

XXI. ÉVFOLYAM.

20. SZÁM.

BUDAPEST, 1931.

JÚLIUS 10.

Hadivéltár

IV. csoport.

Nagykönyvtár.

Budapest, IV. Váci-utca 17.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:

PINCZÉS ZOLTÁN SZAZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:

MAHÁCS LAJOS SZAZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., BÓSZÖRMÉNYI-ÚT 21. SZ. TELEFON: 501.90.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, I. KER.,
BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21

Megjelenik
havonta
háromszor

Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
501-90.

Postafutárékpénztári
csekk számla:
25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Ézsau keze.

Ha az ember a tényérájkú négerek értelmi színvonalán állana, akiket most az Angolparkban mutogatnak, akkor az utóbbi időben az ujságokban megjelenő sör-reklám-cikkek sorozatának hatása alatt kedve kerekednék, hogy elvegye gyermekétől a tejet és söröskriglit nyomjon a kezébe.

Az utóbbi években megcsappant ugyanis a szesz-fogyasztás. Nem tudni, eszünk lett-e több vagy pénzünk kevesebb, elég az hozzá, a csökkenő fogyasztási számadatok meglepettették azokat, akiknek a mások italozása tűrhető egzisztenciát biztosít: a szeszgyárosokat. Nem nyugosznak bele ebbe a szesz-besszbe. Ennek pedig az lett a következménye, hogy cikkekcskék kezdtek megjelenni az ujságokban, lassan, fokozatosan bizonygatva, hogy boldogságnak, örömnak, egészségnek egyetlen kútforrása van: a Sör. És viszont: minden bajunk ott kezdődik, hogy nem iszunk elég sört.

Különös aktualitást adtak ennek a reklámnak a választások. Tudvalevő, hogy a választási törvény a választás helyére és tartamára általános szesztilalmat rendel. Hosszú idők vívmánya, sok tapasztalat gyümölcse ez az okos és természetes intézkedés, hogy a választások nyugalmát biztosítsa. Nos, a sörreklám tiltakozott ez ellen a szesztilalom ellen s azt az emberi méltóság és szabadság ellen való merényletként állította olvasói elé. Hogy t. i. minden öt évben egyszer, két napig csak bizonyos rizikóval lehet szeszt árulni.

Ezúttal azonban egy kissé jobban kibújt a szeg a zsákból, mint kellett volna. Majdnem ezzel egyidőben összeültek ugyanis Párisban a világ legnagyobb szeszgyárosai és szeszkereskedői s kimondották a harcot mindenféle szesztilalom ellen. Minthogy pedig az ő szempontjukból Amerika a legveszélyesebb szesztilalmas ország, a harc is Amerika ellen irányul elsősorban. De mint látjuk, egy kis oldalvédről gondoskodtak azért például Magyarország felé is.

Lám csak, honnan fúj a szél, amelyről pedig azt hitte a jámbor ujságolvasó, hogy Amerika felől. A kárvallott szeszgyárosok bugyellárisából röpködnek világgá a hajmeresztő adatok az amerikai szesz-csempészetnek minden képzeletet felülmúló arányairól és mérhetetlenül káros voltáról. Hogy amióta Amerikában szesztilalom van, azóta ott csak kétféle ember van: szesz-csempész és alkoholisták. No, meg a „valóságos” ütközetek a rendőrség és a csempészek

között, amelyeknél csak az úton-útfélen árusított methyalkohol követel több áldozatot. Egy szó, mint száz: szerintük minden szesztilalom célt tévesztett s ezért közérdek a megszüntetése.

Nincs helyünk a nevek felsorolására, kik és hányan mondták ki ezt a világ közérdeke nevében. De nem is fontos. Csak a magyarországi és a párisi szeszérdekeltségek szesztilalmi véleményének azonoságára mutatunk rá s ez — gondoljuk — elég ahhoz, hogy ezentúl elővigyázatosabban olvassunk.

A szita túláltszó. Hogy Amerikában szeszt csempésznek? Hát persze, hogy igen. De mi az, Amerika arányaihoz képest? Nálunk is van kokain-csempész: ki tud róluk egynehány közvetítőn meg kokainistán kívül? Ha a kokaint dekaszámmra árulnák minden fűszerüzletben, akkor nem csempészné senki, de ki merészelne ilyen örült „ellenszert” javasolni? Azt is tudjuk, hogy Amerikában vannak lokálok, ahol jó pénzért mindig lehef alkoholt kapni. Vannak, akiket a szesztilalom anyagilag súlyosan érintett s olyanok is, akiket egyetlen „élvezetük”-től fosztott meg. De mik ezek a semmiségek ahhoz a hallatlan erkölcsi és anyagi föllendüléshez képest, amelyben Amerikában a szesztilalomnak már az elmúlt néhány éve óta is millióknak részük van? Mit számít az a néhány ezer bankár vagy alkoholista, aki megfizeti az egy dollárt egy üveg rossz sörért vagy ötöt egy kisüveg borért, mikor generációk nőnek fel, amelyek nem ismerik és nem szokják meg az alkoholt. Ennek a generációnak csempészhetnek majd, amenynyit akarnak, annál mégsem lesz alkoholkérdés, mert ötdolláros szesztől legfeljebb milliomos válhatik alkoholistává. Az pedig Amerikában sincs annyi, hogy nemzeti veszedelmet jelentene.

Mi ismerjük az alkoholnak a bűnügyi statisztikával való megdöbbenő összefüggéseit. Túl sok tragédiát, az alkoholnak túl sok testi, erkölcsi, szellemi és anyagi áldozatát láttuk és látjuk nap-nap mellett, semhogy a legkisebb jót is elhagyjuk fölöle. Hogy messze ne menjünk: a választások egyetlen fegyverhasználat is részekkel szemben történt. Vajon hány lett volna, ha nincs szesztilalom. Hány van máskor azért, mert nincs szesztilalom? És mennyivel könnyebb, észrevétlenebb és vértelenebb lenne a mi egész szolgálatunk, ha nem volna minden második házban „Bor, Sör, Pálinka”?

Tudjuk, hogy erre is van kádencia. Mindenre van, amin keresni lehet. Az alkohol magasztalásától visszhangzik tehát ország-világ, az üzlet felölti az emberi méltóság és szabadság bajnokának álarcát s úgy lép sorompóba. Hiába. Könnyű felismerni. Mert a hangja Jákobé, a keze azonban mindenütt az Ézsaué. Szőrös és hosszú.

A marokfegyverek bűnügyi sajátosságai.

írta: G. P.

Azok a löfegyverek, amelyeket lövéskor nem szorítunk a vállhoz — forgópisztolyok, ismétlőpisztolyok stb. —, a bűnügyi nyomozásban sokkal nagyobb szerepet játszanak, mint a hosszúcsövű, vállhoz szorított fegyverek: a puskák. Ez természetes. A rövidcsövű, marokfegyvert — az újabb fegyvertechnikában ez a gyűjtőneve az ilyen fegyvernek — könnyű elrejteni, dulakodásban könnyebb használni, feltűnés nélkül, állandóan lehet viselni. A löfegyverek által elkövetett bűncselekmények nagyobb részét azért követik el marokfegyverrel.

Hasznára lehet a csendőrnek, ha ezekről a fegyverekről olyan adatokat ismer meg közelebbről, amelyeknek megszerzése egyébként csak hosszú tapasztalat vagy kísérlet árán lenne lehetséges.

Nyomozó kézikönyveink — sőt a legmodernebb törvényszéki orvostani könyvek is — sok olyan adatot tartalmaznak, amelyek a nyomozó csendőrt könnyen tévútra vezethetik. Már pedig a csendőr gyakran jut olyan helyzetbe, hogy még a Bp.-ban előírt bírói szemle előtt — ami rendszeren csak a járőr megjelenése után, viszonylagos nyugalomban történik — már a Szut. 67. §-a alapján megejtett helyszíni szemléből le kell vonnia azokat a következtetéseket, melyek nyomozását döntően irányítják. Foganatossá kell olyan nyo-

mozati cselekményeket, melyek hirtelenséget nem tűrnek. Találhat olyan nyomokat, amelyek értékét csak akkor ismeri fel, ha a marokfegyverek hatásával tisztában van. Közleményem adatokat ad tehát, hogy megkönnyítse a marokfegyverekkel összefüggő helyszíni szemléket, a bűnjelek leírását és elbírálását.

A nyomozó csendőr nem igen számíthat fegyverszakértő véleményére; ez csak később, a bíróságnál jöhet számításba. De ha valaki e tárggyal részletesen foglalkozik, azonnal belátja, hogy a „szakértő” véleménye is csak akkor lehet értékes, ha tökéletes orvosi tudás mellett teljesen ismeri a fegyverek technikáját, ballisztikáját, a löporok kémiaiáját, a bűnügyi nyomozást stb. Ilyen szakértő pedig kevés van, ha ugyan van.

A marokfegyvereket három csoportra szokták osztani: forgópisztolyokra, ismétlőpisztolyokra és közönséges pisztolyokra. A forgópisztolyokat mindenki ismeri. Szilárdan álló cső és az elsütőszervezet között központi tengely körül forog egy „dob”, ebben ülnek a töltények (rendszen 5—9), amelyeket egyenként helyezünk be. A billentyű meghúzása a dobhoz mindig egy másik pontját fordítja a gyűszű elé, innen a név is: forgópisztoly. Idegenből vett, meghonosított neve: revolver. Az ismétlőpisztolyok majdnem mind csak tárral tölthetők. A tár vagy benn marad a pisztolyban (Frommer), vagy csak a töltésnél szerepel szalag — keret — tár (9.8 mm Steyer). A töltények (rendszen 5—10) vagy a marokolatban, vagy a pisztoly közepén helyezkednek el. Az ismétlés itt önműködő, automata. Vagy a löpor-gázok feszítőereje közvetlenül, vagy a visszalökő

Valahol...

Valahol a fodros szőke Maros mentén
fehér rózsák nyílnak egy kis kert közepén! ...
Szegény kis virágok egyre halványulnak,
pereg a levelük, lassan elpusztulnak ...
Az a barna kislány, aki ápolgatta,
hej, de szomorú most, de nagy a bánata ...
Könnyben úszik szeme, gyász borult szívére:
akire oly rég vár, nem jött vissza érte ...

Valahol egy fényes pesti kávéházban
egy vitéz kapitány üldögél magában.
Amíg a többiek nevetnek, mulatnak,
s cigányzene mellett vígan poharaznak:
elborul az arca, távol jár a lelke,
gondolata leszáll a messzi végekre,
hol a fehér rózsák egyre halványulnak,
árván, elhagyottan lassan elpusztulnak ...

De majd, ha fölvirrad a szabadság napja
s magyar nótát dalol aprója és nagyja,
ha majd bekopogtat oda a kapitány:
hej, de jókedvű lesz ismét a magyar lány ...
Szebb lesz akkor még a csillag is az égen,
szebb lesz a csillag is s a virág a réten ...
Új életre keltek, akkor meglássátok:
pusztuló, hervadó, szegény kis virágok ...

GERGELYFFY GÁBOR.

Katonaszív.

írta: HANGAY SÁNDOR.

Nagy, hatalmas vállú kún gyerek volt. Tetőtől-talpig katona. Harczi-nak hívták. Szájából muzsikásan ömlött a tiszta, szép, magyar szó. A német kommandót is megmagyarosítva törte ki pattogó nyelve. Ahhoz az ősmagyar fajhoz tartozott, aki nem tűr magában semmi idegent. Magyar volt a szíve, srófrajáró gondolkodása, a lélekzete, teste és lelke egyaránt.

Nem szerette sem az ágyú-, sem a puskatűzet. Méltatlannak tartotta magához. Feküdni órákhosszat, alig látva az ellenséget, nagy távolságokról löni, ezt lenézte, megvetette. Unta. Azt hiszem, soha nem is lőtt puskával. Egyedül a puskaporszagot szerette. Feküdt a rajvonalba, izzó szemekkel bámult előre és reszkető orrcimpákkal szívta azt a különös, megrészesítő illatot, amit a géppuskák, ágyúk és Mannlicherek lehelnek.

És mennél közelebb értünk az ellenséghez, annál kötyagosabb lett tőle. Csak az összecsapásnál kezdődött az ő hivatása. Ilyenkor talpraszökkent, bikamelléből rettenetesen kurjantott, a Mannlichert boldogabb végére kapta s mint valami hatalmas porollyal, kalapált vele fáradhatatlanul. De ahová lecsapott, ott reccseregek szakadtak be a koponyák, lelógó karok fittyentek alá, vagy szétzúzott borda fűrődött ki a véres zubbony oldalán.

Zugsführer Harczi alapos munkát végzett. Restanciát sohasem hagyott maga után. Széles szérű támadt körülötte, amelynek peremét halottak és sebesültek formázták.

erő hozza működésbe az ismétlőszerkezetet, löki ki a kilőtt hüvelyt, tolja be az új töltényt és húzza fel az elsütőkészüléket. Ezekhez sorolhatjuk az úgynevezett géppisztolyokat, amelyeket már a háborúban használtak és amelyekről az amerikai banditariportokban olvashatunk. Ezek nagyobb számú töltényt gyors egymásután, egy nyomásra lönek ki. A cél-
lövő- és párbajpisztolyok a közönséges pisztolyok közé tartoznak. Rendesen egylövetűek. Magyarországon csak előltöltő, gyutacsos párbajpisztolyok vannak. Más pisztollyal párbajozókat a törvény nem a Btkv. XIX. fejezete alapján bünteti. Vannak még söréttel lövő 1—2 csövű vadászpisztolyok, vadászpuskához hasonló csővel. Ritkaságok a különleges boxerbe, vagy késnyélbe stb. rejtett pisztolyok.

Huszonöt évvel ezelőtt a l kosság körében elterjedt marokfegyverek között nem volt ismétlőpisztoly. Ma már alig van forgópisztoly forgalomban és ezeknek is nagy része füstnélküli löporral lő. A nyomozó csendőrnek ma már, ha marokfegyverrel van dolga, az túlnyomóan ismétlőpisztoly. A háborúban és az ezt követő zavaros időkben igen sok hadi marokfegyver került jogtalan kezekre, olyan kezekbe, ahonnan gyakran kerülnek csendőrhöz.

A füstnélküli löporral és az ezzel járó burkolatos lövedékkel lövő marokfegyverekkel, ezek hatásával igen sok kriminalista foglalkozott. A vonatkozó irodalom igen nagy. Olyan munka azonban, amelyik ezekből a nyomozó csendőrt érintő anyagot összefoglalná és kimerítően tárgyalná, nincs.

Közleményemben csupán a gyérfüstű (úgynevezett füstnélküli) löporral, burkolatos lövedéket

lövő marokfegyverekkel foglalkozom. (Burkolatos az a lövedék, amelynél az ólommagot keményebb fém-, réz-, nikkel-, acélköpeny veszi körül.)

A marokfegyverek alakja és kalibere a legkülönbözőbb. A forgópisztoly rendszerű, a volt hadseregünkbeli (újabb) Gasser-revolver kalibere 8 mm. Ebből elég sok van közkezen. Gyakoriak még a 5.75 mm Velo-Dog, 6.35 mm és 7.65 mm ismétlőpisztoly töltényekhez készített forgópisztolyok. Kuriozumnak említem meg a 8 mm francia Lebel-forgópisztolyt. Ennek rézburkolatú lövedéke és füstös löportöltete van.

E forgópisztolyokból az 5.75, 6.35 és 7.65 mm-es kaliberűek rendesen kakasnélküli, kisalakú zseb-forgópisztolyok.

Az ismétlőpisztolyok kalibere — ürmérete — nagyon változó. Gyártását, szerkezetét tekintve, több százféle ilyen pisztoly van. Szinte valószínűtlenül kiskaliberű a 2.75 mm-es „Colibri” és a 4.25 mm-es „Gnome”. Pedig még a „Colibri” is átüt 8 cm vastag, száraz puhafadeszkát; jókora zsebóra nagyságával a mellényzsebben kényelmesen elfér. Olyan kicsi, hogy erős, nagykezű férfi nem is tud vele löni, nem bírja ujját a billentyűre szorítani.

A 6.35 és 7.65 mm-es pisztolyok, „Frommer Baby”, „Frommer Liliput”, „Frommer Stop” magyar gyártmányok. A „Frommer Stop” van a magyar fegyveres erőnél rendszeresítve. Van még egy „Frommer”-gyártmány, a háborúelőtti években a csendőrségnek kiadott, ugyancsak 7.65 kaliberű pisztoly. Ennek rövidebb a tölténye, a cső és a mar-

Veszett legény volt ez a Harczi. Nem ismert kegyelmet. De nem is várt ő sem senkitől. Nem kímélte magát, nem kímélt mást. Foglyot sohasem ejtett. Benne testesült meg a könyörtelen végzet.

Akkortájt bő alkalma volt szenvedélyét kielégíteni. A háború elején állottunk, mikor még a kézitusa megszokott műsora volt változatos napjainknak.

Fönn a Suhagórán állottunk. November csókolta vörösre az erdők lombjait s a kapaszkodó ágak közül itt-ott kőből rakott házak csoportja szürkéllett.

Ezek a csuesházak, jobban mondva kőrakások sok gondot okoztak nekünk. Mindenik egy-egy erőddé alakult, amelyből csak a legnagyobb áldozatok árán tudtuk kifüstpötlőni a falai közé húzódott komitácsikat.

A komitácsi kegyetlen vadállat volt, aki minden emberségből kivetkezett. Szabad, elszánt, útonálló. Orgyilkosok, rablók, akik foglyaikat megkínózva szállították a túlvilágra, halottainkat pedig megcsonkították.

Mi sem természetesebb, hogy a bakákat nem tudtuk visszatartani, ha ilyenekkel kerültünk szembe. A fogat fogért elve alapján folyt akkor a harc és jaj volt annak a komitácsinak, aki a kezünkbe jutott.

A legnehezebb pedig az volt a dologban, hogy a komitácsibandák nemcsak férfiakból állottak. Családok szerint szerveződtek. Harcoltak a férj, a feleség, a fiú- és leánygyermek, korra való tekintet nélkül.

Tizenkétéves fiúk ugrottak elénk nem egyszer és kézi-gránátot hajítottak hozzánk. Máskor dúslombú fák koronájából omlott ránk a golyózápor s mire leszedtük a gazembert, gyerek hullott alá.

Visegradnál asszonyok támadtak meg bennünket. dum-dum-golyókkal töltött fegyverekkel. Plevjében az ab-

lakokból virágokba csomagolt bombákat dobtak közénk serdülő leányok.

Nem róttuk meg őket érette. De védekeztünk ellenük úgy, ahogy ők támadtak. Kímélet nélkül.

Fönn a Suhagóra tetején a bakák tüzeket raktak. Milliós milliós csillag úszkált a mennybolt kék taván. Itt-ott cikázott valami fény, aztán csóvásan szakadt a mélybe, hosszú lobogással.

— Hulló csillag —, mondták az emberek. Pillanatra valamennyinek fölfelé irányult a tekintete, majd visszafordult a tűz felé.

Merőn bámultak a lángokba. Hallgattak. Az egyik még mondotta:

— A göncöl.

— A göncöl... — ismételte akaratlanul a másik és felsóhajtott:

— Nyiregyházának áll a rúdja

Harczi névsort olvasott:

— Kapás András!

— Jelen!

— Kerekes István!

— Jelen!

— Szabolcs Bence tizedes!

Csönd. Senki sem felel.

— Ki látta?

— Én!

— Allj ide!

— Szömöre Mihály népfelkelő arcára süt a tűz, amint kemény haptákban szorong Harczi előtt.

— Hun láttad?

— A pataknál. Ténnap este. Hogy járörbe vótunk, hómi komitácsik szakadtak a nyakunkba.

kolat tompaszögben állanak, csöve egyszerű hengerhez, kisujjhoz hasonló.

Külföldi gyártmányok között időrendben első és legjobban elterjedt ismétlőpisztoly a „Browning” (Brauning). Nevét ma már minden ismétlőpisztolyra általánosították; mindenféle gyártmányú ismétlőpisztolyra rámondják, hogy „Browning”. Nálunk Magyarországon viszont minden ismétlőpisztolyt „Frommer”-nek hívnak. Az eredeti „Browning” 9, 7.65, 6.35 mm kaliberekben készül. Újabban a csehek számára gyártja a „Browning”-gyár — a belga Fabrique National — a 6.35 és 7.65-ös Browningokat, 18 cm hosszú csővel. A hosszabb cső jobb löszabatosságot, könnyebb célzást ad. „Steyer” volt a 8 és 9 mm-es hadseregbeli ismétlőpisztoly, de van 6.35-ös és 7.65-ös is.

Megjegyzem, hogy a gyalázatos „béke” még e téren is érezteti súlyát. Nagykaliberű és hosszú-csőű ismétlőpisztolyt sem behozni, sem gyártani nem szabad.

Mauser, Mannlicher, Bayard, Clement, Stock, Schmeisser, Walther, Lignose, D. W. M., Sauer, Parabellum, Bergman, Star, Astra, Royal, Vesta, Simson stb., ugyancsak európai gyártmányok. Az amerikaiak közül felémlítem a „Colt Cal. 45.” pisztolyt. 12 mm-es lövedékével az északi sarkon Nobile tábornok egyik hajótörött társa egy lövéssel megölt egy jegesmedvét.

A csendőrségi Frommer-pisztolyhoz használható „Benke”-féle csuklós tusahosszabbítóhoz hasonlóan több pisztolynak (Mauser, Parabellum) a tokját lehet vállról való lövéshez használni.

Amint látjuk, igen sokféle gyártmány van forgalomban. Nálunk leggyakoribbak a Frommer-, Browning- és Steyer-pisztolyok. Valamennyi pisztolyt tárral vagy kerettel kell tölteni. Egyenként minden pisztolyt nehéz megtölteni.

Ha a csendőrnek egy pisztolyt le kell írnia, meg kell határoznia, akkor írja le a pisztolyon levő gyári jelzést, a számot és az öbnagyságot, kalibert. Ha a gyár megjelölése hiányzik, írja le a pontos kalibert (lakatosok lyukmérővel megmérhetik), de lehetőleg forduljon fegyverkereskedőhöz. A ritkább gyártmányokat azonban még ezek sem ismerik.

A töltényeket a töltény fenekén levő gyártási jegyek különböztetik meg. A magyar töltények jelzése F. F. Gy. BP. A leggyakoribb külföldi jelzések:

belga töltényeken FN. betűk,

német gyártmányokon: H.,

cseh gyártmányokon: G. R.

Majdnem valamennyi ismétlőpisztolynál azt látjuk, hogy a cső és a markolat egymáshoz derékszögben hajlanak, ellentétben a régi revolverekkel, melyeknél ez a szög erősen felfelé irányul. A revolver elcsattantásához — ha a ravaszt nem húztuk fel, mert a dobót is forgatni kell a billentyűvel — meglehetősen erőfeszítés kell. Ezért, ha a revolver véletlenül elsül, a lövedék rendesen ferdén felfelé megy. Ezzel ellentétben, az ismétlőpisztoly elcsattantása kevés erőt kíván. Az újabb biztosítékok (mint például a Frommer Stopnál) a marokba szorításnál kioldódnak s a lövedék, mert a cső vízszintesen áll, így is röpül ki. Természetes, hogy aránytalanul nagyobb az esély a véletlen sérülésekre az

— Osztán mi történt?

— Az egyik kölyök kézigránátot vágott a hasába.

— A hasába?

— Kiszakadt az egész hasa neki.

— Meghótt?

— Meg.

— Mi lett a komitácsikkal?

— Fölaggattuk őket.

— Valamennyit?

— Nem. Az, ki a Szaboles hasába lőtt, elmenekült.

— El-e?

— Mint a nyúl. Az elébb itt vót, mos meg már nyoma sincs.

— Mafla! Hát nem tuttátok nyakoncsípni. Mekkora vót?

— Löhetett, mint a lábam, akkora, de nagyon fürge. Szaladtunk utána. Nem értük e. Nem agárkutya az ember.

— Megmondtam, hogy még a fáját is ki kell irtani. Marrha!

Szömöre népfelkelő tisztelgett. Stramm hátraarcot csinált, aztán visszatelepedett a tűzhöz, megtömve pipáját s míg szortyogatta, csöndesen morfondérozott:

— Nem agárkutya az ember.

Harczi meg nagy beszédet vágott ki. Aszondta:

— Mer hogy barmok vagytok mindannyian. Most ott fekszik a szegény Szaboles Bence tizedes úr, ahun egyáltalán nem kéne neki feküdni. Főrsrift szerint a nyirbaktai temető vóna a helye, de mer ilyen vén számár népfelkelők is vannak, akiknek szire-szóra megesik a szívük, oszt elögni hagyják a komitácsikölykeket, most a hasa kidűt, osztán rác folyó mellett kéntelen fekünni. Ki a fene érti, hogy az a rác víz mit morog? Mer hogy a Tisza, az egészen más.

— Meg aztán nem is harcúhat mán, ami a legnagyobb baj, holott a felséges királ nem azért adja a lénungot, hogy csak fekügyék valaki. Nem az, hanem, hogy verekedjék.

— Ha még eccer valaki komitácsinak megkegyelmez, ha mingyárt a saját idős fia is az, hát én kötöm ki az első fára azt a marhát. Megértettétek?

Csend volt, csak a fejek bólogtak, meg a pipák szortyogtak. Harczi meg önelégülten tette hozzá:

— Nyársba húzhattok, ha még az írmagját is megkímélném.

A tűz hamvadni kezdett. Föl-fölpislogott időnként. Az emberek pedig elnyúltak mellette és nemsokára általános hortyogás jelezte, hogy lelküket átölelte az álom.

Hajnalba támadnunk kellett. Harczi az embereit sorba költögette.

— No most aztán mutassátok meg, mit tudtok.

A bozótos hegynyergen leereszkedtünk, majd a másik oldalon ismét kapaszkodni kezdtünk. Alig értünk a katlanba, már körül is zizegte fejünket a rác golyók méhrajja.

— Piu!... Piu!... — mondogatták az ólomdarazsak.

Harczi oda se nézett nekik. Csak akkor káromkodott kegyetlenül, ha egy-egy baka lerogyott. Szíttá, zabálta a löporfüstöt. Néma és komor volt. Időnként meglóbálta a Mannlichert.

A tölgyerdőn túl kőházak torpantak elénk hirtelen. Mintha a föld nyílt volna meg, hogy minden tüzes poklát ránkokádja. Sortüz sortüz után dördült.

Sziklától sziklához, bokortól bokorhoz kúsztunk, másztunk, de még így is sokan lemaradtak.

Puskatus csattant a kapukon, csákány verte be az ablakokat. Ordítás, láрма kavargott, sikoly sikított és füstbe

ismétlőpisztolynál, mint a revolvernél, egyrészt, mert a véletlen elsülés a revolvernél nehezebb, másrészt, mert a lövedék a cső tompa szögénél fogva rendszerint magasabban felfelé repül, könnyebben haladhat el az emberek feje fölött. De szerepet játszik az is, hogy a revolver kezelése egyszerű, az ismétlőpisztolyé nehezebb. Leggyakoribb a véletlen elsülés akkor, ha a tár kiemelése előtt vesszük ki a csőből a töltényt, mert ilyenkor a tár kivétele után rendszerint másikat tolunk be helyette — figyelmünkön kívül — a csőbe. Szabály, hogy a tár eltávolítása után győződjünk meg arról, hogy a tölténykamra üres-e.

A gyakrabban használatban levő töltények lövedékeinek súlya:

- a 6.35 mm-es lövedék súlya kb. 3.30 gramm,
- a 7.65 mm-es lövedék súlya kb. 4.70 gramm,
- a 9 mm-es lövedék súlya kb. 7.45 gramm,
- a 8 mm-es lövedék súlya kb. 7.50 gramm,
- a 8 mm-es Gasser-revolveré kb. 8.10 gramm.

A lövedék ólommagját körülzáró köpeny a legtöbb lövedéknél az ólommag fenekén úgy van behorgonyolva, hogy az ólom kilátszik. Nagyon kevés lövedéknél burkolják minden oldalról az ólommagot.

A lőpor súlya, a számtalan gyártmányú lőport tekintve, igen változó.

A fegyverek hatása nemcsak ürméretenként és a különféle gyártású töltények szerint más és más, hanem különféle gyártású fegyverek ugyanazon tölténnyel is más és más hatást érnek el. Ennek oka egyrészt a cső belső elkészítésében, a huzagok számában (4—6) és az ismétlőszerkezetben rejlik.

borult minden. Égtek a tetők, égtek a gerendák, égett az egész világ.

Harci, mint valami ittfelejtett óriás, csapkodott a tűzben. Úgy borultak eléje a szálas komitácsik, mintha oltár elé járulnának.

Még csak az utolsó épület volt hátra. Széles vállát nekifeszítette az ajtónak. Tűzön, füstön keresztül bukott be a szobába, s ott — megtorpant.

— Héj, aki angyala van annak a keserves világnak!

Vakarta a fejét, de nem mozdult. Azt hittem, megsebesült. Mellette termettem.

Asszony hevert a földön hanyatt. Bomlott haja meg-aludt vértócsában ázott. Keze a hosszúcsövű puska ravaszára dermedt. Rajta egy tízévesnek látszó fiú vergődött sápadtan. Balkarja cafatokban lógott alá. Távolság tőlük két férfi hevert és három leány. Kinek a szemét, kinek a mellét díszítette az a bíborszínű rózsa, amit sebnek neveznek az orvosok.

Most már ketten állottunk, mereven bámulva, lélekzet-fogyottan.

Harci, a kegyetlen Harci, megmozdult. Dörrenve csapódott le a puskája. Nem a még lélekző komitácsigyerekekre, hanem a földre. Aztán lehajolt. Széttörölte a bajuszát, megköszörülte a torkát. Karjára emelte az ájult fiút. Megfordult. Kiment. Azt hiszem nem is látott engem.

Künn a ház udvarán leült. Levetette a zubbonyát, lehasította az ingét és bekötötte a gyerek karját.

— Amíg megérkezik a doktor, így is jó lesz.

Talán csak magának mondotta. Talán csak gondolta. De én tisztán megértettem.

(A Frommer-pisztolyok rendesenél szélesebb huzagai például az átlagosnál jóval erősebb átütő erőt adnak.)

Egyes kalibereknek az emberi testen való átütő erejéről dr. Kipper német törvényszéki orvosszakértő sorozatosan feljegyzett eseteiből közli, hogy élő embereken:

a 6.35 mm-es pisztoly lövedéke 43 esetben átment a testen, 37 esetben bentmaradt a testben. A 7.65 mm-es pisztoly lövedéke 41 esetből 27 esetben átment a testen, 14 esetben bentmaradt. A 9 mm-es pisztoly lövedéke 33 esetből 26 esetben átment és 7 esetben bentmaradt (összehasonlítás-képen közlöm, hogy 24 különböző ólomlövedékből csak egy ment át, 23 bentmaradt).

Berg törvényszéki orvos szerint 56 vegyes kaliberű ismétlőpisztoly lövésből 32 keresztülhatolt az emberi testen.

Elvül állíthatjuk fel, hogy 6.35 mm-nél a koponyalövés mindig bennmarad a fejben. Mellkaslövésnél, hacsak egy csontot ér is, már nem üti át a testet. Haslövésnél, ha a gerincet vagy a medencecsontot nem éri, a lágy részeken, esetleg az első bordán is átmenve, a testet átüti.

A 7.65 mm-es pisztoly lövedéke koponya-, mellkas-, haslövésnél mindig átüti a testet, hacsak a mellcsontot és a gerincet egymásután nem éri. A 7.65 mm-es egy lágy részeken átütött emberen túl még 3 mm-es vasszalagot is átüt.

A lövedékek átütő erejéről pár példát hozok fel: Öngyilkos 7.65 mm-es pisztolyból alulról felfelé átlőtte a koponyáját. A lövedék áthatolt a mennye-

Most körülnézett. Senki sem volt az udvaron. Levetette hamar a mellényét. Ráadta.

— Hogy meg ne vegyen az Isten hidege.

A gyerek hálásan nézett rá. Arcára visszatért lassankint az élet színe.

— Ne félj, meggyógyulsz!

Simogatta és rázogatta az ölében.

Aztán keresni kezdett a zsebében. Piszkos bakacibakot húzott ki.

— Ne, kölyök, egyél...

Kulacsa nyakát kitekerte. Az összeszorított fogak közé bort öntött.

— Igyál, öcsém! Ez olyan cudar ital, hogy ettől még a halott is megelevenedik.

A gyerek most megint felnyitotta szemét. Harci arcán boldogság sugárzott. Feje mindig lejjebb, lejjebb roskadt, egyszerre csak megcsókolta. Könnyet morzsolt szét a tenyerén.

Hanem erre megijedt. Bakancs csikorgatta az udvar követ. Fölugrott. Szömöre jött.

— Izé! Te! — kiáltott rá Harci. — Nesze, vidd ezt a pokolfajzatot a trénhez. Agyoncsaptam volna, de a főhadnagy úr nem engedte...

Szömöre karjába vette a kis fiút.

A népfölkelő megállt.

— Hanem, te, ne felejtse el hozzá hívni a doktort. Mehetsz!

Szömöre ment. Hátrafordult s mikor a ház sarkához ért, ahol már Harci nem láthatta, megsimogatta a kis sebesült komitácsit.

zeten, az emeleti lakás fapadlóján és egy ülő ember cipősarkába fúródott. Kávéházi összeszólalkozás után egy katonatiszt homlokába 1—1.5 méterről 6.35 mm-es pisztolyból hármat lőttek. Mindhárom lövedék elcsúszott a homlokcsonton és oldalt, hátul jött ki a fejbőr alatt. Másnap a gyakorlótéren találkoztam vele. Berlini rendőrt egy verklis közvetlen közelből homlokra lőtt. A 6.35 mm-es pisztoly lövedékének burkolata a bőrből kiesett, az ólommag a bőrben maradt. Önvédelemből 7.65 mm-es lövedékkel a támadóra tett lövés a mellkason — tehát csonton — áthatolt és a támadó mögött álló embert nyakán találva megölte. Homlokra tett pisztoly 7.65 mm-es lövedéke a hátsó koponyacsontból 15 méterre röpitett csontszilánkot és az egy méterre álló lövőre az agyvelő visszafreccsent. E példákból láthatjuk, hogy az ismétlőpisztolyok lövedékeinek hatása mennyire változó.

Figyelemreméltónak tartom és bár nem tartozik szorosan a tárgyhoz, megemlítem, hogy egy kis kaliberű modern hadipuska burkolatos, hegyes lövedéke („Spitzgeschoss”) 100 méterről átüt egy 1 cm-es vaslemezt, de 10 méterről nem. Oka ennek az, hogy becsapódáskor a lövedéknél a kohézió — tapadás — határai kisebbek, mint a hajtóerő, vagyis 10 méterről a lövedék sebessége nagyobb a kelleténél. Ezt a közismert tényt gyakran azzal a lehetetlen állítással magyarázzák, hogy a lövedék ereje, sebessége nem a torkolatnál, hanem később a legnagyobb. Ez az ismétlőpisztolyoknál nem fordulhat elő, mert a kezdősebességük jelentékenyen kisebb a puskáénál.

Az átütő erőre vonatkozó adatokat nyomozáskor igen jól használhatjuk. Ha félig-meddig tájékozva vagyunk, úgy ezekkel az adatokkal a kilőtt lövedék megkeresése könnyebb lesz.

A pisztoly lövedékeinek röppályájáról elég annyit tudni, hogy a gyakorlati életben pisztolyoknál röpmagassággal nem számolunk. Pályájuk a rövid csövet és a kevés löport tekintve, nagyobb távolságon természetesen erősen ívelt.

A nyomozás egy igen fontos kérdéséhez hozok fel pár adatot.

Milyen távolságból történt a lövés? Gyilkosság vagy öngyilkosság? Csendőrök előtt nem kell e kérdés fontosságát ismertetnem. Néha már ezen az első megállapításon múlik, hogy egy gyilkos megmenekül-e vagy sem.

A testhez odaszorított ismétlőpisztolyból tett lövés bemeneti nyílása körül gondos és alapos vizsgáló feltétlenül meg fogja találni a pisztoly torkolata körül a vonórúd, az ismétlőszerkezet köpenye, szóval a torkolat körüli részek által a bőrbe préselt zúzódást, vagy horzsolást. Néha ezt a seb körül erősen barna, beszáradt égési termék is fedi, de ha a boncoló orvos ezt az égési terméket a járőr kérésére egyszerű áztatással eltávolítja, a benyomódás tisztán látható lesz. Ez a nyom mindig határozott, félre nem ismerhető és az odaszorítást kétségtelenül igazoló bizonyíték, mert az öngyilkos a pisztolyt izgalmaiban rendszerint igen erősen oda szokta szorítani a testéhez. A testhez szorított marokfegyver lövésénél a gázok robbanó hatása mindig érvényesül. A bemeneti nyílás legtöbbször sokkal nagyobb a kalibernél. Erre különösen felhívom a figyelmet, mert még szakkönyvek sem helyeznek elég súlyt rá. Ha azon-

ban a bemeneti nyílás nem feltűnően nagyobb a kaliber nagyságánál — odaszorított csőtorkolatból tett lövésnél valamivel mindig nagyobb lesz —, úgy közvetlenül a bőr alatt már feltétlenül megtaláljuk a körtealakú üreget. Ennek nagysága a kaliber, a löporadag és az emberi test egyéni sajátságai szerint szilvanagyságtól ökölnagyságig változik.

Koponyalövéseknél a hydrodinamikai — vízerőművi — hatást is figyelembe kell venni. Erősebb hatású fegyverek a belövésnél, vagy ott, ahol a kilövés helye lett volna, a koponyán repedéseket okoznak. Ezek néha a legtapasztaltabb orvost is megtéveszthetik, annyira hasonlítanak az ütéstől eredő sebekhez.

A nem testhez szorított marokfegyver lövésének bemeneti nyílása egészen kis távolságról — 5—10 cm-ig — az odaszorított lövés hatásához hasonlít. Nagyobb távolságról a belövés kalibernagyságú, esetleg kisebb. Ez is igen fontos a nyomozás szempontjából. Ha például a bemeneti nyílás 5.5, vagy 6 mm-es átmérőjű, ez még nem bizonyítja, hogy nem nagyobb kaliberrel, például 7.65 mm-rel történt a lövés. A kimeneti nyílás puha testrészen rendesen kalibernagyságú, csak a nem egészburkolatú lövedékek, vagy az igen nagy átütőerejű és vastag csonton deformálódott lövedékek ütnek a kalibernél nagyobb, néha tátongó kimeneti sebet. A testet átütő sebek pusztá alakja, de főleg nagysága sohasem lehet tehát feltétlenül irányadó annak a meghatározására, hogy melyik a bemeneti nyílás.

Sohase feledje el a csendőr, hogy az emberi test szerkezete, a bőr nyulékenység, a test helyzete a lövés pillanatában, mind olyan tényezők, amelyek a legmesszebbmenően változtathatják a sebek alakját és nagyságát. Nagyon sok olyan bemeneti és kimeneti sebet láttam, amelyik a kalibernél jóval kisebb volt. Láttam lencse-, félhold-, háromszög-, négyzet- stb. alakú sebeket.

Ezt a nyomozás szempontjából fontos kérdést másképp kell eldönteni.

A boncolásnál hívjuk fel a boncoló orvos figyelmét a löcsatornában található idegen anyagokra, ruha-, fehérnemű- stb. szálakra. Figyeljünk arra, hogy mindig a lövedék által legelőször átütött ruha foszlányai fekszenek a legmélyebben, sőt legtöbbször csak ezek lesznek benn a sebben. Vizsgáljuk meg tehát a sebek feletti ruhát, hogy a szövet szálai merre húzódnak! Vizsgáljuk meg magát a bőrt is egy jobb kézinagyítóval. Elégett és félig elégett — a löporok neme szerint, néha egészen elégtelen — löporszemcséket, ha a lövés 50 cm-nél közelebből történt, mindig találunk. Vágjuk ki a seb körüli ruhaszövetet és tiszta pergamentpapír közt őrizzük meg. Szakemberek, nyomozóalosztálybeliek vegyi úton, őrsbeliek egyszerűen fehér papírlap vagy parafinnal bevont üveglap fölétt eszközölt veregetéssel, porolással is biztosíthatják a löporszemcséket. Laboratóriumi munkával, de még kézi nagyítóval is, főleg ha egész szemcsék vannak, a löporfajtát is meg tudjuk határozni. Ez, közeli lövésnél, feltétlenül eldönti a bemeneti nyílást.

Távolabbról történt lövésnél a seb széleinek beütemlése ad támpontot. De figyelembe kell venni, hogy közeli lövéseknél a gázok rotációs mozgása, ha az emberi bőr vagy a kötőszövet spirális rostjaival

ellenkező irányú, éppen fordított ki- és bedudorodást hoz létre.

Vizsgáljuk meg a hulla vagy a gyanúsított kezét is. A visszafröccsenő vér, zsír, a pisztoly ismétlőszerkezetének karcolásai biztos támpontokat adhatnak. Füstnyomokat modern pisztolylövésnél a lövő kezén igen ritkán találunk.

A lövedékek, a kilőtt töltényhüvelyek azonosításának már egész irodalma van.

A kilőtt töltényhüvelyről, a kilőtt lövedékről meg tudjuk állapítani, hogy vajjon a bűnjel-pisztolyból lőtték-e ki? Sőt néha még azt is sikerül megállapítani, hogy a betöltött, de ki nem lőtt töltények melyik pisztolyba voltak betöltve. Az összes eljárások azon alapulnak, hogy erős nagyító alatt még a gyárilag előállított alkatrészek sem egyformák. Használatban különféleképp kopnak. A gyutacson a gyúszeg nyomai, a hüvelyen a töltényhúzó karcolásai, a tölténytár pofáinak horzsolásai stb., minden pisztolynál másképp jelentkeznek.

Csak röviden ismertetem az eljárást.

Először vizsgáljuk meg nagyítóval a lövedéket vagy a hüvelyt. Minden kis karcolást, kaparást stb. pontosan jegyezzünk meg. Ha lehet, rajzoljuk is le.

A hüvelyben levő anyagokat kikaparva őrizzük meg. A hüvelyt meleg, szappanos vízzel, majd ammóniákkal letisztítjuk. Készítsünk 100 gramm fehér viaszból és 75 gramm cinkfehérből — lassú olvadás közben vegyítve — keveréket s öntsük azt egy megfelelő lapos edénybe. A keverék teljes megkeményedése előtt a hüvelyt óvatosan hengergessük végig a keveréken, azután a fenekét nyomjuk be abba úgy, hogy a hüvely falának és fenekének hű lenyomatát kapjuk a viaszon. Hogy a hüvely a viaszba bele ne ragadjon, a letisztított hüvelyt glicerín és alkohol, vagy disznózsír és alkohol keverékével leheletszerűen bekenjük.

A hüvelyfenék peremének vastagsága és görbülete — mert a töltényűr hátsó széle a záródugattyú által reá gyakorolt nyomás folytán különböző — erős nagyításnál szintén megkülönböztetésül szolgálhat.

A lövedékekkel ugyanígy járunk el. Ha azt akarjuk megállapítani, hogy egy kilőtt hüvely egy bizonyos pisztolyból lett-e kilőve, akkor a gyúszeg hegyét töltényalakú puha ólomba üttetjük és ezt a pisztolyból kilőtt hüvellyel összehasonlítjuk.

A fehér viaszlenyomatok több oldalról lefényképezve és megnagyítva alapos bizonyítékokat adhatnak. Nagyítás nélkül az eljárás nem vezet célhoz.

A cső huzagai, az ezekben levő rozsdák, a töltényvonó és kivető nyomai gondos vizsgálat mellett szintén mind bizonyítékokat adhatnak. A cső huzagait az előbbi keverékkel vagy kénnel kiöntve, vagy pedig a magyar törvényszéki orvostani intézetben használt sztaniolpapirossal kitömve vizsgálhatjuk.

A látszólag jelentéktelen nyomokat ha valahol, úgy az ilyen eseteknél kell a leggondosabban megvizsgálni.

Ha a fenti adatokat támpontoknak használjuk, ezekből kiindulva az okszerűen megtartott helyszíni szemle mindig fog alapot adni a későbbi nyomozásokhoz. Elv legyen, hogy minél több adat, ha látszólag jelentéktelen is, álljon rendelkezésünkre. A cikkben foglaltakat csak útmutatásnak használjuk, mert amint láttuk, szabályt alig lehet felállítani.

Mindenesetre leghelyesebben cselekszik az örs, ha minden adatot pontosan és szorgalmasan összegyűjt s ha a nyomozó alosztály kiszáll, a kiküldöttek rendelkezésére bocsátja. A tárgyakat, bűnjeleket stb. célszerű a már megállapított adatok bejelentése mellett a budapesti nyomozó osztályparancsnokságnak beküldeni, mert annak tökéletesen felszerelt, modern bűnügyi laboratóriuma feleletet adhat nagyon sok olyan kérdésre, amelyre az örsön megfelelő felszerelés hiányában lehetetlen reájönni.

Az elmebeteg büntetésekről.*

Írta: CZEGLÉDY JENŐ százados.

A „Csendőrségi Lapok“ 1929. évi 29. és múltévi 18. számában felsoroltam, hogy a kriminológia — a büntettek tudománya — embertani (kriminalantropológiai) szempontból a bűnözőket miképpen osztályozza s egyben az alkalmi és a hivatásos, valamint a született büntetésekről emlékeztem meg. Most a bűnözők negyedik nagyobb csoportjával, az elmebeteg büntetésekkal óhajtok foglalkozni.

A nyomozás célja a bűncselekményt teljesen kideríteni, a bűnöst az igazságszolgáltatás kezére juttatni. Első látásra úgy tűnik fel, különösen az elmebeteg büntetéseknél — kik tudvalevőleg büntetőjogi felelősséggel nem tartoznak s így ők a szó jogi értelmében nem is bűnösök — mintha a nyomozás során közömbös körülmény volna az, hogy a bűncselekményt a bűnözők melyik csoportjába tartozó egyén követte el.

Nem lesz azonban érdektelen, ha az elmebeteg büntetésekről is megemlékezem. Ugyanis minden csendőrnél elengedhetetlen feltétel, hogy a helyszíni szemlén talált bűnjelekből, tanuvallomásokból, egyszerűen a bűncselekmény figyelembevehető összes körülményeinek gondos mérlegeléséből, olyan helytálló következtetést tudjon vonni a tettes személyére vonatkozólag, amiből arra is lehessen következtetni, hogy vajjon a tettes a bűnözők melyik (alkalmi, hivatásos, elmebeteg stb.) csoportjába tartozik.

Ha ezt a csendőr már megállapította — alapos helyi és személyi ismereteket feltételezve — nagy lépéssel közelítette meg a célját.

Fontosnak tartom továbbá az elmebeteg büntetéseket bűnözési hajlamaival, szokásaival, életkörülményeivel azért is foglalkozni, mert a különböző elmebetegségeken szenvedők igen nagy százaléka bűnöző.

Egyik adat szerint 600 börtönbe jutott ember közül 66% volt a visszaeső bűnöző és ezeknek 59%-a testileg vagy szellemileg abnormális volt. Ezek közül 12% az elmebeteg, 28% gyengeelméjű és 19% korlátoltan beszámítható. Ez azt jelenti, hogy a visszaeső bűnözők nem mind abnormálisak, hanem csak körülbelül felük az, ebből is egytizedrészük elmebeteg, háromtizedrészük gyengeelméjű és héttizedrészük a korlátoltan beszámíthatókra esik. (Lestie.)

Másik adat szerint 20.95%-nál egyedül a beteges elmebeli készség volt a bűnbeesés indítóoka. (Gruhle.)

Szomorú az a statisztikai adat, amely szerint 100 prostituált közül csak 7 volt teljesen normális, 38

* Forrásmunkák: Dr. Valló József: „A magyar büntető-törvények zsebkönyve I. kötet“, dr. Moravcsik Ernő Emil: „A gyakorlati elmekörtan vázlata“, dr. Kluge Endre: „Lelki-élet és törvénykezés“.

gyengeelméjű, 43 pedig olyan abnormalis egyén volt, aki bűnözésre különösen hajlott. (Weldon.)

Évszázadokon keresztül az volt a közfelfogás, hogy az emberek kivétel nélkül gonoszságból, rosszindulatból, bűnös hajlamból, aljas indokból követik el a bűncselekményeket; az utolsó évszázadban azonban lassan-lassan rájöttek arra, hogy a büntetendő cselekmények elkövetése sokszor nem a szabad akarat folyománya, hanem a bűncselekmény létrejöttének sok különféle indítóoka lehet. Ilyenek: a bűnöző környezete, gazdasági, társadalmi viszonyai s mint láttuk, nem utolsó sorban a betegségek, melyek közül főképen az elmezavarok, elmebetegségek jöhetnek számításba.

Elmezavarnak kell tekintenünk azt az állapotot, melyben az agy beteges bántalmak folytán annyira elváltozik, hogy az agyműködés zavarossá válik s emiatt a tettes cselekménye bűnös voltának felismerésére, vagy a tett végrehajtását megelőző szabad elhatározásra képtelenné válik.

Az elmezavar ismertebb nevei a következők: 1. A téboly; állandó elmezavar. A helyes gondolkozást, logikát kizárja. 2. A butaság, hülyeség vagy bamba-ság; a felismerés és ítélőképeség élessége hiányzik. 3. A mélabú; képzelt betegség, mely akaratgyöngeséget, nagyfokú ingerlékenységet és képzelődést vált ki. 4. A rögeszme; a beteg minden tétlét ez irányítja, a beszámítást kizárja. 5. Erkölcsei téboly; a jót a rossztól, a jogosat a jogtalantól nem képes megkülönböztetni. 6. A kóro ösztönök. Ilyenek: a gyújtogatási, a lopási, stb. kór (pyrománia, kleptománia) s végül 7. múló őrjöngés, mely az épelméjű embereknel szokott váratlanul és hirtelen fellépni.

Az elmezavar mineműségét, annak fokát stb. az orvosok állapítják meg, célszerű azonban a nyomozás folyamán — amennyiben elmebetegség fennforgására van gyanú — a tettes előéletére, betegségére, a bűncselekmény elkövetése előtt, alatt és ezután tanúsított magatartására vonatkozó minden olyan adatot összegyűjteni, amely a betegséggel összefüggésben áll. Az elmebeli állapot vizsgálatánál ezeket az adatokat az orvosok igen jól felhasználhatják.

Az elmebetegség fentebb felsorolt különféle kórformái különféle módon ösztönözhetik a beteget a bűncselekmény elkövetésére. Itt tudnunk kell azt, hogy nincs az a bűncselekmény, amit elmebetegek elkövetni ne tudnának. Néha olyan az elkövetés módja, mintha a cselekményt teljesen épeszű ember követte volna el, sokszor azonban a cselekmény véghezvitelének a módja, körülményei gyakorlott nyomozó előtt rögtön elmebeteg munkájára engednek következtetni.

A legtöbb büntett és vétségnek okozói lehetnek a tébolyodottak, sőt bizonyos céltudatosság, előre átfontolt tervszerűség is megnyilatkozhatik a tettük elkövetésénél. Sokszor egészen ravasz módon érik el a céljukat. Érzéksalódásaik folytán képzelt ellenségeik ellen fordulnak, megsebesítik, vagy meg is ölik azokat. Az e csoportba tartozó elmebetegek bűnözési szokásai nagyon fontosak, mivel — mint előbb említetttem — a bűncselekményt oly ügyesen, előre elkészített módon követik el, hogy abból távolról sem lehet elmebeteg munkájára következtetni.

Nagyon veszélyesek lehetnek az epilepsziások (nyavalyatörösek). Rendszerint igen önzők, bizalmatlanok, ingerlékenyek, hazudozók, erőszakosak, köve-

telődzők, váratlanul fenyegető magatartást tanúsítanak, legtöbbször összeférhetetlenek, alkalmazási helyüket sűrűn változtatják. Szemérem elleni bűncselekményekre különösen hajlamosak s leginkább az jellemzi őket, hogy a legbrutálisabb bűncselekményeket ők követik el.

Az epilepsziás bűnöző sokszor kiesinyes indokból öli meg az áldozatát; alattomosan támad, borotvával, késsel metszi el a nyakát, esetleg — amint arra már volt eset — áldozatát szétmarcangolja, beleit is kitépi stb. Öntudatlan állapotban sorozatos bűncselekményeket követhet el, lop, gyújtogat s tárgyakat úgy elrejt, hogy arról később maga sem tud semmit.

Egy nő például — elhomályosuló öntudatában — a kávéházban hirtelen felugrott s egy általa ismeretlen s gyanútlanul ülő ember fejéhez poharat vágott. Egy másik beteg, belépve a szobába, agyonütötte a menyasszonya anyját, aki a házasságot ellenezte.

Sok elmebeteg, korlátolt ítélőképeségénél fogva, egészen nyíltan, leplezetlenül lop, sikkaszt. Meg van róla győződve, hogy neki mindent szabad, a magántulajdonról fogalma sincs.

Ezeket a bűncselekményeket az igen naiv, elővigyázatlan végrehajtás jellemzi, tehát könnyen felismerhető, hogy a tettes elmebajos. Egyik beteg a hóna alá veszi a lopott holmit, a másik a lopott kenyeret zsákba rejti s nyugodtan távozik, mert azt hiszi, hogy a zsákan a kenyeret senki észre nem veheti. Van olyan, aki mindent összelopkod, akár van arra szüksége, akár nincs, távozás közben pedig elszórja a lopott holmit.

Van olyan beteg, ki a járókelőket minden ok nélkül inzultálja, máskor becsületsértéssel viszonz meg nem történt sértést, hamis váddal fordul a rendőrséghez, csendőrséghez, alaphelyi önfeljelentést tesz, hamisan tanuskodik, stb.

Vannak olyan betegek is, akik a veszély tudatát nem ismerik. Egyik például a parazsat vigyázatlanul, mivel sem törődve, elszórja, a másik a kementéből kikapott, lobogólánggal égő hasábot gyönyörködve viszi a kazalhoz s felgyújtja azt.

A veleszületett gyengeelméjűség (idiotizmus) két tipikus példája: egy kanász felesége halálával árván maradt két gyermekét annyira megsajnálta, hogy efeletti bánatában mindkét gyermekét megfojtotta s eltemette őket az erdei harasztba. — Két idióta megfojtott egy vándort, csupán azért, mert a legény az ő hálólhelyük mellett feküdt le, s féltek, hogy megtévesednek tőle.

Ennyiből is láthatjuk, hogy az elmebetegek közbiztonsági szempontból nagy ellenőrzésre szorúlnak. Minden csendőrnek arra kell tehát törekedni, hogy a helyi és személyi ismereteit ezen a téren is gyarapítsa.

KI TUDTA?

A telefonnal REIS FÜLÖP német fizikus kísérletezett először 1861-ben. Az első használható elektromágneses telefont GRAHAM BELL skót filológus mutatta be 1876-ban a filadelfiai világkiállításon.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL!

Az antanthatalmak kém-szervezetéről.

A kémkedésről utóbbi időben igen sokat írtak, igazat, kigondolt dolgokat, reálisat és képzelődést.

Sokszor egész rejtélyes dolgokat sejtettek az emberek a „kém” és „kémkedés” fogalma alatt.

Érdekes betekinteni ebbe a műhelybe, hogyan is szervezték meg a nagyhatalmak ezt, — a modern hadviselés egyik legfontosabb szolgálati ágát.

Nálunk és a németeknél is, nem tulajdonítottak valami túlságos fontosságot a kémkedésnek. Örökös pénzhányban szenvedtünk, kémkedni pedig pénz nélkül nem lehet, mert csak igen kevés ember „dolgozik” önzetlenül, hazaszeretetből, vagy bosszúból, sértett hiúságból, a legtöbb kém a pénz viszi erre az útra.

Nézzük meg először azokat az országokat, melyek a kémkedés helyes megszervezésében vezettek. Ezek: Fran-

cia-, Orosz- és Angolország, majd később Amerika. Kezdjük *Franciaországon*.

A katonapolitikai hírszolgalat Franciaországban már 1855-ben állandó jelleggel bíró intézmény volt. Erre a célra III. Napoleon felállította az úgynevezett „speciális rendőrséget”, amely a német-francia háborúban már jelentős szerepet játszott. A köztársaság aztán alárendelte ezeket a vezérkarnak, ez pedig az ő „II. hivatalában” szervezte meg a Németország elleni hírszolgalatot. Már az 1875. évben, a francia vezérkarnak tisztekkel és pénzzel bőségesen ellátott hírszolgalati különítményei voltak, amelyeknek ismét egy sereg különleges ügynök állott — végig a keleti határon — a fennhatósága alatt. Ezzel a hatalmas francia intézménnyel szemben a németeknél 1910—1913-ig csak három hírszolgalatot teljesítő katonatiszt, a három Elzász-lotharingiai dandárparancsnokságnál — állt rendelkezésre.

A német-francia háború óta a francia hírszolgalat kizárólag Németország felé irányult, tervszerűen vezetve és felépítve egy erős katonai és politikai akaratra, — Németország feltétlen megsemmisítésére.

Az „Entente-cordiale” létrejötte, szoros összműködésbe hozta a francia, angol és orosz vezérkart és ezzel a nevezett országok hírszolgalatát is. E téren már 1910-ben bezárult a gyűrű Németország körül. Ettől az időponttól kezdve megosztott szerepkörrel dolgozott az antant-hírszolgalat. Franciaországnak a német- és olaszországi katonai és politikai felderítés volt a feladata, Oroszország magára vállalta Németország keleti részeit, az Osztrák-Magyar Monarchiát és a Balkánt, míg Anglia tisztán a tengerészet felderítésére szorítkozott, gazdasági kémkedést folytatott és a politikai propagandát vette a kezébe.

Hadsereg sporthét: Kormányzó Úr Öföméltósága a modern pentatlonon a Ludovika Akadémián.

Elsősorban Franciaország volt az, amely arra tért át, hogy hálót szőjön Németország ellen azokban az államokban, amelyek háború esetén semlegesek maradnak. Ez a semleges külföldre való kitérés még azzal az előnnyel is járt, hogy a kémkedés eredeti helyét és végrehajtóit sokkal jobban lehetett palástolni s ezenkívül a saját emberek kimelésére semleges egyéneket lehetett megnyerni e célra.

Svájcban, Belgiumban és Luxemburgban, Hollandiában és a többi északi államokban még jóval a háború előtt ügynökségeket állított fel Németország szemmel tartására, úgyhogy ez olyan szoros kémhálózattal volt körülvéve, amelyiknek minden szála a szívéig ért.

A francia hírszolgálatnak Németország ellen már kezdettől fogva Svájc volt a gyűjtőhelye. Eltekintve a hivatalos francia szervektől (követség, konzulátus), a legkülönbözőbb üzleti vállalatok leple alatt különleges ügynökségek dolgoztak Németország ellen. Genf, Lausanne és Bazel voltak a kémközpontok.

Hollandiában már előzőleg együtt dolgozott a francia hírszolgálat az angolnal, az északi államokban, különösen Koppenhágában és Malmőben pedig az angolnal és az oroszokkal.

De nemcsak kívülről végezte Franciaország aknamunkáját Németország ellen. Már 1910-ben megállapítást nyert, hogy a különböző francia konzulátusok kém-szolgálatot teljesítenek Németországban, így pl. Brémában, Nürnbergben és Berlinben. Különösen az utóbbi eset jellemzi legjobban, hogy milyen vakmerően dolgozott a francia hírszolgálat a saját kormánya támogatása és leple alatt.

1910-ben az elzászi születésű Fuchs-ot nevezték ki oda konzulnak. A német rendőrség csakhamar kinyomozta, hogy ez a Fuchs úr még 1892-ben Elzászban francia politikát folytatott és ebből kifolyólag onnan ki is utasították. Természetesen Németország — mivel ez a kinevezés teljesen magán viselte a provokálás jellegét — azonnal szót emelt ez ellen, azonban nem tudta elérni, hogy Fuchs-ot visszarendeljék Németországból, hanem megelégedett a Nürnbergbe való áthelyezésével.

Ott tovább folytatta veszélyes tevékenységét, de olyan elővigyázatosan, hogy dacára a német rendőrség éber figyelmének, nem sikerült semmi büntetendőt rábizonyítani. Csak a háború kitörése hozta meg a teljes bizonyítékát az ő kémnivitának. Egy nála tartott házkutatás alkalmával napvilágra került az a nagy anyag, ami bizonyosságot tett arról, hogy a négy év alatt mennyire háborítatlanul űzte veszélyes ténykedését.

1913—14-ben érte el a francia hírszolgálat a tetőpontját. Az akkori párisi vezető Dupon főhadnagy volt, akit a németek hírszolgálatuk révén kíméletlenül energikus embernek ismertek, aki nem válogatott az eszközökben, sőt, ha célja eléréséhez szükség volt, még az erőszaktól sem riadt vissza.

Érdekes adatokat közöl a növekvő kémszolgálatot megvilágító jegyzék, amit a német Nicolai alezredesnél a közvetlen háborúelőtti évekről a „Titkos Hatalmak”* című könyvében találunk.

1908-ban 66 egyént fogtak el (9-et elítéltek), 1909-ben 47 egyént fogtak el (6-ot elítéltek), 1910-ben 103 egyént fogtak el (10-et elítéltek), 1911-ben 109 egyént fogtak el (14-et elítéltek), 1912-ben 221 egyént fogtak el (21-et elítéltek), 1913-ban 346 egyént fogtak el (21-et elítéltek), 1914 első felében 154 embert fogtak el (50-et elítéltek).

* Geheime Mächte.

Jellemző, hogy a 154 eset közül, mely az 1914. évnek első felében előfordult, 74-et a francia hírszolgálat számlájára lehet elkönyvelni. A többi években nem lehetett megállapítani, hogy a franciák milyen százalékban szerepeltek, *de biztos, hogy a legnagyobb tételek ott is őket illetik.*

Természetesen ezeket az adatokat nem szabad véglegeseknek tekinteni, mert a kisebb százalék az, ami az elhárító-rendőrség kezébe kerül; az előbbi számok továbbá csak azokat az eseteket tárgyalják, amelyek a polgári bíróság kezén mentek keresztül.

Az angolok, mint világ- és gyarmati nagyhatalom, szintén már régen rájöttek, hogy a jól működő hírszolgálat nélkülözhetetlen. Ezért különös súlyt helyeztek ennek a szolgálatnak a gondos és tervszerű kiépítésére. A célja és szervezete azonban teljesen különbözött a francia hírszolgálatétól. Ami a szervezést illeti, még ma is ismertetőjele az angol hírszolgálatnak, hogy szintén részt vesznek benne a közelében fekvő vidékek összes hivatalos szervei is, és jelölül annak az erős hazaszeretnek, mely az angolokra nézve jellemző, azok az emberek is, akik üzleti vagy más magánügyekben külföldre utaznak, az állam szolgálatába tartozóknak tekintik magukat és a megfigyeléseiket azonnal közlik a legközelebbi angol hivatalos hellyel. Anglia fekvése hozta magával, hogy az angol hírszolgálat főleg a tengerekre és gazdasági kémkedésre fektette a fősúlyt, míg a katonai kémkedést különösen a francia és orosz hírszolgálatnak engedte át.

Az „Entente-cordiale” megalapítása után aztán az angol hírszolgálat is résztvett a németek elleni kémgyűrűben. Belgiumban, Hollandiában, az északi államokban és Svájcban erősen megvetette a lábát az angol hírszolgálat. A francia hírszolgálattal ellentétben, mely csak Németország ellen kémkedett, az angolok azokat az államokat is figyelemmel kísérték, amelyeknek a vendégszeretét élvezték. Így az angol „Intelligence department”-nak brüsszeli fiókja kimerítően foglalkozott a belga partvédelemmel. Hollandiában Rotterdamban és Amsterdamban voltak a főhivatalaik.

Amíg a francia kémkedésnek a németek ellen fő kiinduló pontjául Svájcot tekinthetjük, addig az angoloké Hollandia volt. Eltekintve a hivatalos angol szervezetek működésétől, egy Tinsley nevű angol irodája volt az Rotterdamban, amely hathatós működésével kitűnt. Tinsley, aki egy angol hajóstársaság igazgatója volt, felajánlotta szolgálatait az angol hírszolgálatnak. Hivatalában több mint 300 ember dolgozott — akik mind az angol kémkedés szolgálatában állottak — eltekintve attól a sokszáz ügynöktől, akiket ismét ezek toboroztak össze. Tinsley mellett, aki főleg a tengerészeti és technikai kémkedésre, továbbá a Reuter ügynökséggel karöltve, a hollandiai propagandára fektette a fősúlyt, az ottani angol főkonzulra, Oppenheimer Ferencre — egy volt németre — volt bízva a kereskedelmi és a gazdasági kémkedés a németek ellen. A háború előtt az angolok Svájcban csak kereskedelmi kémkedést és politikai propagandát folytattak és előkészületeket tettek, hogy háború esetén a német kereskedelmet Svájccal megbénítsák. Csak a háború kitörésekor tértek át arra, hogy Svájcban is katonai kémirodákat állítsanak fel, azzal a céllal, hogy ezek különösen a friedrichshafeni repülőgéptelepet figyeljék.

A háború előtt már az északi államok is úgy szerepeltek, mint az angol hírszolgálat birtokai. Itt nemcsak Németország, hanem Svédország, Dánia és Norvégia ellen is dolgoztak s a Németországgal való kereskedelmük aláaknázását készítették elő.

Az északi államokban levő angol hírszolgálat főcélja azonban Németország tengeri hadereje és parterődei voltak. Az angol kémeknek: Brandon, Frenchs és Stewart-nak az esete, akik 1910-ben a kieli és az Északi-tenger csatornájához lettek kiküldve, mindannak a behatóbb munkának volt a jele, ami az „Entente-cordiale” létrejöttékor mutatkozott.

Míg a francia hírszolgálatot a háború előtt erőszakosság és nagy pénzáldozatok jellemzik, meg kell állapítani, hogy az angolok sokkal elővigyázatosabbak voltak, — de semmi esetre sem kevésbé intenzívek. Az ő céljaik nagyobbak, messzebbmenőek voltak és nem a katonailag erős Németország, hanem a német nép ellen irányultak. Anglia előkészületeivel a német nép életőidegét akarta eltávolítani, hogy aztán előidézzék a gyűlölt vetélytárs végleges megsemmisítését.

Míg a francia hírszolgálat a legrégebb és legrátermettebb, az angol a legveszélyesebb, addig az orosz hírszolgálat volt az, amelyik a legtöbb pénzzel és összehasonlíthatatlanul a legtöbb ügynökkel rendelkezett.

Oroszországnak már jóval a háború előtt megvolt az a kiváló rendőrsége, melyet a hírhedt „Ochрана” néven a külföldön is ismertek. Eredetileg célja csak belső tevékenységre irányult, azzal ellenőrizte az orosz kormányzat ellen működő, külföldön élő oroszokat. A németek ellenséges magatartásától való félelem az orosz-japán háborúban azonban teljes változást idézett elő. Franciaországtól ösztökélve, már akkor megkezdte Oroszország a Németország elleni kémkedés megszervezését és ennek a szolgálatába állította az Ochranát is. Ugyanakkor megkezdődött a szoros összedolgozás a francia és orosz hírszolgálat között. A szerencsétlen kimenetelű orosz-japán háború után szintén Franciaország volt Oroszország tanácsadója. A Franciaországtól kapott és eredetileg fegyverkezésre szánt pénzt szintén az orosz hírszolgálat kiépítésére fordították. Igaz, hogy ebből csak a kisebbik rész jutott el az ügynökökhöz. A nagyobbik fele, mint ahogy az Oroszországban már szokás volt, a közbeeső hivatalnokok kezei között szétfolyt. A legtöbb kémkedési esetben, aminek háború előtt a németek nyomára jöttek, kitűnt, hogy ezeknek az orosz kémeknek mindég nagy ígéreteket tettek, de az ígért összegeknek csak igen kis részét fizették ki nekik.

A szervezést a szentpétervári vezérkar vezette. A nyugati határon minden katonai kerületnek volt egy kiterjedt hírszerzőosztálya, amelyekben néha tíz tiszt is dolgozott. Ehhez hozzájárult még az „Ochрана”, amelyik azután a külföldi orosz hivatalokkal állott összeköttetésben.

1910-től kezdve az északi államokba is befészkelte magát az orosz hírszolgálat. Stockholm és Koppenhága voltak a kémszervezet székhelyei és ezek is szoros összeköttetésben dolgoztak a franciákkal.

Megállapítást nyert, hogy már a háború előtt voltak orosz kémszervezetek Svájcban is és ezek, mint ahogyan az északi államokban is tették, néha példátlan merészséggel léptek fel. A háború kezdetén a svájci orosz katonai attaché elbizakodottságában annyira kompromittálta magát, hogy ott-tartózkodása lehetetlenné vált. Visszahívása bizonyos zavart idézett elő a gépezetben.

Egyáltalán az orosz hírszolgálat nagyfokú lelkiismeretlenséggel tüntette ki magát. Általánosan ismert az oroszok által megvesztegetett Redl osztrák vezérkari ezredes esete, aki talán a legfontosabb szolgálatokat tette nekik. De a németeknél is derültek ki olyan esetek, me-

lyek jellemzőek voltak az oroszok hírszolgálati tevékenységére. Több esetben kiszolgáltatta az orosz hírszolgálat a valamiképpen kényelmetlenné vált saját kémeit a német hatóságoknak, hogy így megszabaduljon tőlük.

A legnagyobb sikereket Oroszország az osztrák-magyar monarchiában érte el, ahol segítségére volt a monarchia sok nemzetisége, a pánszláv gondolattal rokonszenvező elemek támogatása.

Látjuk, hogyan szőtték már évekkal a háború előtt a hálót az ellenséges nagyhatalmak, hogy a szemükben túlnagy erőre lendült Németországot megsemmisítsék.

Suhay Imre tábornok.

KATONAI ISMERETEK.

A könnyű aknavető és alkalmazása.

Írta: HAZAI IMRE százados.

A gyalogsági nehéz fegyverek zömét és edig a géppuskát, a nehéz géppuskát és a gyalogsági ágyút a Csendőrségi Lapok több számában már ismertettem.

Most egy rövid tanulmány keretében a könnyű aknavetővel kívánok foglalkozni, mely szintén a gyalogsági nehéz fegyverek csoportjához tartozik.

Az aknavető harctéri alkalmazásával már az orosz-japán háborúban találkoztunk, hatás és kivitel tekintetében egészen kezdetleges formában. A világháborút megelőző években használhatóságáról és értékéről a vélemények nem voltak éppen kedvezőek, azért számuk igen csekély volt és a műszaki csapatoknál nyertek beosztást.

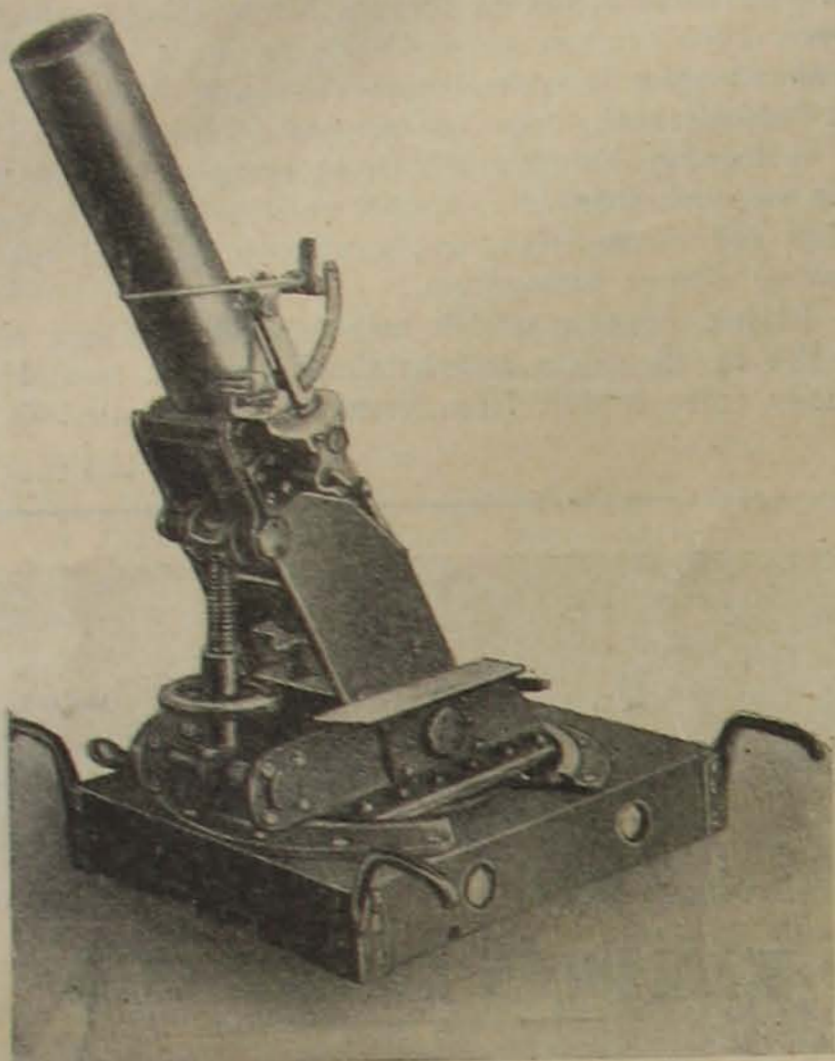
Mint a legtöbb fegyvernél, ennél is a világháború hozta meg a fejlődést úgy számbelileg, mint minőségileg. Így például a németeknek a háború elején mindössze 80 db könnyű aknavetőjük volt, ez a szám azonban a háború végéig 12.000-re növekedett.

Honvédségünkben a 17. M. könnyű aknavető van rendszeresítve, gyalogezredenként egy szakasz két vetővel.

Az öntöttvas-akna súlya 5.95 kg, ebből 0.71 kg dinamon és 50 gr ekrazit.

KI TUDJA?

A földkerekség legbővebb vízi folyója az AMAZON, a leghosszabb pedig a MISSISSIPPI. Az Amazon Délamerikában, a perui Andesekben ered, hossza 6200 km, vízgyűjtőterülete hét millió km²; a Mississippi Északamerikában ered és a Mexikói-öbölbe ömlik; hossza 6730 km, vízgyűjtőterülete 3.2 millió km². (A Duna hossza 2850 km, vízgyűjtőterülete 817.000 km².)

1. ábra.

Mindkét akna csapódó-gyújtóval van felszerelve. Ki-lövése a töltényhüvelyben elhelyezett résztöltettel történik. Ez 3 drb zacskóból áll, ezek mindegyike fekete löporral töltve.

Alaptöltet az 1-es, ennek súlya 15 gr, a 2-es és a 3-as résztöltet súlya külön-külön 6—6 gr. Tehát a legerősebb 3-as töltet súlya 27 gr.

Az aknák málházása faládba történik, egy ládába 3 darab.

A vetőnél a kezelési teendőket a rajparancsnok fel-
ügyelete alatt 6 kezelő végzi:

- az 1-es irányzó és a rajpk. helyettese;
- a 2-es segédkezik az irányzásnál és a töltésnél;
- a 3-as tölti meg a vetőt és segédkezik az irányzásnál;
- a 4-es süti el a vetőt és a 5. segédkezik az irányzásnál;
- az 5-ös kötelessége a lőszer kezelése, ebben segédkezik neki a 6-os kezelő.

Szükség esetén a vetőt 2 kezelő is ki tudja szolgálni.

A képen látható vető 4 részre szedhető szét:

1. a bukócső (31 kg),
2. a csősarú (30 kg),
3. a csőtalp (32 kg),
4. a vetőágy (38.5 kg).

Az összsúly ezek szerint tehát 131 kg.

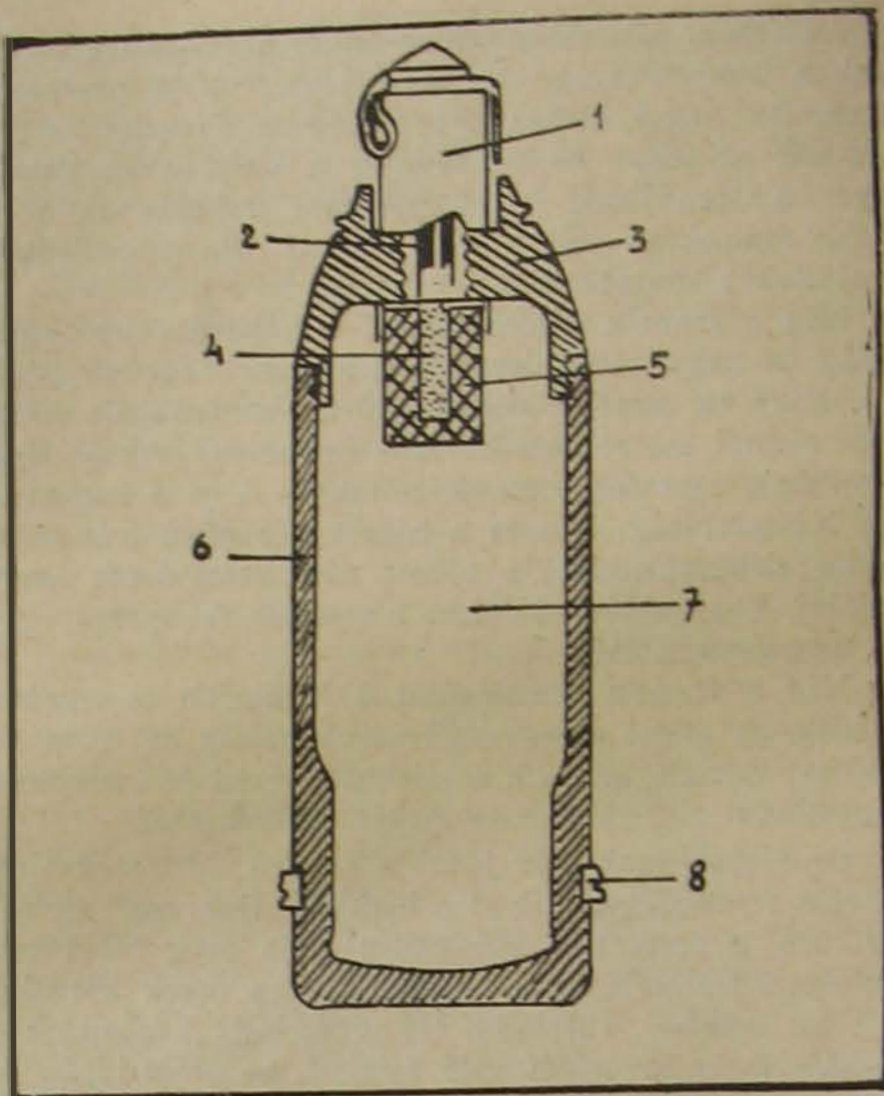
Ezt a 4 egységet 4 kezelő szállítja. Hogy a kezelők a hosszabb szállítást könnyen bírják, a cső és a csősarú a kezelő vállára erősített vállpárnán nyugszik, a másik két egység pedig a kez lő hátá a erősített hátpárna segélyével lesz szállítva.

A vetőhöz kétféle lőszer van rendszeresítve.

A 17 M. acélakna és a 17. M. öntöttvas-akna.

Az acélakna teljes súlya 5.8 kg. Ebből robbanó töltet 1.09 kg dinamon és 50 gr ekrazit, mint gyújtótöltet.

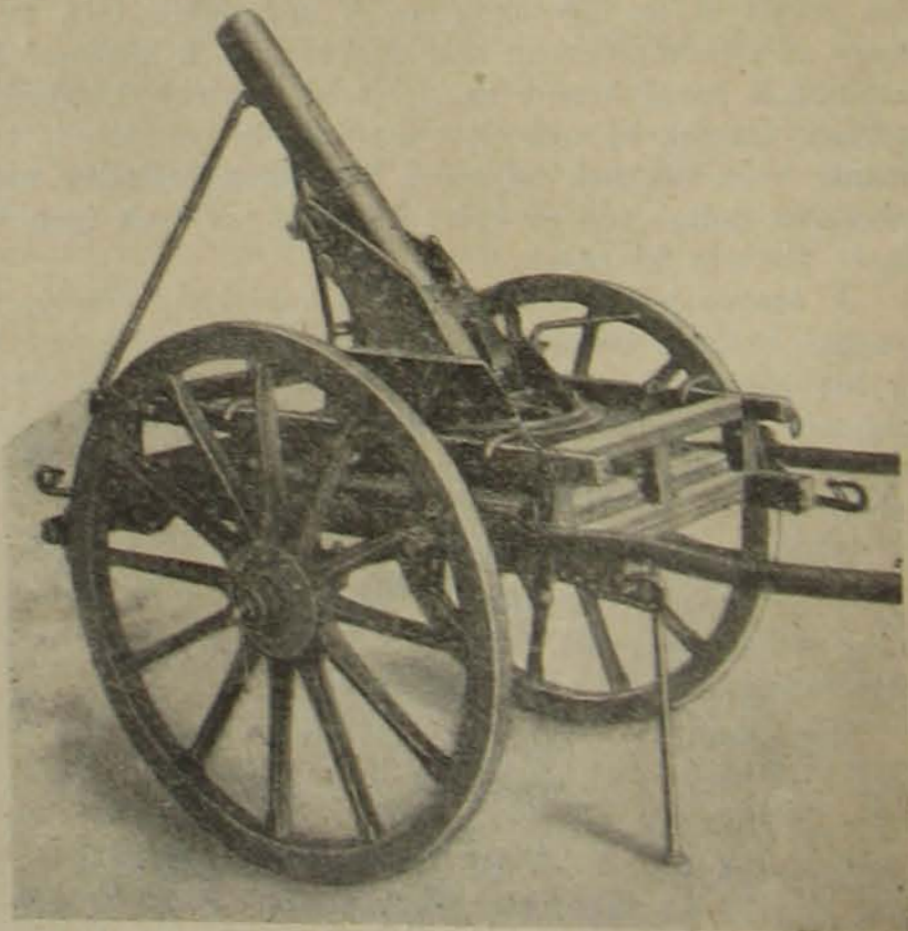
Az av. szállítása és a lőszer továbbítása taligán történik. Ezeket a taligákat 1—1 ló vontatja.

2. ábra

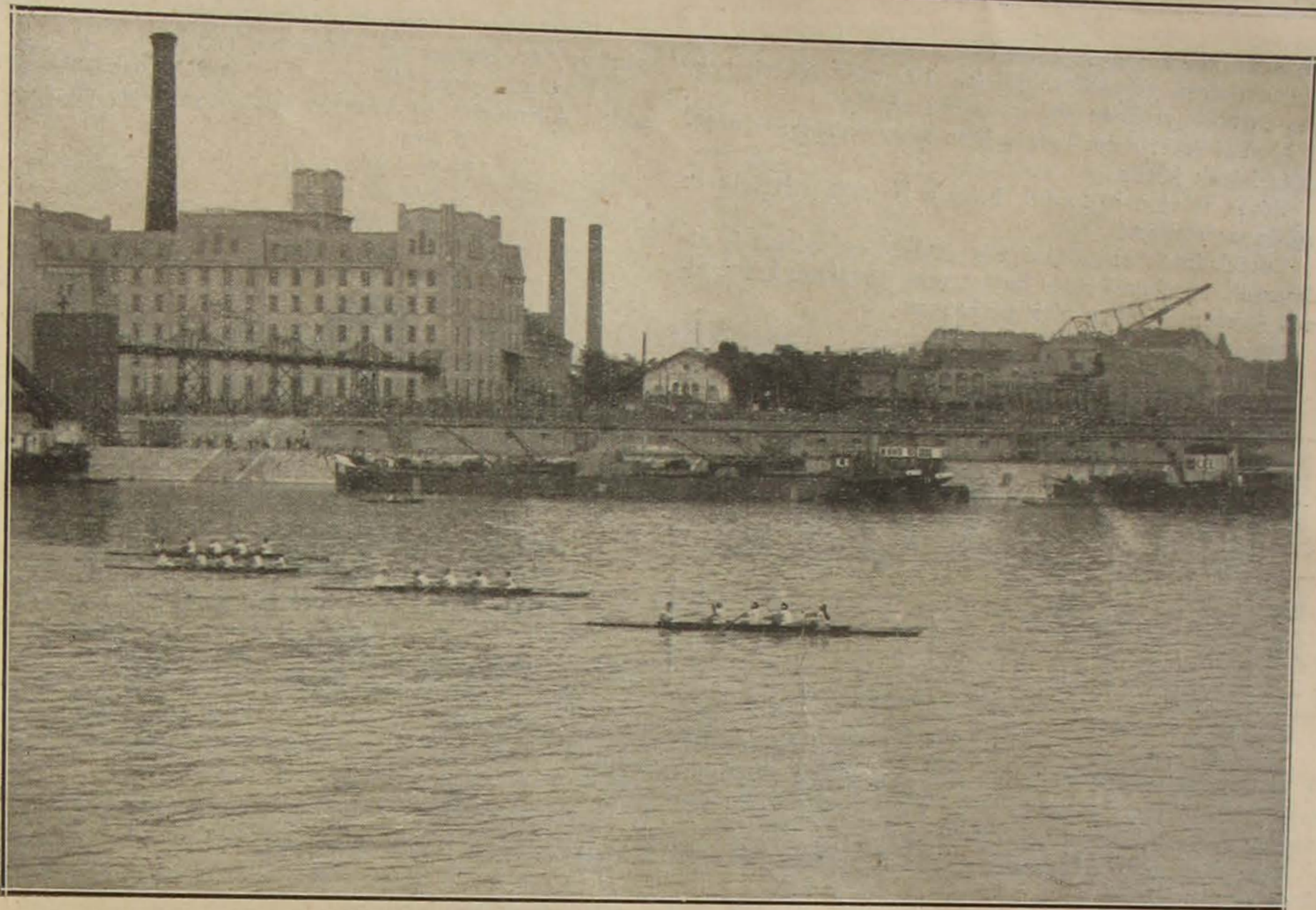
1. gyújtó, 2. gyullasztó, 3. aknafej, 4. robbantó-gyújtacs, 5. gyújtótöltet, 6. aknahüvely, 7. robbantótöltet, 8. vezető-
abroncs.

A szakaszhoz 4 taliga tartozik: ezek közül 2 a vetőt szállítja, 2 pedig mint lövészeres taliga szerepel, taligánként 4 raka szál (12 lövés).

3. ábra.

Megközelítés alatt az av. raj vagy taligákkal vagy le-málházott vetőkkel mozog. Ha az ellenséges tűzhatás gyenge, ha a terepviszonyok kedveznek a fedezésnek vagy a rejtőzésnek, a vető sokáig mozoghat előre taligákra málházva.

Hadsereg sporthét: Négyesek evezősversenye.

A vető lemálházására, vagyis a kezelők vállán és hátán való továbbítására csak akkor kerül a sor, ha az ellenséges tűzhatás és a terepviszonyok a vetőnek taligán való szállítását már nem engedik meg.

A lemálházott vetővel való mozgás a kezelők nagy fáradtságával jár és tetemes idővesztést jelent, ezért mindig nagyon fontos a lemálházás időpontjának helyes megválasztása.

A tüzelőállás elfoglalása és berendezése lényegesen hosszabb időt vesz igénybe, mint akár a gp.-nál, akár pedig a gyalogsági ágyunál.

A szakaszparancsnok a tüzelőállást majdnem mindig úgy választja, hogy az ellenség földi figyelése és lehetőleg a lapos röppályájú gépek tüze ellen fedve legyen. Erre a célra különösen alkalmasak magaslatoknak az ellenséggel ellentétes irányba eső oldalai, szakadékok, mélyedések.

Mihelyt a szakaszparancsnok megállapította vetői részére a tüzelőállásokat, a rajparancsnok dolga lesz pontosan megjelölni ezek helyét. Ezért a rajpk. előresiet, megválasztja figyelőhelyét, kitűzi a főlvő irányt és a taligák felállítására alkalmas helyet keres.

Ha ezzel készen van, raját előrendeli a tüzelőállásba. A raj ezt mindig úgy igyekszik végrehajtani, hogy az ellenség ne vehesse észre.

A tüzelőállást a kezelők burkolják, álcázzák és ha a raj a tüzelőállásban előreláthatóan hosszabb ideig fog maradni, a löszer részére fedezéket is készítenek és váltóállásokat építenek.

Azt a helyet, ahol a szakaszparancsnok a taligákat visszahagyja, mozdonyállásnak nevezzük. Ezzel kapcsolatban a következőket kell tudnunk: a mozdonyállás rendszerint a tüzelőállás közelében, oldalt mögötte van, oly helyen,

hogy az az ellenség látása ellen feltétlenül, tüze ellen pedig lehetőleg védve legyen. A mozdonyállás és a tüzelőállás között állandóan közlekednek a kezelők (lőszerpótlás, élelmezés), tehát a mozdonyállás ügyes felállításával kell megakadályozni, hogy az ellenség ezt a közlekedést zavarhassa.

A tüzelőállásban az irányzás befejezését követi a tűzkészültség elérése: vagyis a vetőt a kezelők oly helyzetbe hozzák, hogy ha tüzelésre kerül a sor, az pillanatok alatt megtörténhessék.

A tűzkészültség elérése röviden abból áll, hogy a kezelők a löszert és a tüzeléshez szükséges szerelvényeket előkészítik. Ha most a vetőnek meg kell nyitnia a tüzet egy megadott céltárgyra, akkor a lőtávolságnak megfelelő emelkedést beállítják az irányzékon, az aknát kibiztosítás után a csőbe tolják, a szükséges töltetet elhelyezik a hüvelyben, majd a kezelők az irányzási részletmunkát végzik el. Ennek befejeztével a vető tüzelésre kész.

Az akna a csekély kezdősebesség és a hosszú röpidő miatt a szél behatásával szemben igen érzékeny. Erős szél a lövedéket tetemesen eltéríti a szabványos pályájától. A röppálya erős hajlottságánál fogva az összes nehéz fegyverek között a legalkalmasabb a saját csapat átlövésére.

Jellegzetessége az aknavetőnek, hogy lövedékének röppályája erősen hajlott, a tetőpont igen magasan fekszik és a röpidő igen hosszú (például 700 m-re 3-as töltettel löve a röpidő 22 mp).

Az aknavető pillanatcélok leküzdésére szerkezeténél fogva nem alkalmas és csekély löszerkiszabata nagyfokú takarékoskodást kíván.

Lövedékének hatása igen nagy. A robbanással járó

légnyomás kb. 25 m-es körzetben minden élőlényt harc-
képtelenné tesz, repeszdarabjai kb. 100 m-ig sebesítenek,
egyes darabok azonban 400 m-ig is elrepülnek.

Anyagi és erkölcsi hatása igen nagy, különösen erdő-
ben és házak között.

Köves talajon előfordul, hogy a lövedék széttörik és
a robbanás elmarad.

Tűzfeladatok megoldására a vetőket egyenként is al-
kalmazzák, azonban kiadós hatást csak a szakasz két vető-
jének összpontosított tüzétől várhatunk.

A 9 cm-es könnyű aknavető főbb hatásadatai:

Tűzgör- ság	Lőtávolság		Tűzkészül- ség eléré- sének ideje	A vető súlya	Lövedék súlya	Továbbítás módja	Menet- gyorsaság
	leg- kisebb	legna- gyobb					
4 lövés per- cenként	300 m	1200 m	Kb. 10 perc	132 kg	58 kg	1 taligán vagy 2 vető 1 kocsin	4 km óránként

Az aknavető, úgy a tűzérési tűz kiegészítése, mint
a gp-k és golyószórók által a lapos röppálya miatt meg-
nem oldható tűzfeladatok elvégzése szempontjából a gya-
lóság nélkülözhetetlen nehéz fegyvere.

Könnyű felfedezhetősége miatt a veszteségek iránt
igen érzékeny.

Támadásban az aknavetők kis lőtávolságuk miatt rend-
szerint az első lépcsőket követik. Szoros összeköttetést tar-
tanak a puskásszázadokkal, hogy azok támogatására min-
den pillanatban készen legyenek.

A támadó elől levő részeihez való szoros felzárkozásra
különösen akkor kerül a sor, ha a roham előkészítéséről
van szó.

Védelemben az aknavető legfontosabb feladata a záró-
tűz kiegészítése, főleg ama területekre, melyek a tűzérő és
a többi nehéz fegyverek számára holtteret képeznek.

A küzdő puskásszázadok minden helyzetben számíta-
nak az aknavető támogatására, ez tehát a tüzet úgy szer-
vezi meg, hogy annak hatásosságát sem a sötétség, sem a
köd nem akadályozza.

Az ellenség figyelmének megosztását célozza sok
váltóállás létesítése és azok sűrű felhasználása.

Az av. szak. vagy valamelyik puskásszázadnak van alá-
rendelve vagy pedig a zászlóaljparancsnok a saját rendel-
kezésére visszatartja.

Harcban az av. szak. pk. távbeszélő, jelek, jelentőfutó
útján szoros összeköttetést tart fenn azzal az egységgel,
melynek támogatására a parancsot kapta, azonfelül a többi
nehéz fegyverrel is. Ezáltal elérjük azt, hogy a tűz igény-
lése gyorsan eljut az av. pk.-hoz.

Az av. nehéz súlya, valamint tűzkészültségének lassú
elérése miatt (a gp. 1 perc alatt tűzkész, az av. szak.-nak
ehhez 10 percre van szüksége) korántsem oly mozgékony
fegyver mint a gp. vagy a gyalogsági ágyú.

A fegyver jellegéből kifolyólag a leghálásabb av.
célok:

- kisebb tábori erődítmények (fészkek, akadályok);
- házak, hidak;
- tűzgépek;
- fedett célok és holt terek lefogása;
- tömör élő célok;
- páncélos járművek.

Korszerűen felszerelt hadseregeknél gyalogezreden-
ként egy av. század van rendszeresítve.

Ez 3 szakaszra (összesen 6 vetővel) és a vonatra tago-
zódik. Állománya (a Vezetés Kézikönyve szerint):

- 5 tiszt;
- 140 fő legénység;
- 4 hátszó;
- 50 hámszó;
- 1 mozgókonyha;
- 18 taliga;
- 3 kerékpár.

A századon belül vetőnként összesen 120 lövés van. És
pedig:

- 3 drb a vetőtáligán;
- 12 drb a löszeres táligán;
- 45 drb a két szakasz-löszerkocsin;
- 60 drb a 8 század-löszerkocsin.

Az av. a következő feladatokat kaphatja:

Felderítésben: felderítő kötelékek megerősítése.

Menetbiztosításban: az elővéd és utóvéd megerősítése.

Megállásoknál: ellenállási vonalban az előőrs megerő-
sítése, hegységben közlekedő vonalak lezárása.

Támadásban: elsősorban a golyószórós- és puskás ra-
jok tűzoltalomban részesítése, ellenséges tűzfészek el-
hallgattatása, betörési és egyéb döntő pontok leküzdése,
zárótűz, megsemmisítő tűz.

Üldözésben: a legelől levő rajok támogatása.

Védelemben: gp. tűz kiegészítése.

Halogató és színlelt harcban: ellenség megtévesztése
főleg átszeldelt terepen.

Harcfélbeszakításnál: fedett gyülekezőhelyek lefogása.

Erdő, helység, hegységben: holtterek lefogása.

A korszerű aknavetők különleges löszerral is el van-
nak látva:

- jelentőaknáknak, írásbeli jelentések továbbítására;
- jelzőaknáknak;
- világítóaknáknak;
- kodaknáknak (ell. gépek, figyelőhelyek elkódosítására).

Korszerű hadseregben a könnyű aknavetőn kívül kö-
zepes és nehéz aknavető is van rendszeresítve.

A közepes aknavetőket mozgóharcban nagy súlyuk
miatt nem tudják oly könnyen alkalmazni, mint a könnyű
aknavetőket. A tűzkészültség elérése aránylag hosszú ideig
tart. Hatása egyenlő a tábori tarackéval.

A nehéz aknavető (18 cm-en felül) igen erős hatással
bír. Például a 25 cm-es av. súlya a tüzelőállásban 770 kg,
lőtávolsága kb. 900 m, a lövedék súlya 100 kg (ebből 50 kg
robbanóanyag).

Repsz és légnyomás hatásának pusztítóereje vetek-
szik a legnehezebb tűzérési lövedékek erejével.

A jelenleg meglévő különböző típusú aknavetők ismer-
tetését hely hiánya miatt mellőznöm kell. Szükségesnek
tartom azonban megemlíteni, hogy az aknavető, mint a
gyalogság nehéz fegyvere, igen erős fejlődésnek néz elébe,
mivel viszonylagos olcsósága miatt még a szegény államok
hadseregei is nagy számban alkalmazhatják.

*Ha a fecske levert fészket ismét felépíti s legfellebb
az üldözésen okulva, más eres alatt keres védelmet:
rommá dőlt életterv vagy vesztett vagyon miatt miért
csüggedjen el éppen az ember, ki egyedül bír értelemmel,
egyedül hisz a gondviselésben.*

B. KEMÉNY ZSIGMOND.

Hadsereg sporthét: A lovaspoló döntője.

A Hadsereg Sporthét.

Az 1931. évi Hadsereg Sporthét mérkőzései június 24 és július 4-e között zajlottak le rendkívül élénk országos érdeklődés mellett Budapesten. A versenyeken naponta ott láthattuk a nézők sorában a polgári és katonai társadalom kiválóságai és előkelőségei mellett Budapest társágának színe-javát. Július 1-én a modern pentatlon befejező mérkőzései a Ludovika Akadémia parkjában a *Kormányzó Úr Öföméltósága* jelenlétében folytak le.

Eltekintve attól, hogy a versenyek során elért győnyörű és nemzetközi viszonylatban is figyelemreméltó eredményekre a magyar tisztikar büszke lehet, a mintaszerűen megrendezett és lebonyolított verseny a sport nagyszabású propagandáját is szolgálta.

A versenyszámok eredményeit kivonatossan az alábbiakban közöljük.

1. Lovaspóló.

A döntőmérkőzés június 28-án délután folyt le a Margitszigeten, a budapesti „Jászkun” huszárok és a pápai „Árpád fejedelem” huszárok csapata között. A mérkőzést a budapesti huszárok csapata nyerte meg s ezáltal elnyerte a bajnokságot. A bajnokcsapat játékosai *vitéz Lipcsey Márton* ezredes, *Débold Miklós* őrnagy, *Tótvárady András* százados és *Mihályi István* főhadnagy voltak.

2. Díjlovaglás.

A döntő június 27-én a Vérmezőn zajlott le.

Könnyű díjlovaglás:

1. Szabó Sándor százados, 4. huszárezred, Nyiregyháza,
2. Haszlinszky Zoltán hadnagy, 1. huszárezred,

Kecskemét, 3. *vitéz Ireghy Imre* százados, honvédelmi minisztérium, 4. *Matuskovics Endre* főhadnagy, 1. huszárezred, Kecskemét, 5. *Papp László* csendőrszázados, Kiskunhalas, 6. *Ternegg Kálmán* őrnagy, 1. tüzérosztály, Budapest, 7. *Kertész Sándor* őrnagy, 6. tüzérosztály, Nyiregyháza, 8. *Neubrand Miklós* nyugalmazott százados, 3. vonatosztály, Szombathely, 9. *Vajda Károly* százados, 2. tüzérosztály, Komárom, 10. *Győry Mihály* főhadnagy, 4. huszárezred, Nyiregyháza, 11. *Sándor Lajos* százados, 2. huszárezred, Pápa, 12. *Fülöp József* főhadnagy, 4. huszárezred, Nyiregyháza.

A díjlovaglás A) kategóriája:

1. *Haidecker László* tüzérszázados, lovaglótanárképző- és hajtóiskola, Örkény (Marci nevű lován), 2. *vitéz Ireghy László* huszárszázados, honvédelmi minisztérium, 3. *vitéz Németh Lajos* százados, 4. huszárezred, Nyiregyháza, 4. *Tamássy Zoltán* százados, 4. huszárezred, Nyiregyháza, 5. *Haidecker László* százados, Örkénytábor, 6. *Borha Olivér* ezredes, 2. tüzérosztály, Székesfehérvár, 7. *Moys Elemér* nyugalmazott huszárezredes.

3. 4 km-es folyamúszás.

Ezt a versenyszámot június 26-án a Margitsziget és a budai Dunapart közötti Dunaágban bonyolították le.

A versenyt a szenior csoportban *Bitskey Aladár* főhadnagy nyerte meg (30 p 004 mp), 2. *Marczell Béla* ny. áll. főhadnagy, 3. *Kuczory Imre* százados.

A junior csoportban elsőnek *Bertalan Árpád* százados úszott be a célba (33 p 15.4 mp), *Micskey Kálmán* csendőrszázados 2., *Lambrecht Ferenc* őrnagy 3. helyezést ért el.

Hadsereg sporthét: Első díjat nyert négyesfogat (Feördeös Gyula fhdgy.).

4. Vívás.

A vívóversenyeket június 26., 27., 28. és 29-én az Országos Tiszti Kaszinóban tartották meg. Helyezések:

Párbajtőr, szenior:

A honvédség 1931. évi párbajtőrbajnoka *Kalnitzky Gusztáv* százados, sportoktató tanfolyam, 6 győzelemmel, 2. *Idrányi Ferenc* főhadnagy, 1. huszárezred, Budapest, 5 győzelemmel, 3. *Borovszky Jenő* főhadnagy, soproni vámörkerület, 4 győzelemmel, 13 kapott és 19 adott tussal, 4. vitéz *Rády József* alezredes, sportoktató tanfolyam, 4 győzelemmel, 13 kapott és 16 adott tussal, 5. *Gfellner Antal* százados, „Bocskay István” reáliskolai nevelőintézet, 4 győzelemmel, 16 kapott tussal, 6. *Hatz József* főhadnagy, sportoktató tanfolyam, 2 győzelemmel, 17 kapott, 16 adott tussal, 7. *Hatz Ottó* főhadnagy, szabályzatismerető tanfolyam, 2 győzelemmel, 17 kapott, 14 adott tussal, 8. *Bogen Albert* alezredes, debreceni 6. vegyesdandárparancsnokság, 0 győzelemmel.

Párbajtőr, junior:

1. vitéz *Somogyi Endre* vkszt. őrnagy, 5 győzelemmel, 2. *Filótás Tivadar* főhadnagy 5 győzelemmel, 3. vitéz *Baky László* csendőrszázados 5 győzelemmel, 4. *Köszeghy Attila*, budapesti 1. utászzászlóalj, 4 győzelemmel, 5. *Kádár Gyula* százados, 6. *Joós Miklós* főhadnagy, 6. kerékpáros zászlóalj, Balassagyarmat, 3 győzelemmel, 7. *Temesváry Gerő* százados, 8. *Pörtl Károly* g. százados, Budapest.

Tőr, szenior:

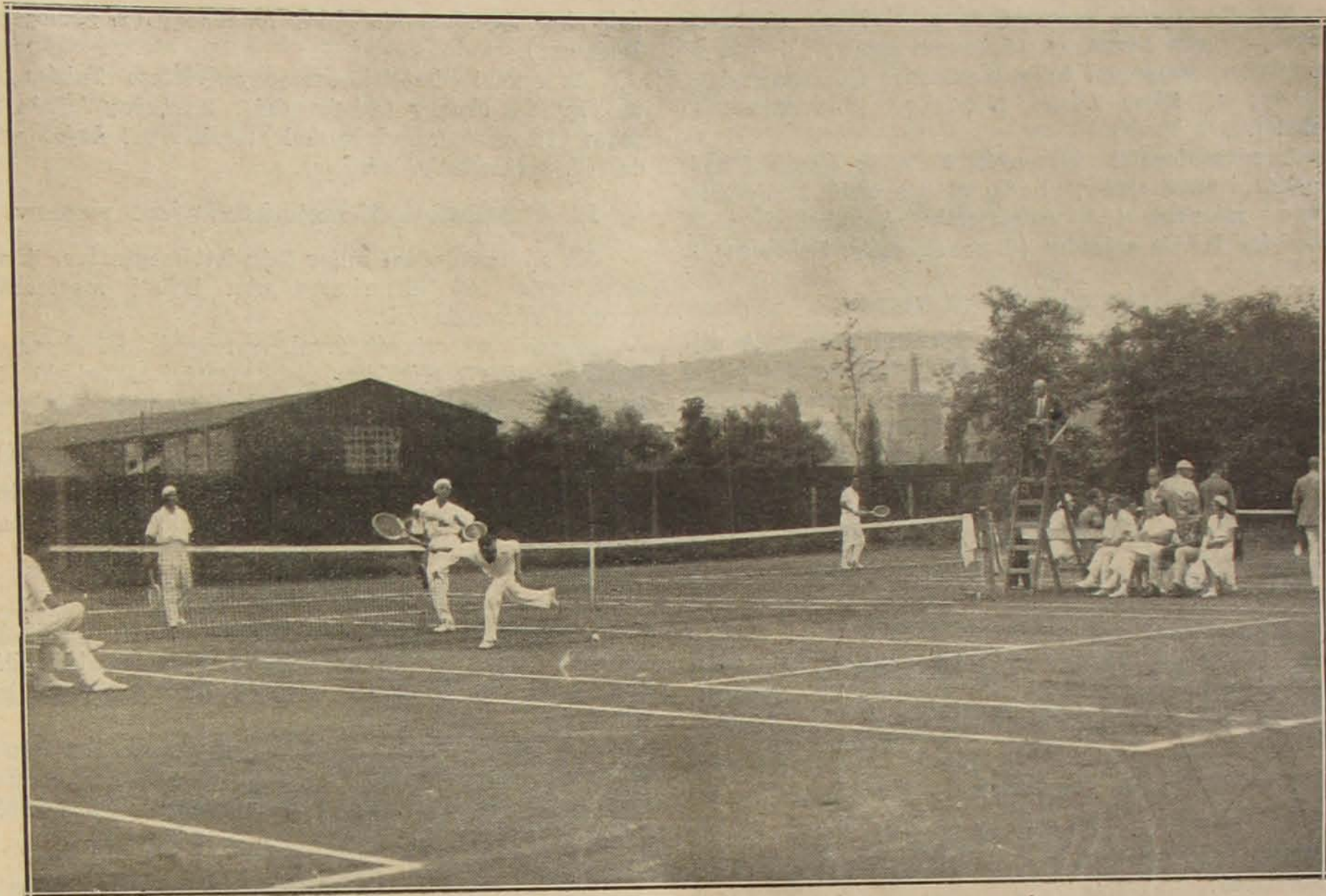
1. *Hatz Ottó* főhadnagy, Budapest, 6 győzelem, 2. *Piller György* százados, Budapest, 4 győzelem, 3. *Borovszky Jenő* főhadnagy, Sopron, 4 győzelem, 4. *Rády József* alezredes, Budapest, 4 győzelem, 5. *Kalnitzky Gusztáv* százados, Budapest, 4 győzelem, 6. *Gfellner Antal* százados, Budapest, 3 győzelem, 7. *Hatz József* főhadnagy, Budapest, 3 győzelem és 8. *Keresztes Lajos* százados, Pécs, 0 győzelem.

Tőr, junior:

1. *Köszeghy Attila* hadnagy, 1. utászzászlóalj, 4 győzelem, 2. vitéz *Somogyi Endre* vkszt. őrnagy, honv. minisztérium, 4 győzelem; 3. *Timár Gyula* légügyi ellenőr, Budapest, 4 győzelem, 4. *Háry Mihály* százados, egri gyalogezred, 3 győzelem (25 tus), 5. vitéz *Baky László* csendőrszázados, nyomozóosztály, 3 győzelem (27 tus), 6. *Temesváry Gerő* százados, jutasi altisztképző iskola, 2 győzelem, 7. *Beczner József* ny. áll. alezredes, Debrecen, 2 győzelem, 8. *Száraz Alfréd* hadnagy, szegedi gyalogezred, 1 győzelem.

Kard, szenior:

1. vitéz *Uhlyarik Jenő* dr. tüzérszázados, Ludovika Akadémia, 7 győzelem, 2. *Hatz József* főhadnagy, sportoktató tanfolyam, 5 győzelem, 25 kapott tus, 3. *Piller György* százados, 5 győzelem, 27 kapott tus, 4. *Timár Gyula* légügyi ellenőr, Budapest, 4 győzelem, 31 kapott, 33 adott tus, 5. vitéz *Rády József* alezredes, sportoktató tanfolyam, 4 győzelem, 31 kapott, 30 adott tus, 6. *Gfellner*

Hadsereg sporthét: Páros tennisz.

Antal százados, Bocskay reálnevelőintézet, 4 győzelem, 32 kapott tus, 7. *Hatz Ottó* főhadnagy, szabályzatismerető tanfolyam, Budapest, 3 győzelem, 31 kapott tus, 8. *Kalnitzky Gusztáv* százados, sportoktató tanfolyam, 3. győzelem, 36 kapott tus, 9. *Hámori Gaszton* főhadnagy, I. lovastüzérsztály, 1 győzelem.

Kard, junior:

1. *Zámbó Dezső* hadnagy, 9. honvédgyalogezred, Szeged, 5 győzelem, 2. *Köszeghy Attila* hadnagy, utász-zászlóalj, Budapest, 5 győzelem, 3. vitéz *Somogyi Endre* vezérkari őrnagy, honvédelmi minisztérium, 5 győzelem, 4. vitéz *Pál Imre* alezredes, Ludovika Akadémia, 4 győzelem, 5. *Bader József* főhadnagy, 9. h. gy. e., Szeged, 3 győzelem, 26 kapott tus, 6. *Lukács Antal* hadnagy, 4. h. gy. e., Győr, 3 győzelem, 29 kapott tus, 7. vitéz *Bakó László* csendőrszázados, Budapest, 2 győzelem, 8. vitéz *Pulay Rezső* százados, 2. h. gy. e., 1 győzelem.

5. Modern pentatlon.

Június 27., 28., 29., 30. és július 1-én zajlott le, még pedig az 5000 méteres tereplovaglás a kistrákosi gyakorlótéren, a párbajtőrvívás és pisztolylovás a Ludovika Akadémián, az úszás a Császár-fürdőben és a mezei futás szintén a Ludovika Akadémiában.

A modern pentatlon győztese, *Somfay Elemér* százados (Sportoktató tanfolyam, Budapest), a párisi olimpiász pentatlonversenyének második helyezettje. *Somfay* százados teljesítménye világviszonylatban is kiváló, mert két első (pisztolylovás és párbajtőr), 2 második (úszás és futás) és egy 17. helyezéssel (lovaglás) nyerte az összetett versenyt.

A modern pentatlon 2. helyezettje *Kisfaludy P. Ele-*

mér főhadnagy (Sportoktató tanfolyam, Budapest). 3. *Benkő Tibor* főhadnagy (10. honvédgyalogezred, Békéscsaba).

6. Military A.

A díjlovaglás június 28-án a Vérmezőn, a díjugratás 30-án ugyancsak a Vérmezőn folyt le. A tereplovaglást június 29-én tartották meg. Kiindulás a nagyrákosi gyakorlótérről történt; a cél a Ferenc József lovassági lak-tanya volt.

Ezt a versenyt vitéz *Kiss László* csendőrszázados (ceglédi lovasalosztály) nyerte, ki az első helyezésen kívül egy második lovával még egy helyezést is elért (16-ik). A verseny 2. helyezettje *Komornik Loránd* őrnagy (Ballassagyarmat); 3. vitéz *Farkas Endre* százados (6. gyalogezred, Nagykanizsa).

7. Díjugratás.

Ez a versenyszám, mely könnyű és nehéz díjugratásból állott, június 29-én a Vérmezőn folyt le. A könnyű díjugratást *Matuskovics Endre* főhadnagy (budapesti 1. Jászkun huszárezred) nyerte. 2. *Barcza Elemér* főhadnagy (1. lovas tüzérsztály), 3. vitéz *Bénárd Ágoston* főhadnagy (1. lovas tüzérsztály).

A nehéz díjugratás győztese báró *Berg Tibor* főhadnagy (1. tüzérsztály), 2. *Barcza Elemér* főhadnagy (1. lovas tüzérsztály), 3. *Cseh Kálmán* százados (1. lovas tüzérsztály).

8. Hajtás.

Június 30-án, a Vérmezőn zajlott le. Fogatszép-ségversenyből, díjhajtásból és akadályhajtásból állott.

A kettesfogatok versenyében az első helyezést vitéz *Dratsay Lajos* őrnagy (6. vonatosztály, Debrecen) nyerte el. 2. *Rapcsányi Kálmán* százados (5. vonatosztály, Szeged); 3. *Flora László* főhadnagy (7. vonatosztály, Miskolc).

A négyesfogatok versenyét *Feördeős Gyula* főhadnagy (1. vonatosztály, Budapest) nyerte. 2. *Jezovits István* százados (3. vonatosztály, Szombathely); 3. *Petneházy Miklós* százados (6. vonatosztály, Debrecen).

9. Katonaló összetett verseny.

Ez a versenyszám 3 napon keresztül tartott. A díjlovaglás június 30-án a Vérmezőn, a díjugratás július 3-án ugyanott zajlott le. A július hó 2-án megtartott tereplovaglásnál az Irinyi-pusztától (Rákospalota) indultak a lovasok, a cél a nagyrákosi gyakorlótér volt.

Itt említjük meg, hogy a Hadsereg Sportélet összes lovasversenyein a Honvédelmi Miniszter úr rendelkezésére csupán magyar tenyésztésű lovakkal indulhattak a versenyzők. Ez az intézkedés nagyban szolgálta a magyar lótenyésztés érdekeit.

A katonaló összetett verseny 1. helyezettje *Géczy Béla* főhadnagy (lovaglótanárképző iskola, Örkény), 2. *Kaffka Zoltán* százados (3. tüzérsztály, Sopron), 3. *Hazslinszky Zoltán* hadnagy (1. huszárezred, Kecskemét).

10. Tennisz.

A tenniszverseny döntőmérkőzéseit július 4-én a Margitszigeten tartották meg. A verseny végső eredménye a következő:

A honvédség férfpáros bajnoka lovag *Kirchmeyr Kálmán* ny. sorhajóhadnagy, *Várady-Szabó Andor* százados, Budapest.

A honvédség II. osztályú férfiegyes bajnoka *Kretovich Kálmán* dr. főorvos, Sátorajújhely, 2. *Kövér Ákos* százados, Ludovika Akadémia, Budapest, 3. *Dávidházy János* ny. százados, Székesfehérvár és *Haris Béla* műszaki tisztviselő, honvédelmi minisztérium.

A honvédség II. osztályú férfpáros bajnoka *Kretovich Kálmán* dr. főorvos, *Balla László* főhadnagy, 6. csendőrkerület, Debrecen, 2. *Kövér Ákos* százados, Ludovika Akadémia, *Dávidházy János* ny. százados, Székesfehérvár, 3. vitéz *Grosschmidt István* ny. százados, Budapest, *Hadnagy Domonkos* ny. főhadnagy, Szombathely és *Horváth Jenő* ny. százados, Szentendre, *Párducz Géza* százados, 1. honvédgyalogezred, Budapest.

I. osztályú vegyespárosban 1. *Kirchmeyr Kálmán* ny. sorhajóhadnagy, *Lidák Jánosné*, 2. *Várady-Szabó András* százados, *Sárkány Lili*.

II. osztályú vegyespárosban 1. *Kretovich Kálmán* főorvos, Sátorajújhely, *Lachmann Frigyesné*, 2. *Zemplény László* dr. főorvos, 2. sz. honvéd- és közrendészeti kórház, Budapest, *Mauler Lajosné*, 3. *Dávidházy János* ny. százados—*Horváth Ida* és *Móré Andor* százados, 11. honvédgyalogezred, Debrecen, *Záborszky Lili*.

11. Lövészet.

A hadifegyver egyéni lövőverseny, valamint az egyéni pisztolylövőverseny július 1., 2., 3. és 4-én a nagytétényi katonai lőtéren zajlott le.

A hadifegyver egyéni lövőversenyt *Hradetzky Zoltán* főhadnagy (Sportoktató tanfolyam, Budapest) nyerte. Összesen 30 tiszt részesült díjazásban. A 2. helyezést *Zsotér Bertalan* főhadnagy (1. gyalogezred, Budapest)

érte el. 3. *Lemberkovits Antal* főhadnagy (2. gyalogezred, Budapest).

Az egyéni pisztolylövőverseny győztese *Takács Elemer* ny. áll. őrnagy (Békéscsaba). 2. *Hubay István* százados (13. gyalogezred, Miskolc); 3. *Burget Lajos* százados (7. tüzérsztály, Miskolc).

12. Parancsőrtishti motorkerékpáros verseny.

Ez a versenyszám július 2-án lett megtartva. A versenyzőknek 500 kilométeres utat kellett megtenniük. A cél a Vérmezőn volt.

A szőlő motorkerékpárral versenyzők közül az első helyezést *Pitroff Miklós* műszaki szertári tisztviselő (Budapest) nyerte el. 2. *Csathó Gyula* főhadnagy (Székesfehérvár), 3. *V. Szalay Sándor* ny. áll. százados (Győr).

Az oldalkocsis gépekkel indultak első helyezettje *Virág László* főelőadó (Hajmáskér); 2. *Veress Lajos* hadnagy (Szombathely); 3. *Dus Jenő* ny. áll. őrnagy (Budapest).

13. Parancsőrtishti lovaglás.

A megteendő útvonal 40 km volt. A résztvevőket a Hármashatárhegyről indították július 1-én este, kik július 2-án, a délelőtti folyamán érkeztek be a Vérmezőn levő célhoz.

A verseny győztese vitéz *Boldvár Emil* alhadbiztos, honvédelmi minisztérium (2 óra 28 p); 2. *Farkas Béla* főhadnagy (6. tüzérsztály, Nyíregyháza); 3. *Tanító Árpád* főhadnagy (3. tüzérsztály, Szombathely).

14. Evezés.

Az evezőverseny döntőjét július 3-án bonyolították le, a Margitsziget és a pesti part közötti Dunaágban.

Első lett a szegedi 3. honvéd utászzászlóalj parancsnokhelyettesi csapata (4 p 24 mp); 2. az 1. honvéd utászzászlóalj parancsnokhelyettesi csapata; 3. a budapesti 2. honvédgyalogezred második zászlóaljának csapata.

A skiffek versenyében négyen indultak. Főlényesen győzött dr. *Tóth Kálmán* főorvos (2. gyalogezred, Budapest).

*

A díjkiosztás július 4-én este fényes külsőségek között folyt le az Országos Tiszti Kaszinóban.

Az estélyen megjelentek *Kárpáthy Kamilló* gyalogsági tábornok, a honvédség főparancsnokának vezetésével a tábornoki kar tagjai, *Almássy László*, a képviselőház elnöke, dr. *Ripka Ferenc* főpolgármester, *Samarjay Lajos* MÁV elnök, *bárcziházi Bárczy István* miniszterelnökségi államtitkár, *Hász István* tábori püspök, vitéz *Soós Károly* ny. honvédelmi miniszter, *Röder Vilmos* altábornagy, vitéz *Somkuthy József* tábornok, a kormányzó katonai irodájának főnöke, gróf *Andrássy Géza*, *Fugger György* herceg, a sportszövetségek vezetői és még sokan mások. A külföldi követségek katonai attaséi közül ott volt *Oxilia* alezredes, olasz, *Mason mac Farlane* alezredes, angol, *Damjanovich* jugoszláv és *Palangeanu* alezredes, román katonai attasé.

A csendőrség részéről jelen volt *Schill Ferenc* tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője, *Monostori Erroth Aladár* tábornok, a csendőrség felügyelőjének helyettese, *Fischer József* tábornok, a belügyminisztérium VI. c. osztályának vezetője, *Schönherr Károly* ezredes, a belügyminisztérium VI. b. osztályának vezetője, *Zseljenka József* ezredes, a budapesti I. csendőrkerület parancsnoka és a csendőrtisztikar számos tagja.

A díjkiosztás a nagy díszteremben folyt le. A Him-

nusz hangjai után *vitész Gömbös Gyula* honvédelmi miniszter meleg szavakkal mondott köszönetet a Hadsereg Sport-hét rendezőinek, a védnököknek és a sajtónak, majd a versenyzőket üdvözölte. Ezután *Bogányi Károly* őrnagy felolvasta a győztesek és a helyezettnek névsorát s a miniszter sajátkezűleg adta át mindegyiküknek a szebbnél szebb díjakat.

A Hadsereg Sport hét versenyében összesen 11 csendőrtiszt indult (vívás, tenisz, lovaglás, lövészet, parancs-őrtishti motorkerékpárverseny), kik közül 4 tiszt összesen 7 helyezést ért el.

Vitéz Kiss László százados (budapesti I. kerület) a „Military A” kategóriában 1. és 16., Micskey Kálmán százados (szegedi V. kerület) a junior folyamúszásban 2., vitéz Bakó László százados (nyomozóosztály) a junior párbajtőrversenyben 3., a junior törvívásban 5., a junior kardvívásban 7. és Papp László százados (szegedi V. kerület) a könnyű díjlovaglásban 5. helyezést ért el.

A csendőrtisztek által elért figyelemreméltó eredmények a csendőrtisztikar sporszelleméről és képességeiről tanuskodnak. Bízunk benne, hogy a Hadsereg Sport hét helyezettjei között ezután is minél több csendőrtiszt bajtársunk nevével fogunk találkozni.

Gyakorlati segédlet aránymértékek rajzolásához.

Vázlatok rajzolásánál legtöbb nehézséget okozza az alkalmas mérték kiszámítása és megszerkesztése. Ha már egyszer a mértéket kiszámítottuk és megrajzoltuk, a vázlat-rajzolás már nem nehéz, mert a rajzolóknak csak távolságokat kell még megmérnie vagy lelépnie és ezeket a mérték, illetve lelépett távolságokat a már megrajzolt mérték segítségével a rajzpapírra átvinnie.

Az aránymérték kiszámítása azonban gyakorlott számolónak is nehéz akkor, ha pl. felindult állapotban kell gyorsan vázlatot rajzolni vagy ha a gyors nyomozási munka forgatagában nem találja meg a mérték kiszámításához szükséges nyugalmat és gondolkodási időt.

Annak a tanácsnak, hogy minden vázlatot a legegyszerűbb

arányokban, tehát csak 1:10, 1:100, 1:1000, rajzoljunk, nincs meg mindig a kielégítő eredménye; a vázlat a rajzpapíros nagyságához mérve sokszor túlságosan nagy vagy kicsi lesz.

Az alkalmas mérték kiszámításának és megrajzolásának nehézsége az oka annak, hogy egyáltalában nem rajzolunk vázlatokat vagy csak olyanokat, amelyek méretarány nélküliek, vagy amelyeken a távolságok egy pontból kiindulva, méterekben vagy lépésekben vannak megadva vagy pedig csak hozzávetőleg rajzoljuk meg a távolságokat. Nem meghatározott méretarányban rajzolt vázlatok megbízhatatlan és bizonytalan hatást keltenek.

Hogy a vázlatrajzoló a mérték kiszámításának és megrajzolásának nehézségétől felmentessék, Müllner János osztrák csendőrosztályfelügyelő, a gráci központi csendőriskola oktatója igen alkalmas segédletet szerkesztett, amelyet az osztrák csendőrség már be is vezetett.

A segédlet fehér kartonból készült, amelyből kivágások vannak kimetszve. Az 1. ábrán látható a segédlet egyik oldala. Az egyes kivágások fölött és alatt vannak a besztás vonalai elhelyezve. A kivágás fölött a méter-mértékéi, a kivágás alatt a lépés-mértékéi. A kivágásoktól jobbra annak a területnek a hossza van méterekben és 75 cm-es lépésekben (x lépést jelent) feltüntetve, amely az illető mérték alkalmazásával 20 cm-es rajzterületen, azaz irodai ívpapíron, megrajzolható; a többi felületet a címfelirat és a leírás töltik ki.

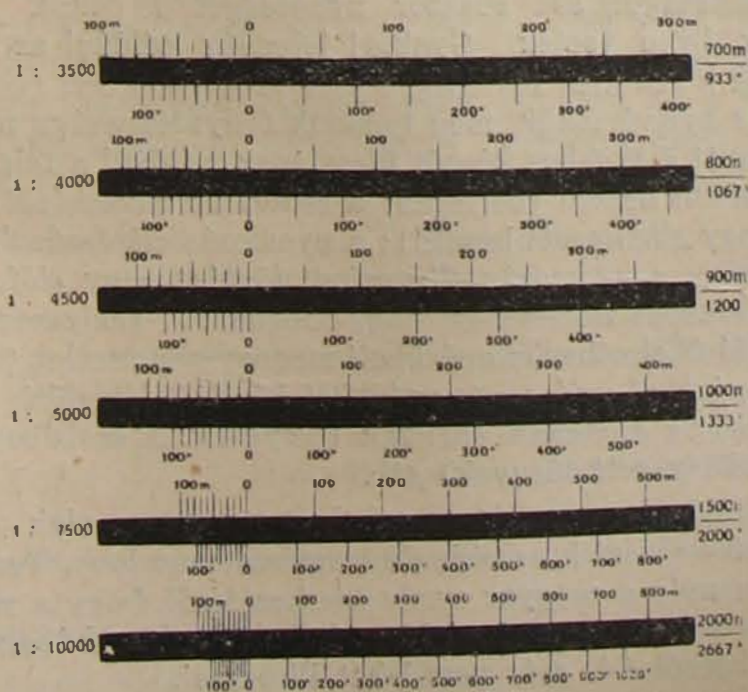
A kivágásoktól balra az az arány olvasható, amely szerint az illető mérték készült.

Hogyan kell a segédletet használni?

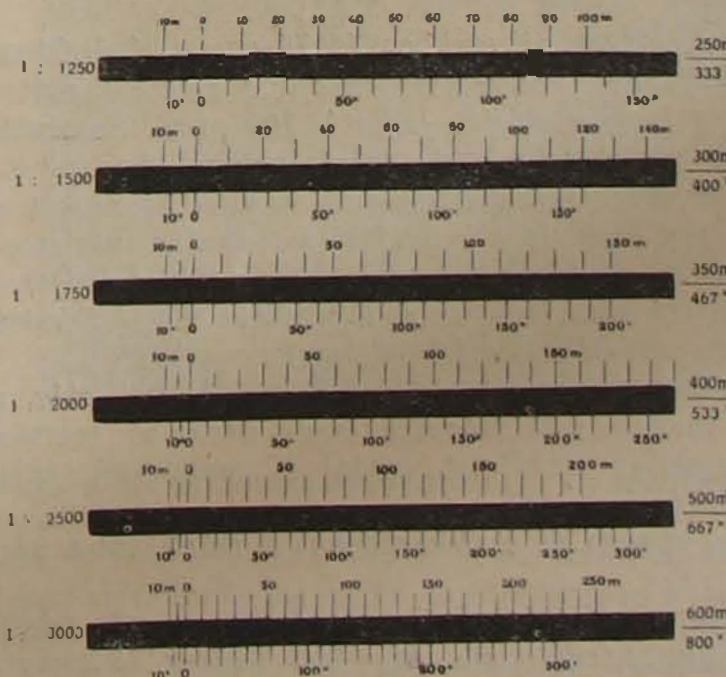
Ha a tett színhelyén már megtudtuk, hogy mely tárgyakat és álláspontokat kell a vázlatnak minden esetre tartalmaznia, lelépjük a kérdéses terület legnagyobb hosszát. Legyen ez a legnagyobb kiterjedés például 1200 lépés. Most azután kikeressük a kivágásoktól jobbra látható lépésadatok közül a megfelelőt; ebben az esetben az 1:4500-as mérték volna rajzolendő. (Az 1. ábra bal oldalán a harmadik kivágás.) Erre ezt a mértéket, úgy, mint a 2. ábrán látható, lerajzoljuk és a mérték alá és fölé odaírjuk a kivágástól balra olvasható arányt, példánk esetében ez 1:4500.

Ha a lelépett távolság nem 1200, hanem 1300 lépés

Aránymérték-táblázat. Összeállította: Müllner János csendőr-osztályfelügyelő, Grác (Központi csendőriskola).

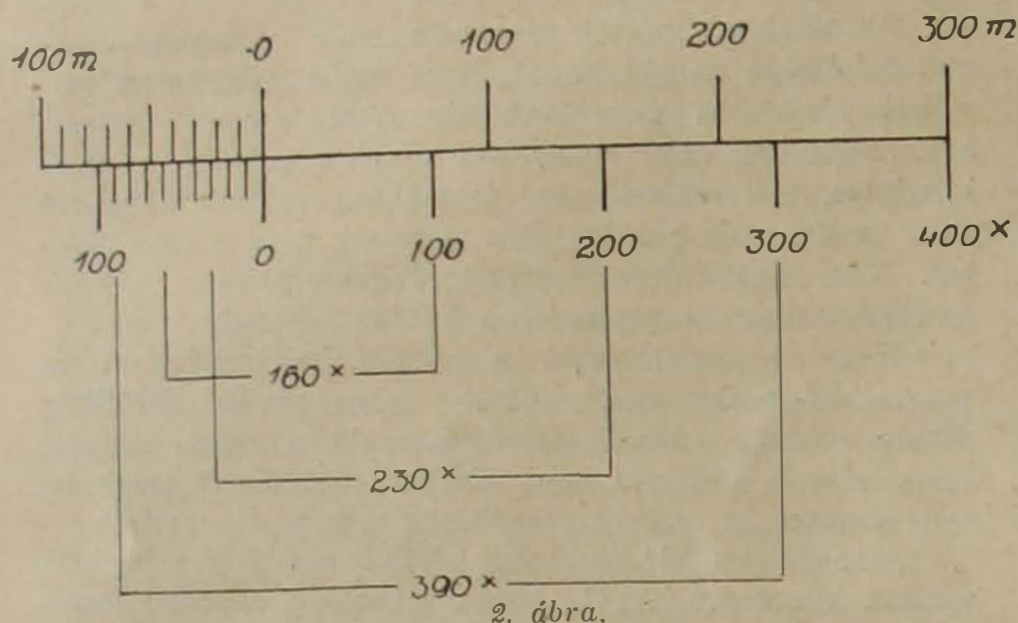
Minden rovat mellett jobbfelől fel van tüntetve a természetes távolság, amelyet a rovat balfelől megjelölt méretarányban egy 20 cm hosszúságú papírfelületre vázolni lehet.

Minden rovat mellett jobbfelől fel van tüntetve a természetes távolság, amelyet a rovat balfelől megjelölt méretarányban egy 20 cm hosszúságú papírfelületre vázolni lehet.

lépés hossza = 75 cm.

Arány: 1:4500

hosszú volna, akkor a legközelebbi nagyobb lépésadat melletti mértéket kellene rajzolnunk, tehát az 1:5000-t.

A segédletet szerzője a 75 cm-es lépéshossz alapján szerkesztette.

A vázlatrajzolóknak nem kell mást tennie, mint a lerajzolandó terület legnagyobb hosszát lelépnie, a lépések számát a kivágásoktól jobbra feltüntetettek közül kikeresnie, a megfelelő mértéket lerajzolni és a kivágásoktól balra látható arányt hozzáírnia.

A legrövidebb idő alatt rajta lehet a helyes mérték a vázlatrajzoló papirosán és megkezdheti a vázlat meg-rajzolását.

Kisebb területről készítenő vázlatnál, ha a legnagyobb távolság a 100 m-t nem haladja meg, a távolságokat a méteres mérőszalaggal mérjük meg; az ezekhez felhasználandó mértékek csak méterekben vannak megszerkesztve. Ezeknek a kivágásainál az egyes kivágások fölött egy mérték és a kivágások alatt egy másik, a legközelebbi nagyobb mérték van feltüntetve.

A segédlet a következő mértékeket tartalmazza: 1:10, 1:25, 1:50, 1:75, 1:100, 1:150, 1:200, 1:250, 1:300, 1:350, 1:400, 1:500. Ezek a mértékek csak méterese-
Ezeknél minden távolságot mérőszalaggal kell megmérni.

Ezekon kívül még a következő mértékeket tartalmazza a segédlet: 1:375, 1:500, 1:625, 1:750, 1:875, 1:1000, 1:1250, 1:1500, 1:1750, 1:2000, 1:2500, 1:3000, 1:3500, 1:4000, 1:4500, 1:5000, 1:7500, 1:10000.

Ezek a mértékek méterekben és 75 cm-es lépésekben vannak megrajzolva. Az egyes kivágások felett a méteres, alattuk a lépéses mérték látható. 100 m-nél hosszabb távolságokat már nem mérünk mérőszalaggal, hanem lelépjük őket és a lépésmérték szerint visszük át azokat a vázlatba. Hogy azok is kiismerjék magukat a vázlaton, akik a vázlatok olvasásában nem gyakorlottak, a méteres mérték is hozzá van rajzolva a lépéseshez, hogy minden távolság méterekben is lemérhető legyen.

A segédlet 30 mértéket tartalmaz. Ennyi elég a gyakorlati vázlatrajzoló számára, hogy bármely, tetszőszerűnti nagyságú területet irodai ív nagyságú rajzpapirosra ábrázolhasson.

Hogyan visszük át a távolságokat a mértékről a vázlatba?

A vázlatrajzolásnál mindig megfelelő számú papírcsíkot tartunk kéznél. Ha egy 160 lépéses távolságot leléptünk, akkor (2. ábra) a papiroscsík egyik végét a 0-tól jobbraeső 100-as osztásvonalhoz helyezzük, azután a 0-tól

balfelé 60 lépést leolvasunk és ezt a papiroscsíkon egy vonással megjelöljük. A két pont közötti távolság megfelel 160 lépésnek; a papiroscsík segélyével átvisszük ezt a távolságot a rajzpapirosra.

Egy másik távolság 230 lépés. A papiroscsík egyik végét a 200-as osztásvonalhoz helyezzük, a 0-tól balfelé 30 lépést leolvasunk és a papiroscsíkon ezt a távolságot megjelöljük. A két jel közötti távolság megfelel 230 lépésnek, amelyet a papiroscsík segélyével átvisszünk a rajzpapirosra.

Ha a 0-tól balraeső kis beosztás nem volna alkalmazva, akkor a 0-tól a jobbra eső végéig meg kellene rajzolni a mértéken a kis beosztást, azaz 40 osztásvonalat kellene rajzolni, ami a mérték áttekinthetőségét zavarná.

A vázlatrajzolásnál fogadjunk meg egy tanácsot. A lerajzolandó terület közepe táján határozzunk meg magunknak egy pontot és ettől mérjük le minden távolságot.

A segédlet összehajtva, borítékban van, amelyen magyarázat olvasható.

Ajánljuk minden bajtársunk figyelmébe. Akinek ez a segédlet állandóan a járőrtáskájában vagy a zsebében van, az adandó alkalommal sokkal könnyebben tudja meg-rajzolni a szükséges vázlatokat, mint anélkül. A Palladis Rt. (Budapest, V. ker., Akadémia-utca 10) hozza forgalomba. Ára postaköltséggel együtt 1 pengő.

MAGYAROSAN, KATONÁSAN.

Rövidség, vagy magyarosság?

Sokan azzal mentegetik a nyelvükben előforduló helytelenségeket, hogy a magyaros beszéd mód egyúttal hosszadalmasságot, sőt sokszor nehézséget is okoz. Igaz, vannak ilyen esetek. Gyakori jelenség például az, hogy egyesek a feltétlen rövidségekre való törekvésükben (no és jó magyar nyelvérzékük, meg tudásuk fogyatékosága miatt) a ragozott alakokhoz képzőt illesztenek, például a felavatás *alkalmávali* beszéd (helyesen: a felavatás *alkalmával* mondott vagy *elhangzott* beszéd); a nyomozás *alkalmávali* eset (helyesen: a nyomozás *alkalmával* történt vagy *előfordult* eset); *abbani* félelmében, hogy meghal... (helyesen: *abban való* félelmében); *apjukkali* megegyezés szerint (helyesen: *apjukkal való*, vagy *apjukkal kötött*, *létrejött* megegyezés); a *szobábani* tárgyak (helyesen: a *szobában levő* vagy *elhelyezett* tárgyak) stb.

Ezekben az esetekben a helyes magyaros alak — szó ami szó — kissé hosszabb, de természetesen jobb. Tudnunk kell ugyanis a magyar nyelv szerkezetéről, hogy a rag lezárja a szót, a ragozott alakhoz (alkalmával, szobában stb.) tehát képzőt (-i) már nem lehet illeszteni.

Hasonló a „töcsonkítás” esete, pl.: *véderő* (*védőerő* helyett), *láthatár* (*látóhatár* helyett), *lőgyakorlat* (*lövő-*

gyakorlat helyett), jármű (járómű helyett) stb. Ha a véd-
erő, láthatár, lögyakorlat, jármű stb. megnyirbált össze-
tétel helyes volna, akkor az íróasztal helyett is „írasztal”,
az evőkanál helyett „eszkanál”, a hálószoa helyett „hál-
szoba” alakot kellene mondanunk, hiszen a képzés módja
teljesen azonos (ígetőhöz, helyesebben az ige melléknévi
igenévi alakjához főnév járul).

Ezért hát ne sajnáljuk a fáradságot, ha némely eset-
ben egy-két szótaggal többet is kell szólnunk, vagy írunk
a helyes magyarság érdekében. Valamikor ennél nagyobb
áldozatoktól se riadtak vissza őseink, ha magyarságukról
volt szó...

Pedig ezeknek a „rövidítők”-nek nincs mindig igazuk,
sőt csak elvétele fordul elő, hogy a helyes magyaros alak
hosszabb, mint a mesterségesen rövidített helytelen. Pél-
dát bőven találunk akár a köznyelvben, akár a hivatalok
betűrengetegében.

Érdekes jelenséget figyeltem meg például a Fehér-
vári-út elején két egymás mellett levő kereskedés felira-
tain. Az egyik (tán a vereckei magyaroktól származó lé-
lek) — helyesen — így iratta fel cégtáblájára, hogy mit
árul: építő anyag; a másik pedig (ki bár szintén a vere-
ckei-szoroson jöhetett hazánkba, de jóval később) imígyen
hirdeti üzenetét: „Mindenféle kitűnő építési anyag kap-
ható.” Miért építési? Hát az rövidebb, mint az építő? Vi-
lágos, hogy nem, sőt elvontsága miatt nem is olyan kife-
jező, mint az építő.

Az igaz, hogy az -ási, -ési végződésű szavak módfelett
„hivatalosan” hangzanak, például: világítási eszköz, ki-
képzési tervezet, oktatási utasítás, bizonyítási eljárás,
berendezési leltár stb., stb. Egyszerű, becsületes magyar-
sággal azonban így helyesek ezek a kifejezések: világító
eszköz, kiképző tervezet, oktató utasítás, biz nyitó eljárás,
a berendezési leltár. Persze sokszor ezzel az — alaposnak
látszó — kifogással takaródnak az ilyen ok nélkül hiva-
taloskodók: Az anyag maga nem épít, a tervezet nem ké-
pez ki, az utasítás nem ok at, az eljárás sem bizonyít —
tehát nem lehet építő anyag, kiképző tervezet, bizonyító
eljárás stb. Dehogynem! Hiszen az evőkanál se eszik, a
hálószoa sem hál, az író toll se maga ír, mégis úgy helyes,
ahogyan mondjuk. Ez már a magyar nyelv természete. S
aki ezt nem ismeri, nem érti — érzi, ha mindjárt féltéglá-
val veri is a mellét, mégse jó magyar, mert magyarul csak
— dadog...

Vannak azután olyan dadogóink is, akik az „építé-
szeti” osztály, „térképészeti” hivatal s más efféle zagyva-
ságokat közhatalmuk erejével rátukmálták már az egész
magyar köznyelvre. Pedig az ilyesmit bizonyára le kell for-
dítanunk egészséges népünk fiai számára, ha a főváros
Bábeljébe tévednek: építő osztály, térképező vagy térkép-
készítő hivatal, sőt egészen röviden is jó: térkép-hivatal.

Hiszen ha mindez csak tréfa volna, mint pl. a „nyak-
tekerészeti mellfekveny” (nyakkendő), akkor még csak
megjárná. De — sajnos — az ilyesféle csodabogarak leg-
többször komoly felsőbb helyekről szállnak elárvult ma-
gyar fejünkre.

vitész: Rózsás József ny. százados
a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia
tanára.

Ha tegnapod világosan nyitva fekszik előtted, ha ma
erőteljesen, szabadon tevékenykedel, oly holnapra is szá-
míthatsz, amely nem kevésbé lesz szerencsés.
GOETHE.

Butyurka Sándor tiszthelyettes.

Butyurka tiszthelyettes 52 hónapot töltött a harctéren.
1914 augusztus 22-én vonult be tábori csendőri szolgálatra
és 1918 októberének végén került haza.

A 20. honvédegyalaghadosztálynál volt beosztva, mint
tábori csendőr. Itt önként jelentkezett csapatszolgálatra.
Mint raj- és szakaszparancsnok 1914--1915-ben végigkü-
zdötte a rohatini, komarovi, chirowi, sztropkói, zagorcei és
dukrai harcokat. Résztvett a kárpáti ütközetekben.

1915 októberében az olasz harctérre került s itt telje-
sített szolgálatot egészen a háború végéig és pedig a leg-
különbözőbb alkalmazásokban. Használhatóságára jellemző.

hogy mint árkászszakaszparancsnok is szerepelt. Ebben a
minőségben szerezte meg az 1. osztályú ezüst vitézségi ér-
met. A Monte Tombán ugyanis az olaszok az állásokat tel-
jesen szétlőtték. Az egyik f ontszakaszon a 11/44. önálló
árkászszázad egyik szakaszának kellett az állásokat rendbe-
hozni. Az erős ágyútűzben a szakasz legénysége 15 főre
olvadt, a parancsnok elesett s a munkát nem tudták foly-
tatni.

Butyurka tábori csendőr, aki a közelben futárszolgálatot teljesített, átvette a parancsnokságot s a leghevesebb ágyútűzben, személyes példaadásával annyira hatott az árkászokra, hogy megint munkába kezdtek. Butyurka tiszt-helyettes szerszámmal a kezében mindenütt előljárt s maroknyi csapatával rövid idő alatt annyira rendbehozta a szétlőtt állásokat, hogy csapataink újra megszállhatták s sikerrel védekeztek.

Munkája végeztével azután visszatért a hadosztály-parancsnoksághoz. Ugy beszéltek róla, mint mozgó szakasz-parancsnokról... s joggal, mert személyesen résztvett majdnem valamennyi Isonzó-csatában.

Parancsnokai úgyszólván minden szolgálatra felhasználták, de méltányolták is kiváló szolgálatait, mert mint tábori csendőrt a koronás ezüst és vaséremkereszttel, mint raj- és szakaszparancsnokot pedig az előbb említett 1. osztályú ezüst vitézségi érmen kívül a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel háromszor, ezenkívül a bronz vitézségi éremmel is kitüntették.

Ennél szebb bizonyítványt ritkán állítottak ki magyar csendőrökről.

CSENDŐR LEKSZIKON.

120. Kérdés. Mily bűncselekményt követ el, aki a közvilágítás céljára szolgáló lámpákat újból önkényesen meggyújtja azután, hogy az erre hivatott közeg azokat eloltotta?

Válasz. A cselekmény a Kbt. 127. §-ának első bekezdésébe ütköző kihágás tulajdon ellen, mert az illető idegen ingó dolgot tudva jogtalanul használt s ezzel kárt okozott.

Az eljárás magánindítványra indul meg a kir. járásbírótság előtt.

121. kérdés. A járőr a gyanúsítottat lettenéri azon, hogy kézi (ú. n. dörzsölő) fékkel és jelzőcsengettyűvel el nem látott kerékpáron hajt végig a gyalogjárón. A gyanúsított a járőr elől elmenekül, a járőr azonban eléje kerül, amikor is a gyanúsítottat újból a gyalogjárón kerékpározva találja. A járőr igazolásra felhívja s ekkor kiderül, hogy kiletét igazoló fényképes igazolványa nincsen, a kerékpáron levő táblán pedig nem az ő, hanem a testvérbátyja neve van, tehát a kerékpárnak nem tulajdonosa. Minthogy a gyanúsítottat hasonló cselekmény miatt a járőrök már többször figyelmeztették, sőt fel is jelentették, járőr a kerékpárt, mint bűnjelet őrizetbe veszi. Kifogásolható-e a járőrnek az az eljárása, hogy a kerékpárt őrizetbe vette?

Válasz. A gyanúsított megszegte a 250.000 B. M. 1929. sz. rendelet 100. §-ának b) és c) pontjában, valamint 102. §-ának 2. és 6. bekezdésében foglalt szabályokat, mert dörzsölőfékkel és jelzőcsengettyűvel el nem látott kerékpárt közlekedésre használt, mert fényképes igazoló irata nem volt s végül, mert a kerékpárt a gyalogjárón hajtotta s így a személy- és vagyonbiztonságot, valamint a közlekedés zavartalanosságát veszélyeztette. Ezek a cselekményei az idézett rendelet 118 §-ának e) pontjába és a 119. §-ába ütköző kihágások.

A Szut. 444. pontja szerint a csendőr bűnjelként őrizetbe vehet oly tárgyakat a bűnvádi eljárás során bizonyítékul esetleges felhasználás végett, amelyeket a bűncselekmény színhelyén vagy a gyanúsítottnál talált. A Szut. 445. pontjában foglalt értelmezés szerint bűnjel rendszerint az a tárgy, amelyen oly nyom van, amelyből a bűnös cselekmény elkövetésének módjára következtetést lehet vonni.

Mindezekből folyik, hogy a járőr eljárása nem kifogásolható, főleg a fennforgó eset különös körülményeinél fogva, amikor a gyanúsított rosszhiszemű módon a felelősségrevonást ki akarta kerülni, tehát alaposan feltehető volt, hogy a kerékpár eredeti állapotát az eljárás meghiusítása végett meg fogja változtatni.

Megjegyezzük, hogy kihágás esetén bűnjelet csak akkor kell őrizetbe venni, ha arra feltétlenül szükség van.

122. kérdés. Az 1907. XLV. t.-cikk 30. §-a szerint a gazda köteles gondoskodni arról, hogy a gazdasági cselédnek vasárnap és sátoros ünnepén munkaszünete legyen. Miként kell értelmezni a „sátoros ünnep” kifejezést?

Válasz. A „sátoros ünnep” kifejezés zsidó eredetű, amelyet a régi zsidóság ősszel bor-, olaj- és gyümölcsáldozattal kertekben, lombfedte sátor alatt ült meg. A mai zsidóság sátoros ünnepe egy hétig tart, az első két nap a főünnep.

A „sátoros ünnep” kifejezést a magyarajkú keresztények, főleg a reformátusok is átvették; a három legnagyobb ünnepet (karácsony, husvét, pünkösd) nevezik sátoros ünnepeknek.

123. kérdés. A járőr a gyanúsítottat saját vadászterületén vadászatot tettenéri s midőn vadászjegyének felmutatására felhívja, azt adja elő, hogy vadászjegyét véletlenül otthon felejtette. A gyanúsított a vadászatot a járőr felszólítására azonnal abbahagyja. Terheli-e gyanúsítottat ily körülmények közt valamely büntetendő cselekmény gyanúja?

Válasz. A gyanúsított az 5007. P. M. 1924. sz. rendelet 22. §-ának a) pontjába ütköző vadászat-jövedéki kihágást követte el. Ezt a kihágást elkövetik mindazok, akik a csendőr (vagy más közbiztonsági közeg) felhívására vadászjegyüket bármily okból nem mutatják fel, jóllehet ezzel el vannak látva. Tehát közömbös az, hogy a gyanúsítottat nem terheli rosszhiszeműség, csak gondatlanság.

A gyanúsítottat ily esetben az a veszedelem is fenyegeti, hogy a lakhelye szerint illetékes főszolgabíró (Budapestben a kerületi előjáró) visszavonja vadászjegyét s tőle további 3 évig a vadászjegy kiadását megtagadja. Ettől a következménytől csak úgy menekülhet, ha a vadászattal a vadászjegy hiányának megállapítása után azonnal felhagy és vadászjegyét még aznap bemutatja.

124. kérdés. Ha tényvázlat megszerkesztéséről van szó, mit kell elsősorban figyelembe venni: a Szut. 17. sz. melléklet-e vagy magát a Szut. 463. pontját? A Szut. 463. pontja (6. alpont) ugyanis egész sor a „Megjegyzés” rovat alatt tárgyalandó kérdést említ meg, holott a 17. sz. melléklet a „Megjegyzés” rovata azt sem említi meg, hol, mikor, miért, kiivel szemben és a Szut. melyik pontja alapján fogantatotta a járőr az elfogást.

Válasz. Mielőtt a kérdésre az érdemleges választ megadnók, egy elvi kérdést kell tisztáznunk: a minták jelentőségének kérdését. Általánosságban azt lehet tapasztalni, hogy az örsök a szabályzatokban, utasításokban stb. levő minták részleteinek túlzott jelentőséget tulajdonítanak, sőt azokat kötelező erő tekintetében — mint a jelen esetben is — az utasítás szövegével egyenlő értékűeknek tekintik. Ez a feltezés nem helyes.

Tévedés lenne ugyanis azt hinni, hogy pl. a Szut. feljelentés-mintáinak az lenne a céljuk, hogy a csendőrt felmentsék a szerkesztés és fogalmazás minden gondja alól. A minta, mint a neve is mutatja: minta, példa; megmutatja az általános kereteket, amelyek között a csendőr által szerkesztett és fogalmazott bűnügyi feljelentéseknek mozogniuk kell, szemlélteti az utasítás szövegének rendelkezéseit, megkönnyíti annak megértését, de ennél továbbmenő szerepe nincs és nem is szabad, hogy legyen. Szó sem lehet tehát arról, hogy a csendőrnek csak egyszerűen le kellene másolnia a mintát, bele kellene gyömöszölnie az előfordult eseteket a mintába, csupán a neveket változtatva meg, mert hiszen ahány eset, annyiféle s két teljesen összevágó bűncselekmény sohasem fordul elő, még ha úgynevezett tipikus bűncselekményekről van is szó.

Mindezekből következik, hogy kötelező ereje egyedül az utasítás szövegének van, s ott, ahol a szöveg és a minta között eltérés mutatkozik, a szöveget kell irányadónak tekinteni.

A Szut. feljelentési mintáiban — amelyek a szövegtől külön készültek — valóban vannak a szöveggel szemben eltérések, amelyek nézeteltérésekre adhatnak okot. A Szut.-ra beérkezett javaslatok feldolgozásával kapcsolatosan ezeket az eltéréseket is ki fogják küszöbölni.

Ami a Szut. 463. pontjának rendelkezését illeti, hogy t. i. a feljelentés „Megjegyzés” rovatába mit kell felvenni, természetes, hogy az ott felsoroltakat nem kell minden egyes feljelentésbe — esetleg nemleges formában — felvenni, hanem csak azokat, amik a feljelentett esettel kapcsolatban valóban előfordultak, illetve amelyeknek megemlézésére szükség van. Olyan esetben azonban, amikor elfogás, házkutatás stb. történt, az arra vonatkozó adatokat a 463. pont 6/c. alpontja szerint minden egyes esetben be kell jelenteni, akkor is tehát, ha a mintában nincsen benne. Ezekre az adatokra ugyanis mind a bíróságnak (ügyészségnek), mind pedig a csendőr előljáró parancsnokságának szüksége van. Az ügyészségnek, bíróságnak azért, mert a csendőr által bekísért foglyot ki kell kérdeznie, hogy a csendőrség részéről tapasztalt bánásmód, illetve a csendőr által vele szemben foganatosított intézkedések ellen nincs-e panasz, s e kikérdezésnél tájékozásul szolgálhatnak a hivatkozások, amelyek a csendőr eljárásának utasítászerű alapját feltüntetik. A csendőr előljáró parancsnokságainak, elsősorban a szakasz- és szárnyparancsnokoknak pedig azért van szükségük ezekre az adatokra, hogy a csendőr eljárásának szabályszerűségét általánosságban és esetleg fegyelmi tekintetéből is elbírálhassák.

125. Kérdés. A Szut. 386. pontjának 4. bekezdése értelmében a bűnvádi eljárásnak azok a rendelkezései, amelyek a gyanúsítottra vonatkozó valamely jogi hatást az alkalmazható büntetés nemétől vagy tartalmától tesznek függővé, megkülönböztetés nélkül alkalmazandók akár befejezett bűncselekményekről, akár kísérletről vagy részességről van szó. Ezt az elvet kell követni, mondja ugyanez a bekezdés, a Szut.-ban foglalt rendelkezések eseteiben is. Mi ennek a bekezdésnek pontos értelme s mily gyakorlati példák világíthatják meg?

Válasz. A Szut. 386. pontjának 4. bekezdése a közbiztonsági szolgálatban különösen az elfogás, a nyomozó szolgálatban házkutatás, az ismeretlen vagy szökésben levő gyanúsítottal való eljárás, a katonai egyénekkel való eljárás, végül általában a veszélyes gonosztevőkkel szemben való magatartás szempontjából jön gyakorlati alkalmazásba.

A Szut. 352. pontja értelmében ugyanis a csendőr elfogni köteles többek közt például azt a gyanúsítottat, aki olyan büntetett követett el, amelyre a törvény halálbüntetést, életfogytig tartó vagy öt évet meghaladó szabadságvesztés büntetést rendel.

A rendelkezés betűszerint való értelmezéséből az következik, hogy ezt a rendelkezést csak akkor kell alkalmazni, ha először is befejezett bűncselekményről van szó, másodszor olyan egyénről, aki tettességgel van gyanúsítva.

Idevág azonban a Szut. 386. pontjának 4. bekezdése, amely szerint, ha valamely jogi hatás az alkalmazható büntetés mekkoraságától függ, ez a jogi hatás nemcsak a tettesség, hanem a kísérlet és részesség eseteiben is érvényesül. Vagyis a Szut. 312. A. 1. pontja értelmében el kell fogni az oly bűncselekmény kísérletével gyanúsított egyént is, amelyre (mint befejezett cselekményre) a törvény halál, életfogytig tartó vagy öt évet meghaladó szabadságvesztés-büntetést rendel. El kell fogni ugyanezen alapon a részességgel gyanúsítottakat, tehát a felbujtót és a bűnsegédet is.

Vagy: házkutatást a Szut. 437. a) pontja értelmében saját kezdeményezésből a csendőr csak akkor tarthat, ha büntetlen vagy szabadságvesztés-büntetéssel büntetendő vétségen történt a tettenkapás. A Szut. 386. p. 4 bek. értelmében ezt a rendelkezést alkalmazni kell akkor is, ha büntett vagy a meghatározott vétség kísérletéről van szó, azonképen alkalmazni kell a részesek ellen is.

Vagy: a Szut. 455. pontja rendelkezést tartalmaz arra az esetre, ha valamely büntett elkövetésével alaposan gyanúsítható egyén megszökött vagy ha büntett elkövetésével alaposan gyanúsítható ismeretlen egyén ellen irányul a nyomozás; a Szut. 507. pontja értelmében pedig a csendőr elfogja a büntetlen vagy súlyos vétségen tettenért katonát. A fent kifejezettek értelmében a Szut. idézett rendelkezéseit kell alkalmazni akkor is, ha a nyomozás tárgyává tett büntett csak kísérlet, ha büntett vagy súlyos vétség megkísérlésén történik a tettenérés. Ugyancsak alkalmazni kell a Szut. idézett rendelkezéseit a felbujtók és bűnsegédek ellen is.

Vagy: a Szut. 339. pontja foglalkozik a veszélyes gonosztevő fogalmával, amelyet összefüggésbe hoz az általa elkövetett bűncselekményre alkalmazható büntetés legnagyobb mér-

tékével. A Szut. itt már meg is mondja, hogy a kísérlet nem tesz különbséget a veszélyes gonosztevőnek minősíthető egyén javára, de a Szut. 386. p. 4. bek. értelmében ide tartozik az az egyén is, aki az ilyen bűncselekményre felbujtott, vagy ilyen bűncselekményt szándékosan előmozdított és könnyített.

Mindazokban az esetekben tehát, amikor a Szut. veszélyes gonosztevőkkel szemben külön szempontokra hívja fel a csendőr figyelmét (pl. fegyverhasználat esetén), a kísérlet és részesség a tettességgel egy tekintet alá esik.

Ennek magyarázata a következő:

A Btk. elvileg a befejezett és a megkísérelt bűncselekmény között nem tesz lényegbevágó különbséget a büntetés mértékét illetően. Csak annyit mond ugyanis, hogy a kísérlet enyhébben büntetendő, mint a véghezvitt büntett vagy vétség. Ez alapon lehetséges tehát, hogy például egy 10 évi fegyházzal büntetendő büntetettre kísérlet miatt 9 évi és 11 hónapi fegyházra szabjanak ki, mert a törvény nem mondja meg, mennyivel kell enyhíteni a befejezett bűncselekményre rendelt büntetést kísérlet esetén. Halállal vagy életfogytig tartó fegyházzal büntetendő cselekmény kísérlete esetén szabja meg a törvény közelebbről az enyhítés mérvét oly alakban azonban, hogy az enyhítés legkisebb mértékét szabja meg annak kijelentése mellett, hogy ily bűncselekmények kísérlete esetén határozott időtartamú fegyházra kell kiszabni. A fejbujtóra vonatkozólag a törvény azt mondja ki, hogy büntetése az elkövetett bűncselekményre törvény szerint járó mérték az irányadó, más szóval ez annyit jelent, hogy a tettességgel kell egy tekintet alá venni. A bűnsegédek büntetésére vonatkozólag a törvény szerint járó mérték az irányadó, más szóval ez annyit jelent, hogy a tettességgel kell egy tekintet alá venni. A bűnsegédek büntetésére vonatkozólag a büntetés-kiszabás szabályai ugyanazok, mint a kísérletnél.

A gyakorlatban természetesen sűrűn fordul elő, hogy a kísérlet vagy bűnsegédség egészen enyhe beszámítás alá eső cselekményként jelentkezik s a bíróság a törvény megengedte enyhítés legszélső határáig elmegy. Elvileg azonban a nyomozás során ilyen különbséget a nyomozás szerveinek nem szabad tenniük, mert ez annyit jelentene, hogy a bírói mérlegelés rájuk nézve ingoványos és különben is tilos talajára lépne.

126. Kérdés. Szabad-e kocsmáros-ipart üzni ugyanabban a helyiségben, amelyben fűszerkereskedés van?

Válasz. Nem szabad; aki megteszi, a 73.590. K. M. 1927. sz. rendelet 5. §-ának 1. pontjába ütköző, hivatalból üldözendő kihágást követ el.

Abban a helyiségben, ahol italkiszolgáltatás van, még fűszer- és élelmiszerkereskedés céljait szolgáló berendezési tárgyak sem helyezhetők el.

127. Kérdés. Mily bűncselekményt követ el az a kereskedő, aki a nyitvatartás szabályszerű idején túl, bár nem utcán át, hanem az üzlete hátsó részén levő udvari ajtón át fűszerárutkat elárúsít?

Válasz. A kereskedőnek ez a cselekménye az üzleti záróra-rendeletek megszegését jelenti s közigazgatási hatáskörbe eső kihágás.

128. Kérdés. Bucsú alkalmával, különösen ha ez vasárnapra esik, szabad-e az üzleti záróra után fűszerárut és szeszes italt kiszolgáltatni a vegyeskereskedésekben?

Válasz. A vármegyék a nyílt árusító üzletek (boltok) záróráját szabályrendeletileg állapíthatják meg. Ha ilyen szabályrendelet van, ennek rendelkezései, ha nincs, a 3382. M. E. 1917. sz. rendelet 26. §-a az irányadó. Ha a vármegyei szabályrendeletben bucsú alkalmára szóló kivételes intézkedés van, ez irányadó, ha nincs, a törvényszerű zárórát semmiféle címen figyelmen kívül hagyni nem szabad.

Meg kell jegyezni különben, hogy bucsú s hasonló sokadalmak alkalmára a pénzügyi hatóságok kivételes alkalmi italmérő engedélyeket szoktak kiadni s ezek az engedélyek rendszerint a sokadalmak helyszínére szólnak.

129. Kérdés. Mikor van a zárórája a fűszerkereskedéseknek?

Válasz. Azokban a városokban és községekben, amelyekben az üzleti zárórát sem helyhatósági szabályrendelet, sem kereskedelemügyi miniszteri rendelet nem állapítja meg, a nyílt árusító üzleteket köznapon reggel 6 órától este 7 óráig, élelmi-

vagy egyedárusági cikkeket áruló üzleteket reggel 5 (hétfőn 6) órától este 9 óráig, vasárnap és Szent István napján reggel 7 órától délelőtt 10 óráig szabad nyitva tartani.

130. Kérdés. Szeszecitalok árusítása tekintetében mily jogszabályok érvényesülnek a fűszerkereskedésekre vonatkozólag az üzleti zárórával kapcsolatban?

Válasz. A korlátolt kimérés vagy kismértékű eladás jogával felruházott bármilyen elnevezésű fűszer- és csemegeüzletekben, vegyeskereskedésekben, a nyitvatartás ideje alatt az üzlet engedélyében foglalt szeszecitalok kiszolgáltathatók. Vasárnap égetett szeszecitalt a nyitvatartás ideje alatt sem szabad árusítani.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Rablógyilkosság kiderítése.

írta: NYISZTOR JÓZSEF tiszthelyettes (Budapest).

(Nyomozták: KULCSÁR JÓZSEF alhadnagy vezetésével a kálózi és sárbogárdi örsök és a budapesti nyomozó alosztály járőrei.)

1930 május 13-án Horgos György* sárbogárdi lakos az ottani örsön feljelentést tett, hogy testvérbátyja, Horgos István 12-én elment a sárkeresztúri országos vásárra, azzal, hogy lovakat fog vásárolni. Azóta nem jött haza, hollétéről nem tudnak semmit. Az eltűnt 250 P készpénzt vitt magával, a vásáron ezenkívül magához vette Kalló Gábor sárbogárdi lakos 910 pengőjét is, mert Kalló nagyon ittas volt és ezért attól tartott, hogy a pénzt el fogják lopni tőle. Horgos György előadta még, hogy bátyja máskor mindig rendszeren haza szokott jönni. Az a gyanúja, hogy valahol agyonverték.

A sárbogárdi örsparancsnok megindította a nyomozást és értesítette a kálózi örsöt is, melynek körletében Sárkeresztúr fekszik, ahol az eltűnt Horgos országos vásáron volt.

A kálózi örsparancsnok a vett értesülés után rögtön bevezette a nyomozást. Másnap, 14-én 8 órakor az eltűnt Horgost a Sárkeresztúr és Sárszentágota között vezető út mellett a gabonában meggyilkolva megtalálták. A nála volt 1160 P hiányzott. Most már biztos volt, hogy Horgos rablógyilkosság áldozata lett. A kálózi örsparancsnok az esetet bejelentette táviratilag a budapesti nyomozó alosztálynak, de nyomozók kirendelését nem kérte. Az alosztályparancsnok úr azonban, miután súlyosabb bűncselekményről volt szó, szükségesnek látta, hogy az alosztály belekapcsolódjék a nyomozásba, ezért az eset nyomozására Dankó Mihály őrmestert és engem, majd ellenőrzésre és irányításra Varga György tiszthelyettest vezényelte ki.

Megérkezésünkkor gyanúsítottat is találtunk Feleki

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

Sándor sárkeresztúri lakos személyében, kit az örs már őrizetbe is vett. Bizonyítékok ellene azonban még nem állottak rendelkezésre, melyek bűnösségét kellőleg alátámasztották volna. Az örsparancsnok közölte a nyomozás eddigi eredményét, azután kimentünk és utólag megtartottuk a helyszíni szemlét.

A hullát már nem találtuk a helyszínen, mert boncolás végett beszállították a hullaházba. A helyszínen a következőket állapítottuk meg:

A gyilkosság színhelye a székesfehérvár---sárbogárdi megyei úton, a 26 km-es jelzőtől délre, 73 méter távolságra volt. Ezen a helyen, az út szeletől 129 cm távolságra, egy 35 cm széles és 50 cm hosszú, tojásdad alakú vertócsát találtunk. A vertócsában két darab fog és több apró koponyacsontszilánk feküdt. Távolsabb az árokparton vernyomokat és egy másik kiütött fogat fedeztünk fel. Az útszélien, a vertócsa mellett álló szederfán, két méter magasságban több apró, fröccsenesből eredő vérfoltot vetünk észre. A fától nem messze hasított akácfakaróra bukkantunk. A karó egyik vége 38 cm hosszúságban véres volt, míg másik végéből egy darab le volt törve. A karónak véres részéhez hajszálak tapadtak. Vertócsát találtunk az árokban és egy másik vertócsát bent a vetésben. Ezekből az adatokból megállapítható volt, hogy a tettes áldozatát az úton, a szederfa mellett ütötte le, ki erre előrebukott az úttestre. Ezen a helyen képződött a nagy vértócsa. Ezután tettes a hullát az árkon keresztül a vetés közé vonszolta, mit az útszélien talált fogból, az árokban és a vetésben talált vérnyomokból, illetve vértócsákból lehetett következtetni. A hulla az örsparancsnok helyszíni leírása szerint a 60—70 cm magas gabonavetésben, az úttól 4 méter távolságra, hanyatt feküdt. Nyaka el volt vágva, arca a felismerhetetlenségig össze volt szurkálva. A koponyán hátul hatalmas zúzott seb tátongott. A hulla mellett véres zsebkés hevert, csizmái le voltak húzva a lábáról és a hulla fejétől számított 3 méter távolságra a földön feküdtek. A csizmákban egy pár kapcát és egy piros zsebkendőt találtak. A nyomozás eddigi megállapításai szerint ebben a zsebkendőben tartotta elhalt a pénzét.

Kétségtelen volt, hogy a kés és a karó szolgáltak eszközül a cselekmény elkövetésénél, ezért elsősorban azt igyekeztünk megállapítani, hogy a karó honnan származik. Hamarosan sikerült a bűncselekmény színhelyétől 1391 méter távolságban egy, az útról letérő férficsizmás lábnyomcsapásra akadni. Ezen a nyomon elindultunk, mely egy sárkeresztúri lakos tulajdonát képező szőlőskertbe vezetett. A szőlőben a nyomot követve, egy szőlőtökéhez értünk, mely mellől a karó frissen ki volt húzva. Ez a karó jóval gyengébb volt, mint az, melyet a helyszínen találtunk. Ezután a nyom egy másik szőlőtökéhez vezetett, mely mellől a karó szintén hiányzott. Utóbbi szőlőtökétől a lábnyomok ismét kivezettek az útra. A lábnyomokat, melyek igen jól használhatók voltak, lemintáztuk. Kétségtelennek tartottuk, hogy a cselekmény elkövetésénél eszközül használt karó származási helyét illetőleg helyes nyomon járunk.

Ezután a már fogva levő gyanúsított személyével kezdtünk foglalkozni, ki őrizetbevétele ellen állandóan tiltakozott és a gyilkosságról hallani sem akart. Megállapítottuk, hogy a gyanúsított, Feleki Sándor sárkeresztúri lakos 12-én a vásáron látta, midőn Horgos lovakra alkudozott és csizmája szárából a piros zsebkendőbe kötött százásokat elővette. Feleki ettől kezdve mindig Horgos mellett maradt. Az elhalt többször haza akart menni, de

Feleki lebeszélte és folyton borral itatta. Este 22 órakor is látták őket együtt az egyik kocsmában. Megállapítottuk azt is, hogy Feleki nagyon el van adósodva. Ezekután az volt a feltevésünk, hogy csakis Feleki lehet a tettes. A helyszíni szemle alkalmával talált bőséges vérnyomokból azt következtettük, hogy tettes testén és ruházatán vérnyomoknak kell lenniök. Hogy ezt a fontos tárgyi bizonyítékot megszerezzük, megvizsgáltuk gyanúsított ruháját és azon sikerült is vérnyomoknak látszó pecséteteket felfedezni. Feleki bűnössége mellett másik fontos tárgyi bizonyítékot is sikerült produkálnunk, amennyiben a lábnyomokról készült mintát csizmájával összehasonlítottuk és azok azonosnak mutatkoztak.

Ekkor elérkezettnek láttuk az időt, hogy Felekit a bizonyítékok elébetárásával beismerésre bírjuk. Feleki azonban tovább tagadott. A vérnyomokra vonatkozólag azt adta elő, hogy édesapja lovának tegnap eleredt az orrávére és attól lett a ruhája véres. Azonnal utánajártunk ennek is, de állítása valótlannak bizonyult. Erre sem puhult meg. A hulla mellett talált kést megbízható tanuk nem ismerték fel a Felekiénak. Ez, egybevetve a Feleki konok tagadásával, egy pillanatra gondolkodóba ejtett bennünket, de nem csüggedtünk, hanem azonnal újból munkához láttunk. Megállapítottuk, hogy Feleki a gyilkosság előtt pár órával, midőn már áldozata társaságában borozott, zsebkését elcserélte egy másik ember erősebb, hosszabb pengéjű zsebkésével. Erre a cserére 50 fillért és egy pohár sört rá is fizetett. Az illető a véres késben fel is ismerte volt tulajdonát. Midőn ezt az újabb bizonyítékot Feleki elé tártuk, megtört és felhagyott a tagadással.

Előadta, hogy 1930. évi május 12-én a Sárkeresztúron megtartott országos vásáron egy kocsmárosnak segédkezett az italmérésnél a vásártéren felállított sátorban. Dél tájban odament Horgos és borozgatni kezdett. Később Horgos átment a szemben levő kocsmába és ott a csizmaszárából piros zsebkendőt vett ki, melyben Feleki nagyobb pénzösszeget látott. Ekkor határozta el, hogy Horgost megöli és a pénzt megszerzi magának. Ettől az időponttól kezdve az elhalt mellé szegődött és többé nem tárgított mellőle. Zsebkését kicserélte, mert a sajátját gyengének találta a cselekmény végrehajtására. Több kocsmában forduítak meg s midőn 22 óra tájban Horgos egyedül haza akart menni Sárbogárdra, ő felajánlotta neki, hogy elkíséri. Horgos beleegyezett. A kocsmából kilépve Horgost karonfogta és a székesfehérvári megyei úton elindultak Sárbogárd felé. A községből kiérve azt mondta az elhaltnak, hogy bemegy az útmenti szőlőbe és hoz egy jó erős karót, hogy a kutyákat távol tudja maguktól tartani. A szőlőben egy karót kihúzott, de azt gyengének találta, mert vékony volt. Azután keresett egy jó vastag, erős karót. A karóval visszatért az útra, karonfogta az ott várakozó Horgost és továbbmentek. Útközben elengedte a Horgos karját és őt a szőlőkaróval hátulról fejbeütötte úgy, hogy Horgos azonnal összerogyott. Ezután még sok ütést mért a fejére, majd behúzta az árokba s a nála volt zsebkéssel a nyakát elvágta. Mindkét csizmáját lehúzta, mert nem tudta, hogy melyikben van a piros zsebkendő a pénzzel. A zsebkendőt megtalálta, de a pénz nem volt benne. A hullát ezután a csizmával együtt az árok mellett levő gabonaföldre vonszolta, majd hazament lakására és lefeküdt. A cselekmény elkövetéséről sem feleségének, sem szüleinek nem szólt. Másnap reggel felkelt és kiment kapálni.

Gyanúsított lakásán házkutatást tartottunk, felástuk a körülbelül 600 négyszögöl nagyságú területet is, ahol másnap kapált, de a pénzt nem találtuk meg. Gyanúsított-

nak azt az állítását, hogy a pénzt nem találta meg a piros zsebkendőben, természetesen nem hittük el; annál kevésbé, mert a sértettel egész nap együtt voltak, tehát másnak nem állt módjában a pénzt ellopni. Ha meg ellopták volna, úgy a tolvaj a piros zsebkendőt is magával vitte volna. Ezeket elébe tártuk és a lelkére beszéltünk, hogy árulja el az elrabolt pénz rejtekhelyét. A harmadik napon aztán végre beismerte, hogy a pénzt tényleg elvette, de hogy mennyi volt, azt nem tudja, mert nem olvasta meg.

Előadta, hogy a gyilkosságot követő nap tettét nagyon megbánta és elhatározta, hogy a pénzt megsemmisíti. Midőn kapálni ment, egy patakon haladt keresztül és a pénzt beledobta a vízbe. Ennél úgy járt el, hogy a bankjegyekbe tyúktojásnagyságú kavicsot göngyölt és úgy dobta az egészet a vízbe. Ezen állítását megint nem hittük el, mert eltekintve attól, hogy már egyszer hazudott és így szavahihetőségében jogosan kételkedhettünk, újabb előadásával szemben a következőket kellett mérlegelnünk:

Gyanúsított saját beismerése szerint is pénzért ölt; valószínűtlen volt tehát, hogy azt, miután hozzájutott, megsemmisítette. Ilyen értéktől a tettes — mint bűnjeltől — nem fog szabadulni igyekezni olyan időpontban, midőn a bűncselekményt még fel sem fedezték. A patak azon része, melyet megjelölt, olyan forgalmas helyen volt, hogy ott ilyen műveletet tanuk nélkül nem igen lehetett lebonyolítani. A megjelölt helyen egyébként, ahonnan a gyanúsított állítása szerint a tyúktojásnagyságú követ felvette, csak szórványosan voltak apróbb kavicszemek találhatóak. Mindez ket elébe tártuk, de hiába, mert továbbra is kitartott meséje mellett. Erre kiveztük a patakhoz és egy kísérletet hajtottunk végre. Százpengős bankjegyeknek megfelelő nagyságú papírszeleteket vagdaltunk széjjel, átadtuk gyanúsítottnak és felszólítottuk, hogy csinálja végig előttünk az egész műveletet, ahogy azt a valóságban végrehajtotta. A kísérlet a gyanúsított balul ütött ki, mert midőn a vízbe dobta a papírosokba göngyölt kavicsot, az kihullott és a papírok vígan úszkáltak a víz tetején. Egyik-másik több mint egy kilométert úszott a víz színén, míg átlázva, elmerült. Ha a pénzzel ezt megtette, ugyanígy járt volna. Mivel a patak a község alatt sűrűn lakott forgalmas részen folyik, valaki csak meglátta volna az úszkáló bankjegyeket. Ezt közhírré tettük, de tanu nem akadt. Másnap áthalásztattuk hálókka! az egész patakot, melynek során bankjegyeket nem találtunk, de az előző napi kísérlet alkalmával vízbekerült és elázott papírdarabok bőven kerültek a hálóba. A halászat egész nap eltartott, mi azonban nem sajnáltuk a fáradságot, mert ezzel meggyőződünk arról, hogy Feleki nem dobhatta a vízbe a pénzt, mert akkor az elázott pénzdarabokból is került volna a hálóba. A halászatot gyanúsított is végignézte s most már belátta, hogy hazudozása hiábavaló, mert mi minden állítását azonnal megcáfoljuk. Megtört. „Már nem tudok több mesét kitalálni, mert látom, hogy a csendőr urakat úgysem lehet becsapni”, — mondotta Feleki és beismerte, hogy a pénzt a lakása udvarán levő sertésól alá ásta el még a gyilkosság éjszakáján. A jelzett helyen meg is találtuk egy bádogdobozban az elrabolt 1160 pengőt. Ez 19-én történt s így nyomozásunkat a hatodik napon teljes sikerrel be tudtuk fejezni.

Megjegyezni kívánom, hogy gyanúsított igen tisztességes, becsületes ember hírében állott, büntetve pedig addig még kihágás miatt sem volt.

Felekit a nyomozás befejezése után az örs a székesfehérvári kir. ügyésznek adta át. A székesfehérvári

kir. törvényszék Felekit kötél általi halálra ítélte. de az ítéletet ezideig még nem hajtották végre, mert fellebbezéssel élt.

*

Ennél a nyomozásnál nehéz feladat volt a konokul tagadó, ravaszul védekező gyanúsított tettességének bizonyítása és beismerésre bírása. A nyomozó járőrök leleményességgel, kitartással haladtak a kitűzött cél felé. Munkájukban felismerhető a jól átgondolt rendszeresség, melynek segítségével módjukban állott a tagadásban levő gyanúsított minden állítását megcáfolni. Ezzel az eljárással a legkonokabbul elzárkózó gyanúsítottakat is beismerésre lehet bírni. Előbb-utóbb megtörnek, ha látják, hogy nincsen kibúvó.

A honvédség főparancsnokának kitüntetése. A Kormányzó Úr Ó Főméltósága vitéz Kárpáthy Kamilló gyalogsági tábornoknak, a m. kir. honvédség főparancsnokának az I. osztályú magyar érdemkeresztet adományozta a m. kir. honvédség korszerű kiképzése és fejlesztése, valamint a tisztikar kiképzésének és szellemének magas fokra emelése körül kifejtett kimagaslóan eredményes és rendkívüli értékes szolgálataiért.

Noseda olasz altábornagy kitüntetése. A Kormányzó Úr Ó Főméltósága a napokban az I. osztályú magyar érdemkeresztet tüntette ki Enea Noseda olasz altábornagyot, a legfelsőbb olasz katonai bíróság főügyészét, azokért az érdemekért, melyeket Magyarországon 1920. év elejétől, mint a szövetségszövetségi kármegállapító jóvátételi antantbizottság elnöke és a későbbi jóvátételi bizottság tagja, pártatlan és igazságos magatartásával szerzett. Rómába visszatérve, Noseda altábornagy tovább működött azon, hogy a magyar-olasz barátságot minél bensőségesebbé tegye.

Nyugállományú csendőrök bajtársi összejövetele Oroszában. Szép példáját adták az igazi csendőrösszetartásnak az Oroszában és környékén lakó nyugállományú csendőrök, akik Juhász János és Kristóf János ny. tiszthelyettesek és Csepregi István ny. törzsőrmester kezdeményezésére Oroszában, a Mikolay-kertben, szerény vacsorával egybekötött bajtársi összejövetelt rendeztek. Azt akarták dokumentálni ezzel az összejövetelükkel orosházai nyugállományú bajtársaink, hogy a tényleges szolgálatból való megválásuk nem jelentette egyúttal azoknak a köteleknek a megszakítását is, amelyek őket szeretett testületükhöz és bajtársaikhoz fűzték s hogy mostani polgári foglalkozásukban is büszkén vallják magukat volt csendőröknek. Az összejövetelen a teljes számban megjelent nyugállományú bajtársakon kívül megjelentek: Csizmadia András országgyűlési képviselő, dr. Jeszenszky Elek kir. közjegyző, vitéz Bedő Béla rendőrkapitány, Institórisz György állomásfőnök, Györkös Károly százados, orosházai szárnyparancsnok és az Oroszában állomásozó szolgálatmentes csendőrök is valamennyien. A résztvevők elhatározták, hogy az összejövetelt évente megismétlik.

A csendőrség szakkönyvtárának új könyvei. A szombathelyi csendőrségi szakkönyvtár újabban a következő műveket szerezte meg: II. csoportba: Dr. Schultheisz Emil: A katonai büntetőtörvénykönyv (1930: II. t.-c.) magyarázata. Dr. Karay Lajos: Tájékoztató a katonai fegyelmi fenyítő hatalom gyakorlásához. Nemes vitéz Szinay Béla: Csapatpedagógia és csapatszolgálat (Tansegédlet). Josef Zellinger: Wörterbuch häufig gebrauchter militärischen Abkürzungen. III. csoportban: J. L. Seifert: Die Weltrevolution. Bartha Albert: Az aradi 13 vértanú pörének és kivégzésének hiteles története.

Igazságot Magyarországnak (A Pesti Hírlap revíziós albuma). Fohn Tibor: A pszichotechnikai alkalmasságvizsgálatok módszerei. Palágyi Menyhért: Marx és tanítása. Arató Frigyes. A szabadkömüvesség. Igénylet a Nyut. szerint.

Csendőrség őrizetében levő fogoly elhalálozása. Mult hó 29-én az egri érsekség sertésnyájából az egerbaktai erdőreszen 17 darabot ismeretlen tettesek elloptak. Hugli Pál, az uradalom fővadásza, ötödmagával a tetteseket kocsin üldözőbe vette. Bátor község határában, az erdőben utolérték a tolvajokat, megadásra szólították őket fel, mire azok egy lövést tettek az üldözők felé, azonban a lövés nem talált. Hugli erre egyszer a tettesekre lőtt. Az egyiket bal alsó lábszáron találta a lövedék, a másik pedig elmenekült. Hugli a sértettet kocsira tette és a bátori őrnek átadta. A bátori őr a sebesültet Egerbe szállította, mielőtt azonban átadhatta volna a kórháznak, a kocsin meghalt. Az elhalt kilétének megállapítása és a megszökött tettes kézrekerítése végett a nyomozás folyamatban van.

Repülőszerencsétlenség Szombathelyen. Folyó hó 2-án délelőtt Szombathelyen az állami repülőgépvezető-iskola egyik iskolagépe Bartos László oktatópilótával és Sipos István gépszerelővel az ottani repülőtér felett repült. Valószínűleg helytelenül végzett fordulóreplés miatt a gép lezuhant. A szerelő kórházba való szállítása közben meghalt. A pilóta könnyebb sérüléseket szenvedett. A baleset ügyében vizsgálat indult.

Felborult egy katonai teherautó. A Hadsereg-Sporthét keretében tartott éjszakai parancsörtishti lovaglőverseny starthelyéről f. hó 1-én 22 óra tájban a Szépvölgyi-úton két tehergépkocsi tért vissza, melyeken a versenyen segédkező legénységi személyek, valamint lovászok, loápolók foglaltak helyet, számszerint 71-en. Az első autót, valószínűleg fékromlás miatt, felborult. A gépkocsin levő, mintegy 40 katonát, az úttest mellett elhúzó árokba zuhant. A mentők nyomban gondozás alá vették a sebesülteket. A szerencsétlenség alkalmával 32 katonát sebesült meg, köztük 12-en súlyos és életveszélyes fejsérüléseket szenvedtek.

A volt cs. és kir. 82. székely gyalogezred története most hagyta el a sajtót. A 342 oldalas vaskos könyv előszavában vitéz Nagyernyei Kelemen Béla ny. ezredes, az ezredtörténet bizottságának elnöke, megállapítja, hogy bőséges anyag maradt még megörökítenél, a 82-esek háborús történetét megfelelőbb anyagi viszonyok mellett jóval terjedelmesebben lehetett volna megírni. Pedig a kiadott ezredtörténet is zsúfolva van hadidicsőséggel, a halálfejes nyolcvankettes székely ezred szebbnél-szebb haditetteivel és súlyos vérvesztéseinek adataival. Olykánál 2 nap alatt 4612 fő, a Casinulion 1100 fő — csupa székely — volt az ezred vesztesége, ezek azonban csak kiragodott számok az ezred háborús vérvesztéseinek szomorú statisztikájából. A könyv egyébként végigvezet bennünket az ezred megalakulásától az összeomlásig, amikor egyedül a legtöbbet vérzett székelyekben volt még erő és hősiesség, hogy előre az Erdélybe özönlő románokkal, hátrafelé pedig a forradalmárokkal küzdöttek hőiesen mindaddig, míg az utolsó reménysugár is kialudt orvul letaglózott nemzetünk felett. Hosszú, véres út volt ez, a székelyudvarhelyi helyőrségtől Galicián, Wolhynián, a román, olasz harctereken, a Kárpátokon, végig a legvéresebb csatákon s az angol fagszágon át a csucsai fegyverletételig, amikor még mindig maradtak fegyverben a székelyekből, akik aztán ott voltak Szegeden is, az új magyar hadsereg magvában. Egy hősiesség, elpusztíthatatlan faj hőskölteménye ez a könyv, de nem legenda, hanem történelem. És hisszük, törhetetlen hittel, hogy még nem ért véget a hősköltemény: még sok és nagy feladat, de majdan sok dicsőség is vár a székelyekre. A könyvhöz József kir. herceg arcképét és előszavát adta. Megjelent a Madách-nyomdában Budapesten (IV., Magyar-utca 52. sz.).

Életbelép az új olasz büntetőtörvény. A napokban életbelépett az új olasz büntetőtörvény. Az új törvény szigorúbb büntetéseket ír elő és szigorítja az enyhítő körülményeket. Az esküdtiséket megszüntetik és helyette vegyes törvényszéket alakítanak. A halálbüntetés súlyos bűncselekmények esetére újból életbelép.

Az ellenforradalom emlékünnepe. Az 1919-ik június 24-én a Ludovika Akadémiában kegyeletes ünnepélyt rendezett az 1919 június 24-én elesett ludovikás ellenforradalmárok emlékművénél. Reggel az Aka-

démia házikápolnájában szentmise volt. Mise után a megjelentek a Ludovika parkjában álló emlékműhöz vonultak, ahol elsőnek *Szinay Béla* tábornok, a Ludovika Akadémia parancsnoka, koszorút helyezett el az Akadémia nevében. Beszédében fogadalmat tett, hogy az ellenforradalom vértanuinak emléket ezen a napon mindig megünneplik. A beszéd után számtalan koszorút helyeztek el az emlékműre az egyesületek és hatóságok kiküldöttei.

Hősök emléke. A soproni volt. cs. és kir. 76. gyalogezred bajtársi köre az ezred legdicsebb fegyvertényének, a polychnai csatának évfordulóján — ez év augusztus 23-án — leplezte le a világháborúban elesett hősi halottainak emlékművét Sopronban. Felkéri a világháborúban résztvevő összes tiszti és legénységi állománybeli volt ezredbajtársakat, hogy aki az ünnepségen résztvenni óhajt, szándékát levélben jelentse be *Stanitz Mihály* Sopron, Várkerület, címre.

Új gyalogsági fegyver az angol hadseregben. Az angol hadvezetőség egészen új, könnyű és praktikus gyalogsági fegyvermodellt fogadott el, amelyet az enfieldi fegyvergyár olyan gépek segítségével fog előállítani, melyek a lehető leggyorsabb és legnagyobb arányú tömegtermelést teszik lehetővé. Az új fegyver 3400 yardnyi távolságra visz, ami 600 yarddal haladja meg a mai puska lőtávolságát és ezenkívül lösebessége is nagyobb, mint a mai modellé.

A Ludovikás Levente c. folyóirat legújabb száma most került a nagyközönség elé. A lap a Ludovika Akadémia leventekörének folyóirata s egyike a legizlősebben, a legszebb tartalommal szerkesztett ilyen nemű kiadványoknak. Minden sora s minden illusztrációja — amelyek az Akadémia tanári karából és a hallgatók soraiból kerülnek ki — nívós, szórakoztató, művészi. Szépirodalmi, harcászati, műszaki, egyéb katonai s általános tárgyú cikkei sok élvezetes olvasnivalót adnak. Szerkesztője *vitész Rózsás József* ny. százados, a Ludovika Akadémia tanára, lapunk munkatársa. Ha a Ludovikás Levente fokmérője — amint hogy az — annak, hogy az Akadémia növendékei milyen szellemi kiképzésben és önképzési lehetőségben részesülnek, akkor a jövő tisztikarát sem kell féltenuünk attól, hogy az ismeretek, szellemi alkotások terén nem lesz méltó folytatása mindannak, ami értéket ezen a téren a múlt s a jelen felmutatni képes. Gratulálunk ehhez a munkához s gratulálunk főleg ahhoz a másik, állandó és lelkes munkához, aminek ez a folyóirat csupán a tükré, de ennek is értékes és szép! Megjelent a Stádium-nyomda (Budapest, Rózsa-utca 111. sz.) kiadásában.

A szemtanu. A német „Touring Club” érdekes kísérlettel akarta bizonyítani, hogy mennyi értéke van a szemtanuk állításainak. Megrendezett egy utcai balesetet és hét különböző ponton flmfellevőgépeket helyezett el. Azután a felvételeket a meghívott közönség előtt lepergették és felkérték a nézőket, hogy erősen figyeljék meg, mi és hogyan történik a vászonon? Az előadás után felszólították a közönséget, mondja el: mit látott? A nyilatkozatokról jegyzőkönyveket vettek fel. Kiderült, hogy nem volt két egyforma vallomás. A tanulság ebből az, hogy a szemtanuk vallomását alapos mérlegelés tárgyává kell tenni, mert azok előadása nem minden esetben megbízható. Befolyásolhatja a vallomást az izgatott lelkiállapot (ez baleseteknél mindig megvan), a szemtanu felfogó, illetőleg ítélőképességének fogyatékosága (nem tudja jól felfogni a látottakat), vagy az, hogy a lepergett eseményt nem tudja híven visszaadni. Tehát eltekintve a tanuk rosszhiszeműségétől és egyéb befolyásoltságától (rokon- vagy ellenszenv), találhatunk nagyon sok valótlan tényeket állító tanut, ki tiszta lelkiismerettel meg van győződve a saját igazságáról.

Közlekedési tanszék az angol egyetemeken. Az angliai nagy vasúti, szállítási és autóbuszvállalatok Anglia húsz egyeteméhez emlékiratot intéztek, amelyben külön tanszék felállítását javasolták a közlekedési rendszerek tudománya számára. Remélik, hogy az összes érdekeltek rövidesen konferenciára fognak összeülni, amelyen ki fogják nevezni az első tanárokat.

Csendőrségi Közlöny 13. szám. Személyes ügyek: A tényleges állományba visszavétettek: *Rempert Bálint* II. és *Hajdu Ferenc* II. csendőrkerületbeli ideiglenesen nyugdíjazott tiszthelyettesek. Nyugállományba helyezték: *Obora István* VII. csendőrkerületbeli tiszthelyettes, *Hegyi Imre* I. és *András István* VI. csendőrkerületbeli alhadnagyok. Ideiglenesen nyugállományba helyezték: *vitész Cseri József* VII., *Tamás Ferenc* VII., *Kósi Pál* III., *Gáspár Ferenc* V., *Magyari Áron* VII., *Sárvány János* V., *Fehér Sándor* II., *Tar Sándor*

IV., *Balogh Mihály* VII., *Horvát József* XVI. pécsi IV., *Varga Mihály* II. szegedi V. kerületbeli tiszthelyettesek, továbbá: *Donáth György* I., *Frank Szilveszter* V. és *Kurcsik Antal* I. csendőrkerületbeli gazdasági tiszthelyettesek. Ideiglenesen nyugállományban meghagyattak: *Szabó Gergely* VII., *Tamás Gyula* VII., *Botár Károly* VII., *Tima Lukács* II. csendőrkerületbeli ideiglenesen nyugdíjazott tiszthelyettesek és *Borbély József* I. kerületbeli ideiglenesen nyugdíjazott gazdasági tiszthelyettes. — A belügyminiszter *Hergovics István* őrmesternek „*Herceg*”-re, *Rujip István* törzsőrmesternek „*Hollós*”-ra, *Zalezák János* törzsőrmesternek „*Lantos*”-ra, *Sekk Lajos* tiszthelyettesnek és kiskorú gyermekének „*Fenyves*”-re való névváltoztatását megengedte. — **Szabályrendelések:** Öltözeti táblázat helyesbítése. — Csendőrlegénység részére rendszeresített fehér szarvasbőrkesztyűnek a tömeg terhére való előírányása kb. 6 P 50 fillér beszerzési áron engedélyeztetett. — **Harkányon** fürdőkülönítmény működik. — **Budakalászon** 8 létszámú gyalogörs állítatott fel. — **Kelebiai** különítmény június 10-én működését megkezdte. — A belügyminiszter a Szabadkán megjelenő „*Napló*” című magyarnyelvű napilap terjesztését eltiltotta, a kereskedelemügyi miniszter a postai szállítási jogát megvonta. — Végteljesítéssel elbocsátott vagy ideiglenesen nyugállományba helyezett csendőrlegénységi egyének újbóli ténylegesítése iránti kérelmei az illetékes kerületi parancsnokság véleményes jelentésével döntés végett szolgálati úton a Belügyminiszter Úrnak (VI—c. osztály) felterjesztendők.

Dicséret. A szombathelyi II. csendőrkerületi parancsnok dicsérő okirattal látta el: *Markotán Jenő* őrmestert a polgári szakképzettsége körébe vágó beosztásában hosszú időn át tanusított ernyedetlen szorgalommal végzett lelkiismeretes és hasznos munkálkodásáért.

Nyilvánosan megdicsérte: *Ferenczi Gábor* törzsőrmestert polgári szakképzettsége körébe vágó beosztásában tanusított ernyedetlen szorgalommal végzett lelkiismeretes és hasznos munkálkodásáért.

A pécsi IV. csendőrkerületi parancsnok dicsérő oki attal látta el: *vitész Diószegi Imre*, *Fehér János* I., *Tar Sándor*, *Bedő Miklós*, *Nádasdi Sándor*, *Orbán Dénes*, *Péterfi Mihály*, *Bartis Lajos*, *Bódi János*, *Kárpáti Antal*, *Varga József* II., *Szabó Gyula* I., *Gazdag László* és *Kleberc Ferenc* tiszthelyetteseket a közbiztonsági szolgálat terén utóbbi időben lankadatlan szorgalommal kifejtett buzgó és igen eredményes tevékenységükért, alárendeltjeiknek oktatása, vezetése, fegyelmezése és minden irányban helyes neveléséért; *Kustván Mihály*, *Hoffmann Győző*, *Szilágyi István*, *Halász Antal*, *Major László*, *Fekete Lajos*, *Zámbó János*, *Luft József* I., *Palkó József*, *Máté László*, *Orbán Ferenc* tiszthelyetteseket; *Szomor István*, *Hegedűs György*, *Bakos Miklós*, *Bara Lázár*, *Szabó Imre* I., *Potó Lajos*, *Somogyi József*, *Kálmán Ferenc*, *Domokos Lajos*, *Márton György*, *Horváth József* V., *Kovács Elek*, *Dicskó István*, *Hartner János*, *Vajda Pál*, *Szabó Pál*, *Giczi Ferenc* törzsőrmestereket és *Bánóczi István* őrmestert a közbiztonsági szolgálat terén ernyedetlen szorgalommal kifejtett buzgalmuk és ez által elért igen szép eredményeikért; *Zselezen János* és *Dankó László* tiszthelyetteseket segédoktató minőségben igen nagy szorgalommal és kitartással, alárendeltjeiket jól befolyásoló és előjáróikat hathatósan támogató szolgálataikért; *Fülöp János* I. tiszthelyettes, irodai segédmunkást kiválóan buzgó, fáradhatatlan, lelkiismeretes és igen eredményes szolgálataiért; *Schobel László* gazdasági tiszthelyettes, osztály gazdasági hivatali segédmunkást, fáradhatatlan szorgalommal, szakértelemmel, lelkiismeretesen és igen eredményesen teljesített szolgálataiért és példás magaviseletéért.

Nyilvánosan megdicsérte: *Polcz György*, *Horváth Rózsás Imre* tiszthelyetteseket; *Szász István*, *Bozsó István*, *Lázár Ferenc*, *Bors József*, *Tóth István* IX., *Juhász István*, *Szende Albert*, *Kotisel Vazul*, *Baranyi Pál*, *Koltai István*, *Szalai Imre* II., *Csikész István*, *Bozsay Lajos*, *Fábik Imre*, *Beke István*, *Petrus János*, *Sárványi György*, *Sipos József*, *Schádi Adám*, *Balogh János* I., *Benczik Vendel*, *Menyhárt Ferenc*, *Pupp József*, *Piros József*, *Novák András*, *Radics István*, *Benedit András*, *Varga József* VI., *Csapó János* II., *Miklós Ferenc*, *Bali Sándor*, *Cserni Péter*, *Szabó György* III., *Karmazsin Imre*, *Hunyadi István*, *Fenár János*, *Paracsik Mihály*, *Orosz József*, *Nagy Sándor* V. törzsőrmestereket; *Ruper István*, *Jankovics József*, *Tóth Gyula*, *Palczer János*, *Csertő József*, *Boros József*, *Zsinkó Sándor*, *Nagy Sándor* X., *Birkás István*, *V. Nagy Bertalan*, *Balogh Péter*, *Király József*, *Czilli József*, *Hegedűs Ferenc* I., *Arnold Fülöp*, *Varga György*, *Nagy József* I., *Balázs Máté*, *Reichert Vilmos*, *Szár István*, *Heronyányi Pál*, *Mohai Antal*, *Kocsis Antal*, *Lovas János*,

Balogh János II., Kertész Mihály, Gulyás János, Kovács Lajos V., Besenyei József őrmestereket és Deák Vendel csendőrt a közbiztonsági szolgálat terén az utóbbi időben kifejtett igen szorgalmas és eredményes tevékenységükért; Kiss Gyula II. gazdasági tiszthelyettes, osztály gazdasági hivatali irodai segéd munkást, lelkiismeretesen, fáradságot nem ismerő szorgalommal és igen eredményesen teljesített szolgálataiért; Fekes József I. őrmestert osztályirodai segéd munkási minőségben közel 3 éven át teljesített lelkiismeretes és kötelességhű szolgálataiért; Vajda Vendel őrmestert, szárnyirnoki minőségben teljesített buzgó és eredményes szolgálataiért; Nagy István XIII. és Csizmadia Ferenc őrmestereket segédoktatói minőségben igen nagy szorgalommal, kötelességhűen és igen eredményesen teljesített szolgálataikért.

Halálozás. A hegyeshalomi őrs állományába tartozó Jankovics Pál tiszthelyettes, őrsparancsnok, folyó évi június hó 30-án 9 órakor lakásán szívszélhűdés következtében meghalt.

Jankovics tiszthelyettes már 10 év óta teljesített szolgálatot a hegyeshalomi őrsön, mely idő alatt szorgalma és jó magaviselete által előjárói meglegedését és bajtársai szeretetén kívül úgy a lakosság, mint a határszálon működő különböző magyar és osztrák alakulatok bizalmát és szeretetét is állandóan helyes és tapintatos érintkezésével megnyerte.

Az elhalt tiszthelyettest folyó hó 1-én temették el a hegyeshalomi csendőrlaktanyából igen nagy részvét mellett.

Temetésén megjelent nagyjalásonyi Barcza Jenő százados, az elhalt tiszthelyettes szárnyparancsnoka és számos bajtársán kívül a vámőrparancsnokság és az államrendőrkirendeltség teljes számban, Szontagh Jenő nyugalmazott főispán, Unger Oszkár főfelügyelő állomásfőnök számos vasutas kíséretében, a pénzügyőrség, valamint a lakosság minden rétegéből igen számosan.

Megjelentek még az elhalt temetésén a nikelsdorfi osztrák csendőrsőrs parancsnoka és helyettese, valamint a brucki osztrák pénzügyőrség és vámkirendeltség számos tagja is.

Az elhunyt neje mellett két gyermeket hagyott hátra.

Szakaszparancsnoki teendőket megbízott: a székesfehérvári II. kerületben Asbóth Imre tiszthelyettes; a szombathelyi III. kerületben Schmidt Pál tiszthelyettes.

Őrsparancsnokká kinevezetett: A székesfehérvári II. kerületben Matusz Péter, Erős József, Szabó Gyula, Borbély Ferenc és Hunyadi János tiszthelyettes; a szombathelyi III. kerületben Péter Jenő, Balogh Ferenc és Kálmán Imre tiszthelyettes; a szegedi V. kerületben Oláh Imre tiszthelyettes.

Házasságot kötöttek: a székesfehérvári II. kerületben Boros (Bazsika) Imre törzsőrmester Kulcsár Juliannával Resznekén, Gulyás Gergely törzsőrmester Szalai Margittal Kony községben; a szombathelyi III. kerületben Szabó András törzsőrmester Kiczian Erzsébettel Jászszentandrás községben; a szegedi V. kerületben Kevés József törzsőrmester Bocskai Karolinnal Mencshelyen; a miskolci VII. kerületben Barta János törzsőrmester özv. Takács Jánosné szül. Beresnyák Margittal Miskolcon.

Elöléptek: A szombathelyi III. kerületben őrmesterré: Cs. Nagy Károly és Beringer György csendőrök; a pécsi IV. kerületben törzsőrmesterré: Tar József és Mészáros József II. őrmesterek.

Ki tud róla? Lichtenstein Ödön, Budapest, I., Fehérvári-út 88. szám alatti lakos kéri azokat, kik Némedy Jenő, opálosi (Arad megye) születésű, volt törzsőrmester hollétéről tudnak, címét vele közölni szíveskedjenek. Némedy 1925-ben Budapesten a csendőrlaktanyában szolgált.

Őrsfőzönőnek ajánlkozik: Oláh Istvánné sz. Izsi Júlia, 49 éves, Budapest, VIII., Thék Endre-u. 19., I. em. 15. ajtószám alatti lakos, ki már több őrsön volt alkalmazásban;

Navratil Sándorné született Hanecz Róza, 52 éves, Budapest, IX., Ferenc-körút 44., földszint 5. szám alatti lakos;

Giber Erzsébet, 53 éves, Budapest, VII., Amazon-utca 6., I. emelet 4. ajtószám alatti lakos és

Sárközi Ilona, 40 éves, Budapest, VI., Visegrádi-utca 20., I. emelet 20. szám alatti lakos;

Drabik Ilona 58 éves. Címe: Budapest, Nap-utca 4., I. emelet. Hoffer leveleivel.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát bejegyzésiink nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímezett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézirattal nem foglalkozunk. — A cikkeket mi korrigáljuk, korrektúralevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különlenyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt a velünk kötött szerződésének írszabása szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. Névtelen levélre nem válaszolunk. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérelje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyeget tehát felesleges bekildeni. — Jellegül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jellegét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőrllekszikon” rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másoktól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekkszámújára befizetni. — A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15—18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

B. S. Ltóti. A csendőrségi szolgálatáról bizonyítványa van, azt őrizze meg. Igazoltassa a járásbíróval, hogy 3 hónapot ott töltött, ezt az igazolványt is tegye el a nyugdíjaztatása után kegyelmi úton kérje, hogy csendőrségi szolgálata a nyugdíjba beszámíttassék. A bíróságnál töltött időt nem fogják beszámítani, mert amint írja, ez csak olyan fizetés nélküli, önkéntes szolgálat volt, de talán éppen ezen az alapon tekinthetnek majd el attól, hogy voltaképpen 3 hónapi megszákítása van.

1670. A születési anyakönyvi kivonat elegendő az ara részéről, azt pedig, hogy az ara árva s örökbefogadó szülei vannak, vegye bele majd a nőilési kérvényébe; az esetleg még szükséges adatokat az előjárói a kivizsgálás alkalmával úgyis megállapítják a többi, szokásos adatokkal együtt; ez a megállapítás elegendő. A csendőrség parancsnokságai és szervei nem anyakönyvi hatóságok s ezért ilyen messzemenő okmány-szerűséget a házasságok engedélyezésénél nem követelnek meg. Ebből következik, hogy unokatestvéri mivoltuk sem érdeklí a csendőrséget a nőilési engedély kiadása szempontjából, mert az engedélyt úgyis mindenkinek azzal a záradékkal adják meg; — ha egyéb törvényes akadály nem forog fenn. Ilyen törvényes akadály volna a dispenzáció hiánya, azt tehát csak az anyakönyvi hatóságnak kell felmutatni a házasságkötés alkalmával.

Turáni eszme. Ossa el az összeget százzal, megkapja a pengők számát. A tizedesponttól balfelé válassza hármas csoportokra a számjegyeket, aztán kezdje mondani előlről: trillióval kezdve (trillió, billió, milliárd, millió, százezer stb.).

N. M. törm., Gödöllő. 1. Rendkívüli alkalmakkor külön elrendelt távbeszélőügyleti szolgálat után a Szut. 284. pont c) alpontjának értelemszerű alkalmazásával kell a szolgálati órákat felszámítani. Szolgálati órák felszámítása szempontjából az ilyen távbeszélő ügyleti szolgálat azonosnak tekinthető a szigorú készséggel, felszámítható tehát: a távbeszélő ügyletben töltött idő egyharmada. 2. A Szut. 284. pont e) alpontja szerinti időkiszabát azért vonatkozik csak a vonaton vagy előfogaton megtett ügködési utazásokra, mert ha a csendőr az ügködés helyére gyalog, lóháton vagy kerékpáron ment, akkor részére a kilométerek száma szerint és az ügködés nemére vagy céljára való tekintet nélkül a 6. mellékletben megállapított időkiszabát illetékes. 3. Ezt a kérdést nem lehet megérteni. Természetes, hogy a szabályzatban foglaltak helyesek. Ha valamiben fennakadt, írja meg, miről van szó?

M. M. tiszthelyettes, Szombathely. Mi 60 P-t fizetünk értük, de nagyobb az értékük.

Vitéz Máthé Tivadar ny. th. Dévaványa. A most beküldött 3 pengővel előfizetését a jövő év szeptember 30-ig rendezte, különben olvassa el az üzeneteink fölött irottakat.

Császló. Vezértanácsnoki rendfokozattal a honvédelmi minisztériumban teljesít szolgálatot.

G. K. törm., Soroksárpéteri. Kacs Kovics Antal őrnagy címe: Szeged, m. kir. „Bethlen Gábor” 10. honvédgyalogezred. A másik urat nem találjuk.

Húsdó. 1. Az 54.300/F. M. 1908. sz. rendelet 44. §-a értelmében juhok, kecskék és sertést a magánháztartás körében való elfogyasztás céljából a háztartás keretében is lehet vágni, ezekre a vágóhídi vágatás nem kötelező. Természetes, hogy ebben az esetben a vágóhídi illetékek és a húsvizsgálati díjak is elesnek. Az említett rendelet a magánháztartás lényegét abban látja, hogy az étkezésben résztvevők külön fizetések nélkül kapják az étkezést. Ezt úgy kell érteni, hogy külön egy-egy ebédért vagy vacsoráért, avagy külön minden egyes étkezésért nem fizetnek a résztvevők, hanem bizonyos közös költségvetés keretében együttesen gondoskodnak az ételmezésükről. A közzgazdálkodások tagjai tudvalevőleg havonként összednak bizonyos összeget s ebből élnek egy hónapon át anélkül, hogy minden étkezést külön megfizetnének. Az örsök közzgazdálkodásai tehát ilyen szempontból olyan lényegűek és jellegűek, hogy magánháztartásoknak kell őket tekinteni, az említett állatokat tenát otthon levághatják, semmiféle díjakat és illetékeket nem fizetnek ezért s természetesen nuszorgalmi adót sem fizetnek, mert a magánháztartás keretében levágott és felhasznált ilyen állatok husa forgalmiadómentes. Semmi esetre se fizessenek tehát ilyen díjakat és adókat, bízzák rá a levelükben említett szervekre, miként tudjak ezt a követeléseket érvényesíteni. Jól tennék, ha a elügyminiszter úrhoz (VI. b. osztály) szolgálati úton felterjesztenék döntésre az ügyet, hogy a földmívelésügyi miniszter úrral együttesen ezt a kérdést általánosan — rendeletileg — szabályozni lehessen. 2. Az 1. pont alatt erre is válaszoltunk. 3. Ha a hús egyszer a hentes üzletébe, vagy raktárába került, a pénzügyi hatóság joggal helyezkedik arra az álláspontra, hogy a hús közforgalomba került. Azt ugyanis senki sem tudja ellenőrizni, hogy csakugyan szívesség-e ez, avagy a hús közforgalminú értékesítése. Ha tehát nincs az örsön jégsekreányuk, nyáron ne vágjanak hízót, vagy ha a hentes szívességét veszik igénybe, akkor meg kell fizetniök a forgalmiadót. De ilyen szívességeket ne vegyenek igénybe, ritka eset, amikor rendes vége van az ilyen dolgoknak. 4. 5. A Cs—20. utasítás I. rész 13. pontjában említett két pénzügyminiszteri rendelet — az üzenetünk 1. pontjában említett rendelettel újból szabályoztatván a kérdés — már nincsen hatályban, de a fentírtak szerint erre nincs is szükség.

Erdész. Jelentse be a felülvizsgálóbizottság előtt annak idején, hogy egészségesnek érzi már magát és szolgálni óhajt. Ha azonban az orvosok véleménye más lesz, akkor leszerelik. Az esztergomi vagy királyhalmi erdészeti iskolákba már nem juthat be, mert a rendfokozata után ítélve, 24 éves biztosan elmúlt. Ellenben megpróbálhatja azt, hogy olyan uradalomban, ahol nagyobb erdőség van s ahol erdőmérnök vezeti az ügyeket, beáll kétévi gyakorlatra s akkor az erdőmérnöktől szolgálati bizonyítványt kérve, vizsgára jelentkezik valamelyik erdőigazgatóságnál: Miskolcon, Győrött, Szegeden, Debrecen-erdeigazgatóságnál. Ebben az esetben nem kell tanfolyamot ben, vagy Kaposvárt. Ebben az esetben nem kell tanfolyamot

végeznie és életkor tekintetében sincsenek annyira szigorú szabályok. Esetleg a kétévi gyakorlatból méltányos esetben el is engedhetnek valamit, azért érdeklődjék előbb valamelyik említett erdőigazgatóságnál.

Balaton. 1. isztek fehér nyári zubbonyt hordhatnak, az anyag nincs meghatározva. 2. 3. Legközelebb rendezik.

KÉZIRATOK.

E. fhdgy. üzkeresztség. Jön.

B. M. th. Szil. A járőr helyesen járt el, egyébként azonban az eset nem annyira tanulságos, hogy érdemes lenne közölni. Az csak természetes, hogy a csendőrnek nem szabad minden nevet, amit neki mondanak, készpénznek vennie, hanem, ha csak a legkisebb gyanuja van is arra, hogy az igazoltatott egyén hamis nevet mondott, azonnal utána kell járnia, bármilyen fáradságába kerüljön is. Gyenge csendőr lenne, akinél az igazoltatás csak annyiból állana, hogy a gyanus egyén nevét megkérdi s kármit válaszol is az illető, meglegszik vele. Így ugyan nagyon kevés körözött egyént lehetne kézrekeríteni.

Kálmán. Rendre mind a kettőt közöljük.

Jelige. Nagyon rossz vers.

O. I. th. Vál. A kérdést cikkeink, valamint a közölt levelek minden oldaláról tökéletesen megvilágították s így azzal egyelőre felesleges tovább foglalkoznunk. Később majd még visszatérünk reá, de cikkét ezúttal nem közölhetjük.

M. alhdgy, Derecske. A beküldött nyomozásért most, huzsonnyoic esztendő multán is megdicsérjük. Okosan, helyesen, becsületesen járt el. A törvény előtt mindenki egyenlő s aki bűncselekményt követ el, azzal szemben el kell járni, bárki legyen is. A megfélemlítésektől pedig nem szabad megijedni. Aki egyenes úton jár, el nem esik. A leírásban sok kényes részlet van, ezektől ugyan még szívesen közölnők, de legnagyobb hibája a dolognak, hogy a tettes végeredményében még sem került meg, enélkül pedig nincs tanulság. Meg aztán érthetetlen az is, hogy ha a földbirtokos nem akarta, hogy a fia ellen nyomozzanak, miért tett egyáltalán feljelentést, ha pedig tudta, hogy a fia a tettes, miért nézte el, hogy az inas meg a német nevelőnő ártatlanul börtönbe kerüljenek? Zavaros dolog ez, mi legalább nem tudtunk tisztán látni benne. Küldjön be még másokat is, bizonyosan lesz közöttük közölhető.

Debrecen. A külföldiek csendőrségi ellenőrzésének módosítása tárgyában rendelet van kiadás alatt, nem lenne célszerű a cikkel elébevágni. Ha a rendelet megjelenése után méltóztatik annak figyelembevételével a kérdésről cikket beküldeni, szívesen vesszük, mert a szolgálatnak ebben a fontos ágazatában sohasem árt az útbaigazítás. De nem elméleti fejtegetéseket, hanem elsősorban az örsnek és a csendőrnek szükséges gyakorlati útmutatásokat kérünk.

Tátra. Az elsőt esetleg közöljük, de hogy mikor kerülhet sorra, nem tudjuk, mert költeményekkel bőségesen el vagyunk látva.

Bajtárs. Ha sor kerül reá, közölni fogjuk, de ki kell egészítenünk, mert nem merít ki mindent, ami a kérdéshez tartozik. A rövidsége való törekvés nem mindig használ az írásnak, persze csak akkor nem, ha mondanivalója is van az embernek.

Odisseus. Verse nem üti meg ugyan a közölhetőség mértékét, de nem tartozik a leggyengébbek közé sem azok között, amelyeket kapni szoktunk. Küldjön be többet, szívesen megmondjuk, hogy érdemes-e velük foglalkoznia, vagy sem. Egy rövid költeményből nehéz ezt elbírálni. A legrosszabb költemék is akad néha sikerültebb versszaka, viszont világhírűek is írtak már gyenge dolgokat.

1922. V. 22. Sorrendben közöljük.

Colombó. Bizony hiába jelölte meg, hogy melyik sor melyikkel rimel, nem bírtuk a rímeket sehogy sem megtalálni. Aztán miért írta oda minden sor után, hogy hány szótag? Ez igazán nem érdekel minket. Mit bánjuk mi, ha sutba dobja is az egész poetikát, csak jó verset írjon. Ez azonban, amit beküldött, rossz.

Sz. J. th. Erdőtelek. Mint láthatta, beküldött cikkéből pályázatot csináltunk. Cikkét különben az eredeti alakjában úgy sem tudtuk volna közölni, a témája azonban ügyes. Lehet, hogy később majd egy második pályázattal újra visszatérünk reá.

Az idegenlégió.

Írta: STEIN GYÖRGY (Berlin).

(6.)

Több legionáriust ismerek, akik együtt szolgáltak Klemsszel egy században és olyanokat is, akik a riff-kabil háborúban ellene harcoltak. Ezek az ő hősiességével szemben semmi megértést és semmi érdeklődést nem mutattak. Még ma is valamennyien esküdt ellenségei megszökött volt bajtársuknak, aki a légió szervezetét, harcmódorát kitűnően ismerve, oly súlyos veszteségeket okozott a legionárius ezredeknek. Sokan ezekkel a szavakkal mutatták meg a riff háborúból származó sebhelyeiket: „Ez is Klems-émlék!” A hatóságok is jól ismerték azt a hangulatot, amely Klemsszel szemben a volt bajtársak között uralkodik s ezért már óvintézkedéseket tettek arra az esetre, ha Klemsnek megkegyelmeznének és visszatérne Németországba, hogy volt bajtársai meg ne lincseljék.

Rabság Guyana szigetén! Hogy mit jelent ez, arról tájékoztasson bennünket egy ismert író leírása. Ritkán sikerül idegennek, ha csak nincs fontos és sürgős üzleti ügye elintézendő, erre a szigetre jutni. Egyébként azok is szívesen elkerülik, akik errefelé hajóznak, ha nem más okból, hát az egészségtelen klímája miatt. Most pedig adjuk át a szót Leitner Mária írónőnek.

— A berlini francia konzulátus tisztviselőjének, aki éppen rá akarta nyomni útlevelemre a vízumot, a csodálkozástól és meghökkenéstől tátva maradt a szája, amikor meglátta, hogy hová akarok utazni.

— Hová akar utazni? Cayennébe? Hát azt hiszi, hogy az csak olyan egyszerű? Kérem, mad me, az nem megy csak úgy minden további nélkül. Különösen tessék csak várni, — s bement egy másik szobába.

Vártam.

Egy kis idő múlva egy másik tisztviselő jelent még és azt mondta nekem: „Lehetetlen! Nem adhatunk Önnek vízumot Francia-Guyanara.” Különben is, nem fél Ön? Hisz ott csak vadak és veszedelmes gonosztevők vannak és soha nem hallott még semmit ennek a szigetnek gyilkos klímájáról?

Nem használt semmit, hogy a tisztviselőket megnyugtattam, hogy sem tudatlan nem vagyok, sem pedig félnék. A tisztviselők továbbra is vonakodtak a vízumot megadni. Megnyugtatómra azonban felmutattak előttem egy, a belügy-minisztériumhoz intézett táviratot, melyben döntést kértek. Csakhamar megérkezett a válasz: „A beutazási engedélyt nem lehet megadni, mert nem kívánatos, hogy Guyanáról a lapokban cikkek jelenjenek meg.”

A konzulátus alkalmazottai vállat vontak, minisztériumokkal nem lehet alkudozni. Egyikük bizalmasan közölte velem, hogy ha mindenáron akarom látni a francia fegyencek szigetét, utazzam a Holland—Guyana területén fekvő Paramaribóba, az közvetlenül a francia territórium határán fekszik, onnan már nem fog gyanusnak és aggályosnak látszani, ha át akarok jutni Cayennébe. Így is csináltam. Ide minden nehézség nélkül kaptam vízumot és a holland konzulátuson nem is kérdezősködtek utazásom célja felől. Mikor a „Biskra” hajó fedélzetén voltam, amely havonként egyszer megy Francia-Guyanába, tudtam, hogy ott a tropikus hőségben nem lesz a bürokratizmus oly nagy, mint a berlini konzulátuson.

Mikor a hajó Francia-Guyana partvidékét eléri, bekanyarodik a Maróni folyóba és hosszú úton őserdőn keresztül halad. Mangrovok és karkárfák, pálmák, cédrusok törtetnek a folyó vizéből a magasba, áttörhetetlen és átláthatatlan sűrű bozótok, vad növényzet adják meg az őserdő rejtelmes, imponáló szépségét. Indiánusok mennek el mellettünk könnyű csónakjaikon, amelyeket a fák törzséből ők maguk készítenek.

Hangosan kiabálva küldik üdvözlőket, mikor a hajó mellett elsiklanak. Nagy tarkaszínű lepkék rajzák körül a hajót, a partokról majmok és papagájok lármája hallatszik.

Ezen az úton, körülvéve a természet gyönyörűségeitől, inkább azt hinné az ember, hogy a paradicsomhoz, mint azt, hogy a legrettegettebb büntetőgyarmathoz közeledik. Minél közelebb ér a hajó Guyanához, annál nagyobb változások mennek végbe a hajón tartózkodó utasok között. Az utasok, a színesbőrű aranyások, akik Surinamba utaznak, a japánok, akik mint szezonmunkások a cukorületvényeket keresik fel, mind készülődni kezdenek, ami a fehérbőrű európaiaknál túlnyomórészt abban áll, hogy katonai trópusi sisakot nyomnak fejükbe és revolvertáskákat csatolnak derekukra. Eddig reggelenként a legbékésebb nyárspolgárok módjára hálóköntösben, tarka papucsban jelentek meg a reggelinél, most brillantinnal simítják fényesre bajuszukat és francia uniformist húznak. Kik ezek az urak? Ezek igazságügyi tisztviselők, fogházfelügyelők, foglárók stb., akiket néhány évre Guyanára vezényeltek vagy akik hosszabb-rövidebb időre szabadságolt kollégáikat helyettesítik.

Az első osztály utasai most érdeklődni kezdenek ezektől a tisztviselőktől a guyanai viszonyok felől, ezek közül a legtöbben azonban szintén először vannak itt s így nem igen tudnak felvilágosítást adni. Egyesek azt állítják, hogy Cayenne nem is olyan rossz, a legátkozottabb hely Guyana szigetén — az egyik börtönfelügyelő szerint, aki most húz először fel kesztyűt a kezére — Laurent du Maroni. Ennek hallatára egy most odavezényelt fiatal fogházfelügyelő felsóhajt: És éppen ott kell nekem az elkövetkezendő éveket eltölteni, odahelyeztek a csendes délfranciaországi állomáshelyemről, anélkül, hogy az áthelyezés okát velem közölték volna.” „Hallottam”, — folytatja aztán — „hogy itt igen sok igazság- és börtönügyi tisztviselőt meggyilkolnak a fegyencek, igaz ez? „Hát bizony ez elég gyakran előfordul” — felelte a tapasztalt, fehérkesztyűs felügyelő egészen nyugodtan és szárazan.

Egyszerre megállítják a hajógépet és kikötünk St. Lauren du Maroniban. Azok az épületek, amelyek mint laktanyák és fogházak bontakoznak ki szemeink előtt, egy olyan kis vidéki francia városka benyomását keltik, amely néhány száz év óta nem fejlődött. Mikor azonban közelebb érünk a városhoz, a látszólagos kispolgári kényelem borzasztó látvánnyá változik át. Korhadó deszkakerítések tetején, töredezett ócska padokon, köveken és csupasz földön gubbasztanak az izzó napsütésben emberi csontvázak, amelyek még lélegzenek ugyan, de inkább halottaknak, mint élőknek látszanak. Valamennyien csíkos fegyencruhát viselnek, azaz helyesebben ilyen fegyencruhának ringy-ronggyú szakadozott darabjait. Teljesen deformálódott csupasz lábaik sebekkel vannak borítva.

Egy fegyencsoport éppen munkában van, fát raknak be egy teherhajóba. Sokan közülük szemünk láttára esnek össze. A szanaszét üldögélők, heverők közül megszólítok egyet franciául, de nem kapok feleletet. Az egyik felvigyázó felvilágosít azután, hogy ezek a tétlenkedve heverők nem fegyencek, hanem úgynevezett „liberék”, — a fegyenceknek dolgozniuk kell. Ha ezek letöltötték a fegyencéveket, ugyanannyi időn keresztül mint „liberék”-nek kell beigazolniuk, hogy érdemesek a szabadságra. Itt minden büntetési évet duplán kell kitölteni.

Mikor a felvigyázó továbbment, halk, suttó óhan on megszólalt a földön kuporgó egyik alak, akit az előbb megszólítottam. „Maga német, úgy-e, asszonyom, — hallom a kiejtésén”, mondotta. — „én idegenlegionárius vagyok, a hazám szintén Németország, öt évre ítélték, mert arculütöttem az őrmesteremet. Öt évet már letöltöttem, mint fegyenc, most mint „liberé” ülöm a hátralevő ötöt. Két év múlva, hála Istennek, szabad vagyok. Ott azok ketten szintén idegenlegionáriusok. Egyikük magyar, a másik német. Egy botot kínált megvételre, amelyet egyik idegenlegionárius liberétársától nyert játék közben. Megvettem tőle a botot, ő pedig mindjárt ment tovább játszani. A játék ugyan meg van tiltva, mégis sokat játszanak. Kártyával, kockával üzik a hazardjátéknak mindenféle fajtáját, ha pedig nincs kártya vagy kocka, akkor falelekkel hazardíroznak. Ha azután hajó érkezik, megvan a kilátásuk arra, hogy a játékban nyert holmikat a hajón érkező idegeneknek mint emléktárgyakat eladhassák.

„Liberé”-nek nevezik tehát azt, aki az ú. n. „doublage”-ot tölti, „forcats”-nak pedig magukat a fegyenceket. Rémes ezeknek az elnevezéseknek jelentősége, ezekben rejlik tulajdonképpen az elítéltek sorsának borzalmassága. Más helyek is vannak, ahol életfogytig tartó rabságot kell letölteni, Guya-

nában azonban három év nem három évet, hanem kétszer hármat jelent. Életfogytiglan nemcsak gyilkost ítélnének el, hanem kémeket is. Az a szerencsétlen, aki több mint két évet kapott, nem remélheti, hogy valaha is élve kerül vissza Guayana szigetéről. Sorsa még annyival is rosszabb a másutt akár életfogytiglan is elítélt sorsánál, hogy annak a rabság dacára is megvan valamelyes szabadsága munkaközben, megvan a maga tűrhető elhelyezése és élelmezése, a guyanai rabság azonban a különböző fegyelmi fenítéseknek és kínzásoknak egész láncolatából áll. Minden libré azt állítja, hogy élete nem más, mint a már letöltött büntetés folytatása. Szabadságuk mindössze annyiból áll, hogy szabadon éhezhetnek. Nincs egy fedél, ahol meghúzhassák magukat. S ezek a szerencsétlenek valóban ugyanígy a szabad ég alatt töltik az éjszakákat, mint a nappalokat.

Hogy miből élnek ezek az emberek? Ez teljesen az ő dolguk. Munkaalkalom nagyon kevés van és azt a kevés munkát ami még kínálkozik, az elképzelhető legalacsonyabb munkabér ellenében a kényszermunkára ítélt fegyencek végzik. A munkaadók természetesen nem libréket, hanem — ahol csak lehet — forcatsokat állítanak be munkába. Ha egy „libré” szerencsésen keresztülehte az éveit, még nem jelenti azt, hogy most már minden további nélkül megkapja a hajójegyet és visszakerül hazájába. Először különböző fórumokhoz intéznek különböző természetű megkereséseket és kérdezősködések és csak azután vizsgálja meg egy külön bizottság, hogy a „libré” csakugyan alkalmas és érdemes-e az elbocsátásra. A valóságban az a helyzet, hogy tulajdonképpen minden guyanai fegyenc életfogytig van elítélve, csak nagyon kevésnek sikerült mindazon akadályokat elhárítaniuk, amelyek a szabadulás útját elállják.

Úgy látszik, előjárók bántalmazása miatt sok idegenlegionárius került a Guayana szigetére. Amikor németül útbaigazítást kértem az egyik libréből, barátságosan adta meg a kívánt felvilágosítást, amikor pedig azt kérdeztem, hogy talán bizony ő is azért van itt, mert arculütötte feljebbvalóját, zavartan felelt: „igen asszonyom, — de honnan tudja ezt? ... a hadnagyom volt az illető. — Belehalt talán az ütésbe? — Nem, az ütés nem volt olyan veszedelmes, ha azonban tudtam volna, hogy a dolog itt fog végződni számomra, akkor feleletként a kínzásokra és homoszexuális ajánlatára valóban nem kíméltem volna az öklömet. Huszonnégy esztendeje vagyok itt. — Kér, hogy vigyek magammal egy levelet, mert egy beadványt óhajt előterjesztetni, hogy engedjék szabadon. Sok mindent megkísérelt már, hogy szabadságát visszanyerje, de mindig visszautasították a kérését, mindennek dacára mégsem adta fel egészen a reményét, hogy egyszer mégis csak elkerülhet innen. Valamennyi volt idegenlegionárius, akik ezen felül vannak Guayana szigetén, reméli, hogy egyszer végre szakítanak a légióban a rettenetes büntetési rendszerrel s hogy akkor valamennyiüknek megkegyelmeznek. Beszélnek arról is, hogy a büntetőgyarmatot, mint ilyent, teljesen megszüntetik, mert egyszer végre Párisban is be kell látniuk, hogy a büntetésnek ilymódon való letöltése maga az örület. Itt még a kényszermunkások számára sem akad mindig munka. Ez az ember elvezetett egy utcába, ahol fegyencek más munka hiányában a kövezet kockái közül tépdésték ki a füvet. Valamennyinek mellén ott sötétlett a nagy fekete fegyencszám. Ez a munka sem könnyű, mert a hőmérő árnyékban 45 fokot mutat és a füvel benőtt flaszterkövek felett nincs árnyék, a kövek fokozott erővel verik vissza az izzó napsütést.

A fegyencek élete.

A fegyencek rózsaszínűre (!) festett hosszúkás alakú épületekben vannak elhelyezve. A déli pihenő után ezekből özőnlenek hosszú sorokban a fegyencek. Köztük a sorokban és a sorok mellett jobbról-balról felfegyverzett fegyörök lépkednek. Mikor a fegyintézet kapuján kijönnek, minden fegyencnek fel kell húzni az ingblúzát, mutatni a csupasz, többnyire teletetovált mellet, ami annak ellenőrzésére szolgál, hogy a fegyencek nem viselnek-e maguknál fegyvert. Sok célja nincs ennek az ellenőrzésnek, hiszen minden fegyenc ismeri a vizsgálatnak ezt a primitív módját és ha fegyverük volna, azt nem akasztanák keresztbe a mellükön. Az előírás azonban előírás és szószerint betartják akkor is, ha nincs is sok értelme.

Ez az ellenőrzés különben igen élénk tetoválósportot fejlesztett ki a fegyencek között. Hogy felvigyázóikat bosszantsák, a leggorombább gyalázkodó szavakat és képeket égettik be mellük húsába.

A fegyintézetek állandó és átmenő büntettesek részére vannak berendezve.

Külön épületben osztályozzák az elkövetett cselekmények szerint a fegyenceket. A gyilkosokat Saint Joseph, a rablógyilkosokat Saint Royal szigetére viszik, a katonai személyek — ezek csaknem kizárólag idegenlegionáriusok — Saint Laurentben maradnak, a kémeket még ma is az Ördögzigetre viszik. A katonai bűncselekmények rendszerint nem gyilkosság, emberölés vagy lopás — az idegenlegionáriusok túlnyomórészt függelemsértés, szökés vagy árulás miatt kerülnek ide —, magyarázta az egyik tisztviselő.

— Vannak itt Guayana szigetén politikai bűnösök is?

— „Politikaiak” nincsenek, mert ami „katonai”, annak semmi köze a politikához. — A francia hadjárat Marokkóban, mi összefüggésben állana ez a politikával?

Most az élelmezésről tár elem adatokat a tisztviselő. Az adagok kiszabását illetőleg nem is olyan alacsonyok ezek. Nyolcvan gramm hús, ezt nem kapja nálunk minden munkás. A fegyencek és librék megerősítik ezeket az adatokat, de hozzátesszik, hogy amit kapnak, az legtöbbször élvezhetetlen. A kenyér ragadós massa, a hús rendszerint állott és a levágott állatnak porcogós, inas részeiből áll, a rizs pedig sokszor kukacos.

Az élelmiszerraktárakat és konyhákat nem mutatják senkinek, de a fegyencek kinézéséből ítélve, valószínűleg sok az igazság abban, amit mondanak.

A hálótermek piszkos, levegőtlen helyiségből állanak, mindegyikben hetven egymás mellé beépített priccs. Éjszaka a hálótermeket biztonsági okokból teljesen lezárlják. Sok fegyenc tartós lázban szenved, nincsenek moszkítóhálók, a cayennei kórházban a nehéz betegeknek külön beadványt kell előterjeszteniök, ha ilyen hálót akarnak, amely a moszkítócsípésektől megvédi őket.

A fegyencek között minden elképzelhető betegség pusztít, de csak a leprásokat különítik el. Ha minden beteget kórházba utalnának, akkor itt minden épületnek kórháznak kellene lenni. Megvárják tehát, amíg a beteg az utolsó járja és csak akkor fektetik be a kórházba. Ezt jól tudják a fegyencek és persze nem örülnek, amikor az orvos kórházba utalja őket, ilyenkor már tisztában vannak azzal, hogy a halál gyors tempóban közeleg. A gyógyszer drága, még a nehéz maláriabetegek sem kapnak chinint. A víz is értékes. Egy tucat ember egy edényből iszik. Ha közöttük elvétele

Hegedű-Harmonika-Trombiták,

Citera, Tambora, mindenfajta zenekari fa- és fémfuvós hangszer. **Harmonikákat** csakis megbízható, ó gyártmányokat hozunk forgalomba. **Rakóczy-tárogató saját találmány. Óvakodjunk az itteni álgyárosok által felajánlott külföldön készült utánzatoktól.** Hibás hangszereket szakszerűen javítunk. **Arjegyzéket ingyen küld az**

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR
STOWASSER kjr. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5. (Budán).
Az egyedüli hangszergyár az országban. Több gyár nincs!

BÚTOR HITELRE

Elsőrendű bútorokat 100 P-ként, havi 4 pengős részletfizetésre, vidékre is szállít **Sándor Ignác** 33 év óta fennálló bútorarúháza, VI. Dessewffy-utca 18-20 (Vilmos cs. zár-út és Nagymező-utca között, saját házában)

Csendőrség és honvédség

számára szükséges

könyvek és térképek
kaphatók

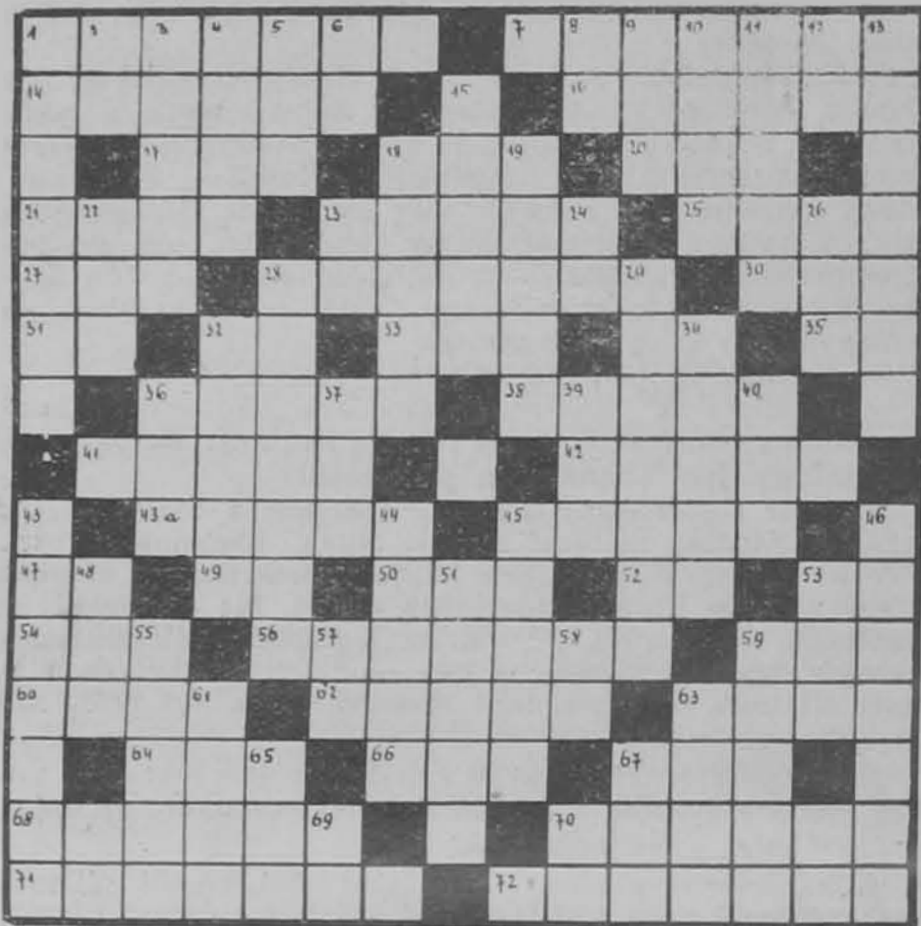
GRILL -féle könyvkereskedésben,
BUDAPEST, V. KERÜLET, DOROTTYA UTCA 2.

akad egy-egy egészséges, előbb-utóbb ezt is megfertőzi a többi.

Be akarok menni az egyik félreeső fegyházépület udvarára. Fegyörök tartanak fel, senki idegennek nem szabad belépnie. Éppen egy guillotine-t állítanak fel; holnap működésbe fog lépni. Az egyik fegyenc veszekedés közben agyonütötte egy társát. Ez itt elég gyakran előfordul, a fegyencnek erős dühkitöréseik vannak, legtöbbször jelentéktelen csekélységek miatt, amelyeknek ők fokozott fontosságot tulajdonítanak. Ezt meg kell érteni. A szegény ördögök teljesen el vannak vágva régebbi életüktől, csak alkalmilag írhatnak és — ami még rosszabb — kaphatnak levelet. Véres veszekedésekre kerül a dolog már egy gyümölcs miatt is, ami itt drága kincsszámba megy.

(Folyt. köv.)

Keresztrejtvény.

Vízszintes sorok:

1. Tetszetős, de nem előnyös hasalakulat lónál. 7. Ha ilyen a betegség, veszélyes. 14. Lovas teszi. 16. Több, mint bátor. 17. Egy betűt beszúrva: kocsin, vasúton látható.

18. Vasútállomás a szabadkai vonalon (utolsó betűje megkettőzendő). 20. Időhatározó. 21. Férfinév. 23. Kötszer. 25. Hegy németül. 27. Régi ürmérték (ékezet felesleges). 28. Játékos, aki sokat gondolkodik. 30. Ruhadarab. 31. Helyhatározó rag. 32. Erdei vad. 33. Rag. 35. Bácsi népiesen. 36. Nagyközség Bihar megyében. 38. Ilyen sárgaszínű ló is van. 41. Visszafelé: vihar. 42. Híres arabs telivérlőtörzs, Bábólnán tenyésztik. 43 a) Ilyen sohase legyen a ló sörénye. 45. Annyi, mint semmi. 47. Vallásrövidítés. 49. Két egymásután következő betű az abc-ből. 50. Női név (ékezet felesleges). 52. A legszebb állat. 53. Megkettőzve, a kisgyermek fél tőle. 54. Belső szerv. 56. Hadsereg közhasználatú idegen neve. 59. „Nem” több idegen nyelven. 60. Ha ez nem volna, a fájdalmat sem éreznék. 63. Tűznek van. 64. A-val megtoldva: örlemény. 66. Ó-val megtoldva: kedvenc lónév. 67. Kötőszó. 68. Női név (ékezet felesleges). 70. Ilyen patkót használunk. 71. Annyi, mint fényes. 72. Eredeti magyar lófajta.

Függőleges sorok:

1. Régi fegyver. 2. L-betűvel a végén: sportműszó. 3. A legaljasabb ember. 4. Részlet közhasználatú idegen neve (ékezet pótlendő). 5. A tavaszi szellő ilyen. 6. Rangjelző. 8. Visszafelé: időhatározó. 9. Vízimadár (ékezet pótlendő). 10. Híres telivér lófajta (ékezet felesleges). 11. Lószín (ékezet felesleges). 12. Visszafelé: fűszer. 13. Érzékszerv; lónál jól van kifejlődve. 15. Enélkül a ló nem szolgálatképes. 18. szada, borsodmegyei község. 19. Papi öltöny. 22. Annyi, mint „dísze”. 23. Képző. 24. Névelő. 26. Fogvatartják (ékezet felesleges). 28. Jegy a ló fején. 29. Megszállt felvidéki község, híres csillagvizsgálónk volt ott. 32. A legrégebbi korszak. 34. Mészáros-szerszám. 36. S-betűt beszúrva: lenből, papirosból készítik. 37. R-betűvel kiegészítve marhatakarmány. 39. G. S. U. 40. M-betűvel megtoldva: az árvát gondozza. 43. A legnemesebb lófajta. 44. Elhunyt híres főpapunk. 45. Megszűnt magas méltóság. 46. Ritka emberi tulajdonság. 48. Annyi, mint óv. 51. Gyorsbeszédűre mondjuk. 53. Nagy orosz folyó. 55. Kötőszó. 57. Vallásrövidítés. 58. Rag. 59. Visszafelé: orosz néptörzs. 61. Száraz ág. 63. K-val az elején: női név becézve. 65. G-betűt közbeszúrva: madár. 67. Rag. 69. Fán sok van. (Ékezet pótlendő). 70. Ásvány.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz

Felelős üzemvezető: Győry Aladár.

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai 10 havi részletfizetésre!

Az Urak részére:

Kész öltönyök, felöltők
Hubertus kabátok és trench-coatok
Télkabátok, bundák

Ölöny- és felöltőszövetek

A H. M. új előírásának megfelelő katonai szövetek

Ölönyöket, felöltőket és egyenruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben

A Hölgyek részére:

Kész női felöltők és kosztümök
Kész női szövet és selyem, délutáni és estélyi ruhák
Pongyolák, blúzok, aljak
Pullóverek, kötött mellények és kötött kosztümök
Köpeny- és ruhaszövetek
Selymek és műselymek méterszámra
Vászonárak, sifón stb.

Egyéb egyenruhászövetek nagy választékban
Férfi fehérneműek
Pullóverek, kötött mellények
Fehérneműanyagok méterszámra
Úszóruhák, fürdőköpenyek

Úszóruhák, fürdőköpenyek
Menyasszonyi kelengyék
Ágygarnitúrák
Kész női fehérneműek
Damasztáru
Asztali készlet
Sezlöntakarók, díspárnák, szoba- és futószőnyegek

Felöltőket, kosztümöket és ruhákat mérték szerint készítünk saját műhelyünkben

WEISS GYULA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÁRUHÁZA, BUDAPEST
IV. KERÜLET, KOSSUTH LAJOS-UTCA 18. SZÁM — TELEFON: 895-41. — FENNÁLL 62 ÉVE!